

Erdélyi vármegyék Árpád-kori helyneveinek vizsgálata

Jelige:

Csernavoda

Tartalom

I. Bevezetés	2
1. Kolozs, Doboka és Erdélyi Fehér vármegyék kialakulása	2
2. Népi, etnikai viszonyok az Árpád-korban	4
3. Telepítések	6
II. Névrendszertani feldolgozások	7
1. Az elméleti keret	7
2. Funkcionális-szemantikai vizsgálat	10
2.1. A névrész megjelöli a hely fajtáját.....	13
2.2. A névrész megnevező szerepben áll	18
2.3. A névrész a denotátum sajátosságára utal	22
3. Keletkezés- és változástörténeti elemzés	32
3.1. Szintagmatikus szerkesztéssel alakult településnevek	33
3.2. Morfematikai szerkesztéssel alakult településnevek	34
3.3. Jelentésbeli névalkotással keletkezett nevek	36
3.4. Névátvételek	37
3.5. Változási folyamatok a településnevek körében	38
III. Összefoglalás	40
Irodalom	41
Melléklet	44

I. Bevezetés

Dolgozatomban három Árpád-kori vármegye, Kolozs, Doboka és Erdélyi Fehér¹ vármegyék településneveinek névrendszertani, helynévtörténeti és összehasonlító elemzését kívánom elvégezni. A vizsgálatom alapjául szolgáló korpuszt GYÖRFFY GYÖRGY: *Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza* című műve szolgáltatja (Gy.). Mivel a névadásnak és a névhasználatnak igen erős a társadalmi beágyazottsága, így a névtani vizsgálatoknak fokozott figyelemmel kell lenniük a vizsgált kor nyelven kívüli, elsősorban történelmi kontextusára is. A dolgozatomban bevezetéseként megfogalmazott gondolatokban ennek jelentőségét mutatom be elsősorban a terület település- és népességtörténeti viszonyaira koncentrálni. Itt főleg a történettudomány eredményeit interpretálok, ám az egyes tényezőket – a helynevek vallomására támaszkodva – nyelvi-névtani érvekkel is igyekszem megtámogatni.

1. Kolozs, Doboka és Erdélyi Fehér vármegyék kialakulása

A három vármegye területe egymással közel határos, kialakulásukkor összességükben az Erdélyi-medence meglehetősen nagy hányadát teszik ki, keleti és déli irányban is egészen a Kárpátokig nyúlva. Elhelyezkedésük és alakjuk (jellegzetes „legyező alak”, mely az ország középső részéről a határ felé nyílik) jól mutatja a határvédelemben betöltött fontos szerepüket, melyet egyébként maguk a településnevek is alátámasztanak: a területen több helységnévben szerepel a határvédelemre utaló *kapu(s)*² és az *őr* névrész, pl. *Kapud*, *Kapus*, *Felkapus*, *Őr*, *Őregyház*, *Őrhalom*, *Őrmező*³ (e szerepükhöz lásd KRISTÓ 1988: 509). A három vármegye közül területi kiterjedtségét és politikai jelentőségét tekintve is kiemelkedik Erdélyi Fehér megye, de megszervezése időpontjában Doboka is hatalmas, az egész Észak-Erdélyt betöltő területet foglalhatott magában.

KRISTÓ a vármegyék kialakulásának kérdéseit vizsgálva egész monográfiát szentel a témának (1988), s ebben az általam vizsgált erdélyi megyék létrejöttének kérdéseit is taglalja. Ezek kronológiai viszonyait illetően eltérő véleményt fogalmaz meg, mint amit történeti földrajzában GYÖRFFY GYÖRGY képvisel (Gy. 2: 105). Noha biztosnak tűnik, hogy a vármegyerendszer kialakítása a kutatott területen Szent István király erdélyi hatalmának megerősítéséhez, az utolsó Gyula behódoltatásához és tágabban az államszervezés

¹ GYÖRFFY GYÖRGY munkájához igazodva (Gy.) dolgozatomban az egyes megyék adatairól szólva én is különbséget teszek Erdélyi Fehér vármegye „alsó” és „felső” (ideiglenesen Küküllő vármegyéhez tartozó) részei között.

² Vö. TESZ. II, 367: *kapu*, KRISTÓ–MAKK–SZEGFÜ 1973: 649–650.

³ A helynévi példáknak a dolgozatomban főszövegében csupán a standard alakját adom meg. Az egyes nevek szócikkjeit szótári formában a 2. sz. mellékletben közlöm, ahol az adott név összes Árpád-kori adata (pontos filológiai apparátussal) könnyedén visszakereshető.

folyamatához kapcsolódik, az erdélyi vármegyék kialakulása azonban régebbi eseményekhez is erős szálakkal kötődhet.

A honfoglalás kiváltó okait keresve KRISTÓNál (2007: 50) és GYÖRFFYNél is megjelenik az az általánosan elfogadott gondolat (Gy. 2: 104), hogy a 895-ös egyesített besenyő-bolgár támadás lehetett az az esemény, mely a hét magyar törzset etelközi hazájukból az erdélyi Kárpátokon való átkelésre ösztönözte, hogy soraikat aztán jelentős veszteségek után Erdélyben rendezték. Erdélyi szálláshelyüket KRISTÓ a későbbi Szatmár, Közép- és Belső-Szolnok, Kraszna, Doboka és Kolozs vármegyék területére teszi (KRISTÓ 2007: 50).

GYÖRFFY szerint a hét törzs vezetője igyekezett a támadás miatt elvesztett és a korabeli életben kulcsfontosságú tengeri sót pótolni és lehetőleg legalább egy sófejtő helyet elfoglalni a sóbányákban bővelkedő területen, majd ezek védelmére földvárakat építettek. Az erdélyi só jelentőségét mutatja, hogy nem sokkal később, ahogy a törzsek nyugatabbra vonultak a Tiszántúlra, erdélyi területeiket fenntartották nyári legelőnek, valamint magyar és szláv szolganépeket hagytak hátra az igen fontos sóbányáik működtetésére, s további harcos elemeket azok védelmére. Ezek a nagyjából körvonalazódó területek, uralmi körzetek alkothatták tehát a később megjelenő igazgatási egység, a vármegyék első formáit. Az erdélyi hét vármegye közül hatnak a kialakulása egy-egy sóbányával kapcsolatos: *Désvár, Dobokavár, Kolozsvár, Tordavár, Küküllővár, Fehérvár* (Gy. 2: 105). A sóbányák kiemelt jelentőségét nyelvi oldalról a helynevek tanúvallomása is támogatja: mindhárom megyében több ízben is találkozunk *akna*, *só* elemekkel a településnevekben: pl *Akna, Akna(j)*, *Kolozsakna*, *Mérkaknája*, *Székakna*, *Vízakna*, *Sahtelek*, *Só*. Az erdélyi terület jelentőségét az is fokozza, hogy a só mellett egyéb ásványi kincsekben, nemesfémekben is igen gazdag, amint azt a településnév-állományban előforduló bányászatra utaló nevek is megerősítik: *Abrud* (FNESz. I, 52), *Abrudbánya*, *Bányabükke*, *Zalatna* (FNESz. II, 798). E nevek jó része átvétel, s eredeti formájukban az *arany* idegennyelvi megfelelője szerepel (vö. pl. szl. *zlato* 'arany'). Időben előre haladva, a hatalmi egyensúlyok változásával egyre több területet és sóaknát sajátítottak ki az Árpádok, s szintén sokat szereztek – elsősorban a Maros partján – az erdélyi hatalmukat kialakító Gyulák. István Koppány leverése után Erdély kormányzását nagybátyjára, Prokuj-Gyulára bízta. Arról, hogy Gyula hol rendezte be székhelyét, több elmélet is létezik, s ez a vármegyék kialakulásának szempontjából kulcsfontosságú kérdés. GYÖRFFY Gyulafehérvárt jelöli meg a törzsfő székhelyeként, míg KRISTÓ ezzel szemben inkább Dobokavárt, feltevését arra alapozva, hogy a Gyula későbbi leverésében segítséget nyújtó Doboka neve őrződhetett meg a rivális törzsfő hajdani székhelyében (s lett később az egész vármegye névadója és első ispánja hasonlóan ahhoz, ahogy negyed évszázaddal később

Doboka fia, Csanád Ajtony legyőzésével kapta meg a megye ispánságát s Ajtony várát) (KRISTÓ 1988: 483). Gyula ellenszegült a királyság berendezésével járó igazgatási és vallási reformok bevezetésének, s a görög császársággal és vallással erősítette meg kapcsolatát. Így 1003-ban István hadat kényszerült vezetni ellene, mire Gyula családjával együtt önként behódolt. Ekkor kezdhette meg István Erdélyben is a királyi hatalom erejét biztosító világi és vallási szervezet kiépítését, erőteljesen támaszkodva a már meglévő viszonyokra, a várakra, a hozzájuk tartozó sóbányákra és uradalmi területekre (Gy. 2: 105).

Az általam vizsgált vármegyék közül kettőnek, Dobokának és Erdélyi Fehérnek a keletkezését ekkora teszi KRISTÓ (1003 k. és 1010 k., vö. 1988: 483–486 és 497–501). Erdélyi Fehér megye ispánjának más, erdélyi ispánokhoz képest kezdetben nagyobb hatalma volt: a vajda méltóság az itt élt bolgár-szlávoktól átvett és az ispáni hatalmon túlmutató szerepkör (i.m. 498). Kolozs megyével kapcsolatban pedig az általános állásponttal szemben úgy vélekedik, hogy az később szakadhatott ki Dobokából, valamikor a XII. század legelején. GYÖRFFY máshogy látja létrejöttük sorrendjét: ő Kolozs vármegyét tartja a legkorábbinak (1003), majd Fehér megye létrejöttével számol, és az előbbiekből szakadt ki szerinte Doboka vármegye.

2. Népi, etnikai viszonyok a területen az Árpád-korban

A vármegyék kialakulásának vizsgálatakor már szembesültünk a ténnyel, hogy a bizonyosság erejével ható elméletek megalkotásának e kérdésekben és e korszakban a legnagyobb akadálya az írásos bizonyítékok szinte teljes hiánya. Nem vagyunk jobb helyzetben akkor sem, ha a honfoglalás kori népességgel kapcsolatban szeretnénk kérdéseinkre választ kapni, erre vonatkozó írásos adatok ugyanis gyakorlatilag nem léteznek. Bármilyen megállapítást csak közvetett módon tehetünk. Éppen ebben a rendkívül bonyolult helyzetben siet a helynévtan és a történeti nyelvészet a történettudomány segítségére. Az egyes nyelvi és szűkebben névtani változások vizsgálatával ugyanis – kellő óvatosság mellett – jó eséllyel közelíthetünk a kérdések tisztázásához (vö. KNIEZSA 1943–44/2001: 3, KRISTÓ 2003: 27).

Az, hogy a helynevek jól felhasználhatóak az etnikai vizsgálatok során is, nem új gondolat: mind a nyelvészek, mind a történészek igen nagy hangsúlyt fektettek – és fektetnek a mai napig – a helynevek ilyen irányú vizsgálatára (közülük itt csak néhány nyelvészeti munkát említek: MELICH 1925–1929, KNIEZSA 1938/2000, 1944–1945/2001, BENKŐ 1996, RÁCZ A. 2004, PÓCZOS 2006, 2010, KOCÁN 2006, 2012). A honfoglalással kapcsolatos történések vizsgálatakor mindig felbukkanó kérdés, hogy a Kárpát-medencébe benyomuló

magyarság milyen népelemekkel, miféle őslakossággal találkozhatott e területen. Általánosan elfogadott gondolat, hogy a X. században a Kárpát-medence népsűrűsége meglehetősen alacsony lehetett. Ezen vélekedést mind történeti demográfiai munkák (MTD. 48–50, Honf. 39), mind történeti munkák (ENGEL 2001: 10–11, KRISTÓ 2003: 35) megerősítik. Szorosan ehhez köthető, mégis más irányú kérdés a honfoglaló magyarság számbéli nagysága, illetve a honfoglalók és a helyben talált népesség aránya is. Leggyakrabban előforduló érv, amivel az őshonos népesség csekély számát a magyarsághoz képest igazolni lehet, nyelvi természetű: a viszonylag gyors beolvadásuk a magyar népességbe (MTD. 48–50). KRISTÓ GYULA szerint ugyanakkor az őshonos népesség összességében nagyobb számú lehetett, mint a megtelepülő magyarság (akár másfél-, kétszeres arányban is), ő a gyors beolvadás okait inkább a magyar nyelv korabeli *lingua franca* voltában, illetve a magyarság úgynevezett relatív többségében keresi, abban tudniillik, hogy a magyarság bár jóval kisebb számban volt jelen más etnikumok összességéhez mérve, azonban az egyes etnikumok számban külön-külön alulmúlták a honfoglaló magyarságot (Honf. 49).

A honfoglaláskor a Kárpát-medencében talált népesség etnikai hovatartozását vizsgálva biztosnak látszik, hogy legnagyobb számban szlávok élhettek itt: elsősorban a Dunántúlon, a Nyitra-vidéken, illetve viszonylag nagyobb számban Erdélyben (Gy. 2: 103, MTD. 47, KRISTÓ 1988: 37, KRISTÓ 2003: 27). Utóbbi helyen, elsősorban Dél-Erdélyben, Fehér vármegye területén bolgár-török és (vagy) elszlávosodott bolgár népességgel is lehet számolni (Gy. 2: 103, KRISTÓ 2003: 33), akik a Bolgár Birodalom határterületén élhettek. Látjuk tehát, hogy Erdélyben jelentősebbnek mondható őshonos elemmel számolhatunk. Jól mutatják ezt a terület helynevei is: a három vizsgált vármegye területén nagy számú, leginkább szláv eredetű, elsősorban víznévvel találkozunk (*Torockó, Orbó, Csernavoda, Lekence, Szomordok* stb., a nevek etimológiájához lásd FNESz.), melyekből aztán másodlagosan sok esetben településnevek is alakultak. Az átvett nevek között előfordul török eredetű is: *Korhány-hegy* (FNESz. I, 779), *Budak* (FNESz. I, 222), esetleg *Küküllő* (FNESz. I, 818), illetve régebben itt élt népek emlékét is őrzi néhány név: az *Abrud* (FNESz. I, 52), *Ompoly* (FNESz. II, 278), *Olt* (FNESz. II, 275) nevek feltehetően dák eredetűek, latin, s talán szláv közvetítéssel, *Kerlés* pedig görög eredetű (FNESz. II, 721), ami szintén szláv közvetítéssel kerülhetett a magyarba. Nyelvi kontinuitással tehát kis mértékben ugyan, de lehet számolni, s legtöbb esetben ezt a közvetítő szerepet a magyarság és a korábbi etnikai-nyelvi rétegek között a szláv lakosság biztosítja. Ez a tény ugyanakkor éppen a szlávok jelentősebbnek mondható jelenlétét bizonyítja a korban, nem pedig az eredeti névadó etnikum honfoglalás kori jelenlétére utal.

A Kárpát-medencében román népességgel biztosan nem találkozott a honfoglaló magyarság, s erre ragyogó bizonyítékot szintén a helynevek szolgáltatnak: egyetlen román eredetű mikro-, vagy makrotoponimával sem találkozunk a terület korai helynévkincsében, és a későbbiekben a telepítések alkalmával sem keletkeznek román (belső) névadással nevek, ehelyett szinte kizárólag átvételekkel találkozunk részben a magyarból, részben pedig a szláv és a német nyelvekből (Gy. 2: 103, KRISTÓ 2003: 191).

3. Az Árpád-kor fontos településtörténeti eseménye a térségben: a telepítések

A XII. századtól kezdve Erdély-szerte jellemző, s a korábban kialakult vármegyék képét, jellegét és etnikai sajátosságait gyökeresen megváltoztató folyamatok indulnak, illetve erősödnek fel (hiszen telepítésekkel eddig is számolhattunk, elsősorban határvédelmi célzattal), mikor is bizonyos (rendszerint nagyobb, összefüggő) területekre szervezett módon, konkrét céllal akár idegen, akár magyar népességet telepítenek be. A telepítések igazgatási (bíráskodási jog, külön önkormányzatok létrejötte, új települések alapítása) és – ami számunkra a legérdekesebb – nyelvi szempontból is változásokat indukálnak.

Látványos, nyelvileg is jól látható változásokat érthető módon az elsőként említett, idegen csoport produkál: pl. új névtípusok, új jövevénynév-réteg létrehozásával. Erdélyi Fehér megyében az Olt medencéjében nagyszámú német név keletkezése figyelhető meg a telepítések következményeként. GYÖRFFY részletesen szól a telepítések folyamatáról az egyes vármegyék vizsgálatakor (Gy. 2: 50–54; 111–15, Gy. 3: 335–40), s ebből kiderül, hogy legjelentősebben Erdélyi Fehér megye arculata változott meg a telepítések által: egészen nagy területek szakadtak ki az ispáni hatalom irányítása alól, ekkor jöttek létre többek között a szász és székely székek is. A telepítések nem feltétlenül csak gazdasági megfontolás által történhettek, a tatárjárás során elpusztult települések és népesség pótlására például nagy szükség volt a feudális rendszer alapvető fenntartása végett (lásd pl. a szolgáló réteg hiányát mint motiváló tényezőt). Ekkorra tehető a román népesség nagyobb számban a déli országrészbe (Erdélybe) való telepítése a Balkánról, valamint a Szászföldről érkező németek letelepítése is. Az erdélyi szászokról szólva azonban különbséget lehet tenni a korai, XI–XII. századi, flandriai területekről érkező, illetve a tatárjárás után ténylegesen a Szászföldről érkező telepések között (KRISTÓ 2007: 188). A tatárjárás pusztításai bizonyos helyeken olyan mértékűek voltak, hogy jelentős névpusztulással is együtt jártak, nem maradt ugyanis olyan névhasználói közösség, amely továbbadja a neveket, s a névrendszer szempontjából *tabula rasa* teremtődött. Az ilyen esetekben még ha magyar közösséget is telepítettek egy adott helyre – belső telepítések alkalmával –, a betelepülőknek szükségszerűen új névrendszert

kellett létrehozniuk, új nevekkkel kellett a területet benépesíteniük. Részben ennek is köszönhető, hogy egyes településeknek egymástól függetlenül több – más-más névadói közösségtől származó – neve is ismeretes.

A három vizsgált vármegye településneveiből álló korpusz vonatkozásában tehát a telepítések szempontjából elsősorban német (flandriai és szászöldi) és szláv hatást kell feltételeznünk. Ami a szláv népességet illeti, láttuk, hogy egy részüket itt találta a honfoglaló magyarság, s arról is szóltam, hogy a víznevek állományának viszonylag jelentős részét (a nagyobb folyók neveit) át is vette a magyar népesség tőlük. A szláv népesség telepítése a tatárjárás után hasonlóan nagy nyelvi hatást nem fejtett ki, néhány település elnevezéséről azonban egyértelműen igazolható, hogy a telepített szláv népesség hozta létre őket: *Zalatna, Lóna, Onok, Palatka, Szelecse*.

A telepítések gyakorlatában fontos változást hozott a tatárjárás (KRISTÓ 2007: 232): előtte rendszerint messzi vidékekről (Flandria, Rajna-vidék, Itália) érkeztek telepesek, míg utána inkább a közeli országokból (leginkább szászöldi német, szláv, román népesség betelepülésével kell számolnunk). Fehér vármegyében ez rendkívül szemléletesen látszik is. Az 1242-t megelőző időszakban jellemzően német, vallon és itáliai népelemek által létrehozott névfomákkal találkozhatunk, amint ezt *Venice, Valdorf ~ Wallendorf, Barbantia ~ Borbánd* neve mutatja. Előbbi települést Velencéből érkező telepesek nevezhették el régi otthonukról. Ezt a gyanút igazolja GYÖRFFY is, amikor megjegyzi, hogy a környéken többször is előfordul az itáliai Velence szláv, *Mleč* neve (Gy. 2: 203). *Valdorf*-ról szintén GYÖRFFY-tól tudjuk (Gy. 2: 203), hogy vallon telepesek lakják, így teljesen indokoltnak tűnik a *Wallendorf* 'vallonok falva' megnevezése, *Borbánd* nevében pedig minden bizonnyal *Brabant* tartomány neve őrződött meg (vö. Gy. 2: 203; Gy. 2: 135)

Korábban már említettem, hogy a betelepített román népesség a saját nyelvével nemigen vett részt a Kárpát-medence korai helynévadásában, és sokkal inkább átvett nevekkkel nevezte meg környezetének objektumait. Az, hogy a névátvétel alapjául melyik nyelv szolgál, vidékenként változó: előfordul közöttük magyar, szláv és német átvétel egyaránt (Gy. 2: 103).

A dolgozatom rendszertani feldolgozást tartalmazó fő fejezetében a helynévrendszer kronológiai és nyelvi rétegződésének egyes kérdéseire (konkrét névanyag bemutatásával) még visszatérek.

II. Névrendszertani feldolgozások

1. Az elméleti keret

Dolgozatomban a korpusz helyneveinek elemzését HOFFMANN ISTVÁN többszintű helynévelemzési modelljét (1993) felhasználva kívánom elvégezni. A modell kialakításának elsődleges célja a szerző szándékai szerint az volt, hogy egy a mikrotoponímiai vizsgálatok számára megfelelő, egységes és összevethető szempontrendszert állítson fel. Azt azonban, hogy ez a modell rendkívül jól alkalmazható nem csupán a modern kori mikrotoponimák, hanem az Árpád-kori makrotoponimák (elsősorban településnevek) vizsgálatára is, előttem már számos munka meggyőzően bizonyította (BÉNYEI–PETHŐ 1998, TÓTH V. 2001, PÓCZOS 2001, RÁCZ A. 2005). Ezen munkák, és a velük való terminológiai-szemléleti azonosság lehetőséget adnak számomra arra, hogy kutatásom eredményeit átfogó, Kárpát-medencei összehasonlításban is együtt láttassam. HOFFMANN ISTVÁN munkája a helynevek elemzését két megközelítésben (leíró és történeti szinten) látja megvalósíthatónak. E két elemzési szint különválasztása folytán lehetségessé válik a vizsgált helynévrendszer belső sajátosságainak, szabályszerűségeinek, illetve a köztük lévő változások mozgatórugóinak a feltárása, s így ezen leírási keretet alkalmazva több szempontból is értékelhetővé válnak a helynevek. A leíró vizsgálat két szinten tárgyalja az egyes helynevek névrendszertani jellemzőit: funkcionális-szemantikai és lexikális-morfológiai aspektusból. A két módszer eredményeinek összevetése segíthet fényt deríteni az adott terület névadási szokásaira, illetve a meghatározó névmintákra (1993: 28).

A funkcionális-szemantikai vizsgálat segítségével a névadók motivációját kísérrelhetjük meg felderíteni. Ennek alapját inkább általános megismerési, világlátási – valójában kognitív – tényezők adják. A funkcionális elemzés segítségével a kutató lehetőséget kap arra, hogy megvizsgálja, az adott korban élt ember a környezetéből milyen dolgoknak tulajdonított kiemelkedő szerepet, vagy milyen jellemzőik alapján alkotta meg és használta a számára fontos helyek elnevezését. Egy ilyen típusú elemzés alkalmas lehet tehát arra, hogy a helyneveket vizsgálva a korabeli ember világlátásának egyfajta reprezentációját alkossuk meg annak nyelvi produktumai alapján.

A másik szerkezeti elemzési szint, a lexikális-morfológiai vizsgálat arra nyújt lehetőséget, hogy az elnevezések motivációjának feltérképezését követően megnézzük, az adott elnevezést milyen módon, milyen nyelvi elemrendszert és milyen konkrét nyelvi eszközöket felhasználva hozza létre a névadó közösség. A lexikális-morfológiai vizsgálat rendkívül jól felhasználható tehát arra, hogy az egyes nyelvterületek közötti különbségeket

felfedjük, hiszen a funkcionális szempontú vizsgálattal szemben ez sokkal inkább nyelvváltozat-specifikus. (Ez utóbbi elemzési szintnek – a dolgozat terjedelmi korlátai miatt – önálló fejezetet nem szentelhettem, de a fontosabb nyelvi realizációkra az egyes szemantikai típusok bemutatása során igyekszem kitérni.)

A szerkezeti vizsgálat két leíró szintje mellett a keletkezés- és változástörténeti vizsgálat szolgál arra, hogy a helyneveket változásukban, kialakulásuktól kezdve történeti szempontból értékeljük. Segítségével a változások mibenlétét kísérrelhetjük meg leírni, s ebben a vizsgálatban nem csupán az egyes konkrét településnevek keletkezése, illetve változása kerül a középpontba, hanem egyidejűleg magának a névrendszernek a mozgása is. Az tudniillik, hogy mely korszakokban milyen típusú nevek alakultak, milyen névadási sajátosságokkal, illetve milyen változástípusok jellemzik a névrendszer egészének átstrukturálódását.

Az egyes elemzési szinteket azonban nem lehet egymástól mereven elválasztani, hiszen ezek erős összefüggésben állnak egymással (az egyrészes, fajtajelölő funkcionális szerkezetű nevek például keletkezéstörténetileg csak jelentéshasadással jöhettek létre, míg a történetileg névátvétellel keletkezett nevek funkcionálisan csak megnevező szerepűek lehetnek, lexikálisan pedig csak egyrészes helynévként realizálódhatnak, stb.), így a leírásnál is bár törekedni kell a különválasztásukra, nem kell éles határokat vonni közéjük.

2. Funkcionális-szemantikai elemzés

A funkcionális-szemantikai vizsgálat elvi alapvetéseként az a megállapítás szolgál, hogy motiválatlan név nem létezik. A névadók mindig tudatosan adnak nevet a valamilyen szempontból számukra fontos helyeknek. Jól látszik ez a természetes nevek esetében: ilyenkor a közösség vagy a közösségben élő ember hozza létre az elnevezést: legjellemzőbben a denotátum valamely sajátossága alapján. Valójában azonban a mesterséges nevek is motiváltak, hiszen a névadás jogával felruházott hatalom is névmodellekhez igazodik, és jellemzően elemeiben összefüggő névrendszereket hoz létre (elég, ha a hivatalos helységnevek mellett az utcanevek, kerületek, mezőgazdasági területek neveire gondolunk). A fentiekből következik, hogy a névadás pillanatában a névadó számára minden név leíró és funkcionálisan transzparens kell, hogy legyen (vö. HOFFMANN 1993: 43).

A funkcionális elemzés alapegysége a névrész: „Funkcionális névrésznek tekintendő a helynév hangsorának minden olyan egysége, amely a névkeletkezés szituációjában a megjelölt denotátummal kapcsolatos bármiféle szemantikai jegyet kifejez.” (HOFFMANN 1993: 43). A névrészek további egységekre, *név elemekre* bonthatók, melyek

a grammatikai elemeket – lexémákat és formánsokat – hordozzák, s melyekkel részletesen a lexikális-morfológiai elemzés hivatott foglalkozni (1993: 43). A funkcionális elemzésben az egyes névrészeket funkciójuk, szemantikájuk és a lehetséges motivációjuk alapján célszerű kategorizálni, s az így kapott mintázat alapján – kellő óvatosság mellett természetesen – felvázolhatóak azok a mozgatórugók, amelyek az adott kor emberének helynévadási motivációit meghatározzák. A névrészek és névelemek egymáshoz való viszonyát – s ezen keresztül a névrendszertani elemzés működését – konkrét példákon keresztül az alábbi módon illusztrálhatjuk. A Kolozs vármegyében található *Köbölkút* település a közelében lévő azonos nevű kútról kapta a nevét, tehát egy mikrotoponima szolgált a település elnevezésének alapjául. Ez egyáltalán nem ritka névadási jelenség, a keletkezéstörténeti elemzés során részleteiben is bemutatom a működését (a metonimikus névadást tárgyalva). Az adekvát, leíró szempontú elemzéshez annak tudatosítása szükséges, hogy az alaki egyezés ellenére két, funkcionális és szerkezeti szempontból is eltérő névvel van dolgunk: a *Köböl-kút* mikrotoponimában a következő szemantikai jegyek jelennek meg: 'olyan kút (2), amelyből a köbölnek nevezett tárgy segítségével merítenek (1)' (a név magyarázatához lásd FNSz. I, 789). A *Köbölkút* mikrotoponima tehát két névrészből, és két – az egyes névrészekkel azonos – névelemből épül fel, így szerkezetileg kétrészes helynévnek minősül. A másodlagos keletkezésű *Köbölkút* településnévben azonban csak egy szemantikai tartalom fejeződik ki: 'a Köböl-kútnak nevezett kút közelében fekvő [ti. település] (1)', a *Köbölkút* tehát településnévként szerkezetileg egyrészes helynévnek tekintendő, amely történetesen két névelemből (*köböl+kút*) áll.

A funkcionális elemzés gyakorlati kérdéseire további támpontokat kapunk HOFFMANN ISTVÁN egy későbbi tanulmányából is (1999), melyben a korábban általa felvázolt rendszerre építve, ám attól némileg eltávolodva és azt az általános jellegzetességek irányába továbbgondolva arra keresi a választ, hogy a helyneveknek melyek azok a legalapvetőbb, általános sajátosságai, melyek az egyes nevekben meglévő névrészekben kifejeződhetnek. Tanulmányában három ilyen jellegzetes alapfunkciót különít el: a fajtajelölőt, a sajátosságot kifejezőt, illetve a megnevező funkcióban állót, továbbá bemutatja ezek kombinálódási lehetőségeit is egy-egy néven belül. A *fajtajelölő* (F) funkció olyan névrészekre jellemző, melyekben a névrész az adott hely „típusát”, vagyis a hely fajtáját fejezi ki. Ennek grammatikai kifejezésére a köznév, konkrétan pedig a földrajzi köznév kategóriája alkalmas (1999: 208). A denotátum valamely *sajátosságának* (S) kifejezésére ezzel szemben a névrészek vizsgálatakor igen változatos grammatikai és szemantikai megoldásokkal találkozhatunk. A két funkció egymással meglehetősen szoros kapcsolatban áll, így

elkülönítésük néha problémás, hiszen végső soron a fajtajelölő funkció is a denotátum egy speciális sajátosságára utal. A sajátosság nagyon sokféle dolog lehet: a hely alapvető érzékszervekkel felfogható tulajdonságaitól kezdve akár az állat- és a növényvilág, az építmények vagy a helyet birtokló-használó csoport, esetleg valamely más helyhez fűződő viszony stb. Ugyanakkor az sem ritka, hogy mindkét funkció megjelenik ugyanazon névben, ahogy azt például a Kolozs megyei *Széplak* település neve is jól mutatja: ennek előtagja a hely sajátosságára, az utótagja pedig a hely fajtájára utal (tehát szemantikai szerkezete S+F formában írható le). Ilyen módon megkülönböztethetünk egymástól egy- és kétrészes helyneveket (1999: 209). Az eddig leírt kategóriák összességükben alkalmasak lehetnének egy hipotetikus, „primérnek” vagy „ősinek” tekinthető névrendszer leírására. Mivel azonban a helyneveket nyelvi univerzálénak tekinthetjük, vagyis nem ismerünk olyan nyelvet és közösséget, amely valamilyen módon ne hozna létre helyneveket, feltétlenül be kell vonnunk a vizsgálatba a harmadik szemantikai funkciót is a *megnevező* (M) szerepben álló névrészek leírására. A helynevek ugyanis maguk is részt vesznek a helynévadásban, s így az egyes nevekben igen gyakran bukkanhatunk további helynevekre. A már meglévő elemek rendkívül erősen hatnak az újonnan a névrendszerbe kerülőkre, ahogy arról HOFFMANN ISTVÁN mellett (1999: 210) TÓTH VALÉRIA is részletesen szól ezzel foglalkozó tanulmányában: „A névadó – a saját nyelvi kompetenciájának függvényében – mindig olyan szemantikai jellegű és lexikális-morfológiai struktúrájú nevet ad, amelynek helye már elő van készítve a helynevek rendszerében, s az oda pontosan be is illeszkedik.” (TÓTH V. 1999: 435). Megnevező funkcióban álló névrészeiről beszélhetünk tehát olyan esetekben, amikor az adott névrész szemantikai tartalmát ilyen módon lehetne leírni: 'az a hely, amit így és így neveznek'. Megnevező funkcióban csak valódi – akár magyar, akár idegen eredetű – helynevek állhatnak. A névátvételek a magyar névrendszerbe bekerülve minden esetben megnevező funkcióban szerepelnek, hiszen a magyar nyelvhasználó közösség számára nem értelmezhető eredeti szemantikai tartalmuk, kizárólag a denotátumra való utalás funkcióját látják el. A helynevek névalkotásban játszott szerepéről később részletesebben szólnak a funkcionális elemzés megfelelő részénél. A korpuszom neveinek funkcionális elemzésében a következő sorrend szerint haladok: elsőként a fajtajelölő funkciót mutatom be a településnevekben, majd a megnevező funkcióról szólnok, s végül a hely valamely sajátosságát bemutató nevek és névrészek elemzésével zárom a funkcionális vizsgálatot.

2.1. A névrész megjelöli a hely fajtáját

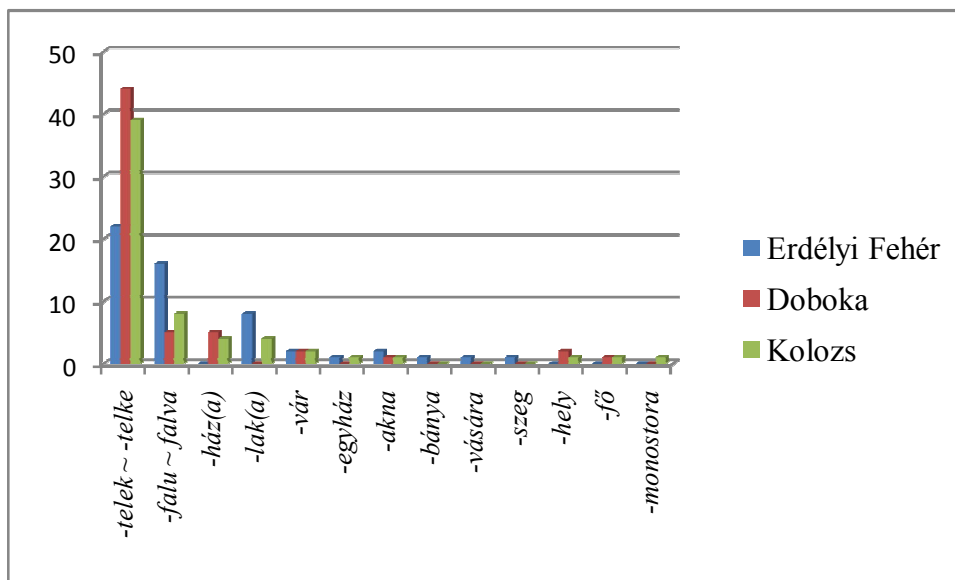
Fajtajelölő szerepben álló névrészek szinte kizárólag kétrészes helynevek utótagjaként fordulnak elő, messze ez a legtipikusabb megvalósulásuk. Ettől eltérő helyzetben csak elszórtan jelentkezik: kétrészes helynév előtagjaként (per definitionem) a vizsgált korpuszban egyáltalán nem, míg önmagukban, egyrészes helynévként (F szerkezetben) csak igen csekély számban: mindössze a Doboka megyei *Lak*, a Kolozs és Fehér megyében is felbukkanó *Akna*, illetve az utóbbi megye névanyagából származó *Várda* települések elnevezései képviselik ezt a típust. Ennek valószínűleg nyelvlélektani és alapvető ismeretelméleti okai lehetnek: talán az, hogy az önmagában álló, egyrészes, fajtajelölő szerepű névrészből álló helynév megkerülhetetlenül homonímiához vezetne köznévi megfelelőjével, így éppen annak a „névszerűségnek” a kritériumai kerülnének veszélybe, amelyről HOFFMANN – másokat is idézve – beszél (1993: 30). Az egyrészes, fajtajelölő szerepű nevek ilyen csekély számú előfordulása a vizsgált korpuszban megerősíti TÓTH VALÉRIÁNAK saját kutatásain alapuló azon feltételezését, hogy ez a névtípus az egész magyar névállományban igen periférikus helyzetű lehet (2001: 133).

A kétrészes helynevek leginkább megterhelt kategóriáját a fajtajelölő utótagú névalakok képviselik, s ezek között is különösen nagy számban fordulnak elő sajátosságjelölő előtaggal állók (azaz S+F névstruktúrák). Az adatok nagy mennyiségére tekintettel a neveket fajtajelölő utótag szerint csoportosítva az 1. sz. mellékletben adom közre, s itt csupán néhány ide vonható példát említek meg: *Jóbtelke*, *Kutyfalva*, *Hődvására* (Erdélyi Fehér vm.), *Bándkúttelke*, *Salamontelek*, *Balázsfalva*, *Gyulaháza* (Doboka vm.), *Ábeltelke*, *Csösztelke*, *Petelaka*, *Kolozsmonostora* (Kolozs vm.).

A fajtajelölő utótaggal bíró névstruktúrák során végignézve világosan látszik, hogy köztük a *-telek* utótagú elnevezések abszolút dominálnak. Különösen megterheltnek látszik ez a kategória Doboka és Kolozs vármegyék névállományában – ahol az elnevezésekben a névadó közösség szinte kizárólagosan a *-telek* lexémát használja fel fajtajelölő utótagként –, de Erdélyi Fehér megye ilyen tekintetben jóval árnyaltabb képet mutató településnevei között is ez a leggyakoribb fajtajelölő szerepben álló névrész. TÓTH VALÉRIA hívja fel a figyelmünket arra a tényre, hogy a névtípus ilyen vehemenciával történő részvétele a névadásban az egész Kárpát-medencében egyedülálló (TÓTH V. 2008: 188). Látna, hogy a *-telek* típusú szerkezetek az itt vizsgált terület névállományán belül is és más névállományokkal való összevetésben is különösen fontos szerephez jutnak, így érdemes egy rövid kitekintés erejéig összegezni az e lexéma helynévalkotó szerepére irányuló névtörténeti

vizsgálatokat. Mivel a névtípus szorosan összefügg nyelven kívüli tényezőkkel is, így természetes, hogy a kutatók a nyelvi érveken felül más, elsősorban történelmi összefüggésben álló tényezőket is érvényesítettek kutatásaikban. GYÖRFFY GYÖRGY, illetve a korábbi szakirodalom álláspontja volt az, hogy a *telek* köznév helynevekben való előfordulása rendszerint (pl. a tatárjárás vagy akár egyéb általános folyamatok során) elpusztult településekre utal (vö. pl. GYÖRFFY 1960: 34, 1961). A korai ómagyar kor helyneveiben, illetve annak bizonyos területeken való gyakori előfordulására azonban magyarázatot adhat KÁLMÁN BÉLA is munkájában (1973: 176): szerinte kezdetben a beépítetlen birtokokat látták el ilyen, vagy az ehhez nagyon hasonló funkciójú *-földre* utótaggal. Később, amikor a beépítési folyamat már számottevőbb volt (ez nagyjából a XIV. századra tehető), jellemzőbbé vált, hogy a névadók a *-falva*, *-háza* földrajzi közneveket használták fel a birtokok megnevezésében. A településszerkezet kialakulásáról, illetve az egyes településtípusok létrejöttének különbségéről SZABÓ ISTVÁN is részletesen szól kiemelve azt, hogy településszerkezeti változások tekintetében olykor évszázados különbségek is lehetnek bizonyos területek között (1966: 47). A KMTL.-ban pedig a *telek*, mint birtokrész alakulásáról és az adózásban játszott igen fontos szerepéről is olvashatunk (KMTL. 666 *telek*). FÖLDES LÁSZLÓ a *-telek* lexémának az Árpád-korban három lehetséges jelentését adja meg (tulajdonképpen ötvözve az eddigi véleményeket): 1. 'olyan földterület, határrész, amelyen az állatok nagyobb számban vannak tartva, így az általuk trágyázott föld jó minőségűvé, porhanyóssá válik', 2. 'elhagyott vagy elpusztult, régen lakott település', 3. 'valakinek a területe, földje, birtoka, falucskája'. Az ország keleti részén, illetve Erdélyben az első jelentéstípus kevésbé volt elterjedt (FÖLDES 1971: 421). Mivel a vizsgált névállományban a *telek* névrészt tartalmazó elnevezések túlnyomó többségükben személynévi előtaggal, illetve néhány esetben foglalkozásnevet jelölő előtaggal állnak, így ezen a területen az ilyen előfordulások bizonyos részének szemantikai tartalmaként a KÁLMÁN BÉLA és FÖLDES LÁSZLÓ által is harmadikként felsorolt 'birtok, birtokrész, terület' jelentést kell feltételeznünk. Azért „csak” bizonyos részüknél, mert TÓTH VALÉRIA elgondolásának megfelelően biztosra vehető, hogy a *-telek* névrészt tartalmazó elnevezések jelentős hányadánál a lexéma már 'falu, település' jelentésű településnév-formánsként vesz részt a névadásban (vö. TÓTH V. 2008: 189–90), s nem az eredeti szemantikai tartalommal. Az elsődlegesen a fenti jelentésben megszülető *-telek* utótagú helynevek ugyanis mintaként, modellként szolgáltak a későbbi elnevezések számára, így bennük a *-telek* jelentése is kiszélesedett. Az ilyen lexémákat nevezzük másodlagos (szekundér) településnév-formánsoknak (TÓTH V. 2008: 189).

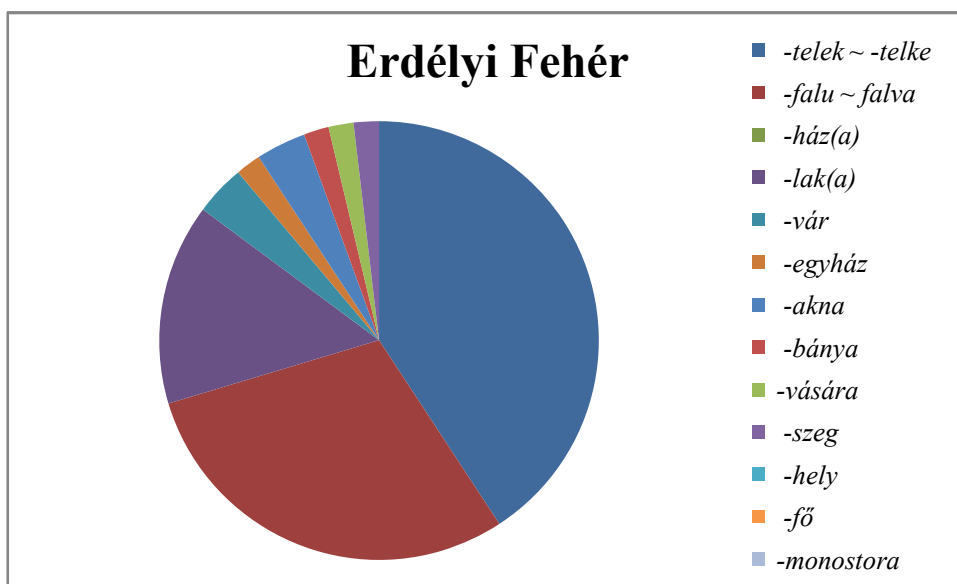
Az egyes vármegyék között ugyanakkor meglehetősen nagy eltérések⁴ mutatkoznak abban a tekintetben, hogy milyen egyéb fajtajelölő szerepű névrészeket használ fel jellegzetesen a névadó közösség az elnevezésekben. Az eredmények értelmezését nagyban segíti, ha a legfőbb sajátosságokat vizuálisan egy diagram segítségével ábrázolom.



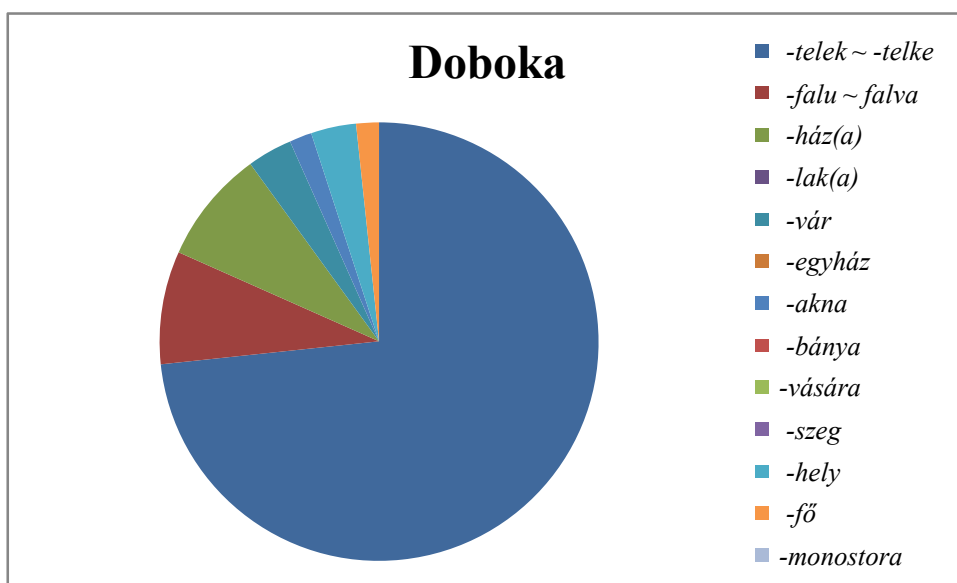
1. ábra: A fajtajelölő földrajzi köznevek megoszlása a vármegyék településnév-állományában.

Mivel már a *-telek* lexémát tartalmazó struktúrák kapcsán láttuk, hogy a fajtajelölő utótagú szerkezetek lexikális megvalósulására milyen erős befolyással lehetnek más, nyelven kívüli tényezők is, így érdemes az egyes vármegyék névállományát külön-külön is megvizsgálni ilyen szempontból, mivel ezáltal azokból esetleg más, a nyelvi szempontokon túlmutató tanulságokat is levonhatunk, s így bizonyos tendenciáknak, a vármegyék névállományát jellemző mintázatoknak is nyomára bukkanhatunk.

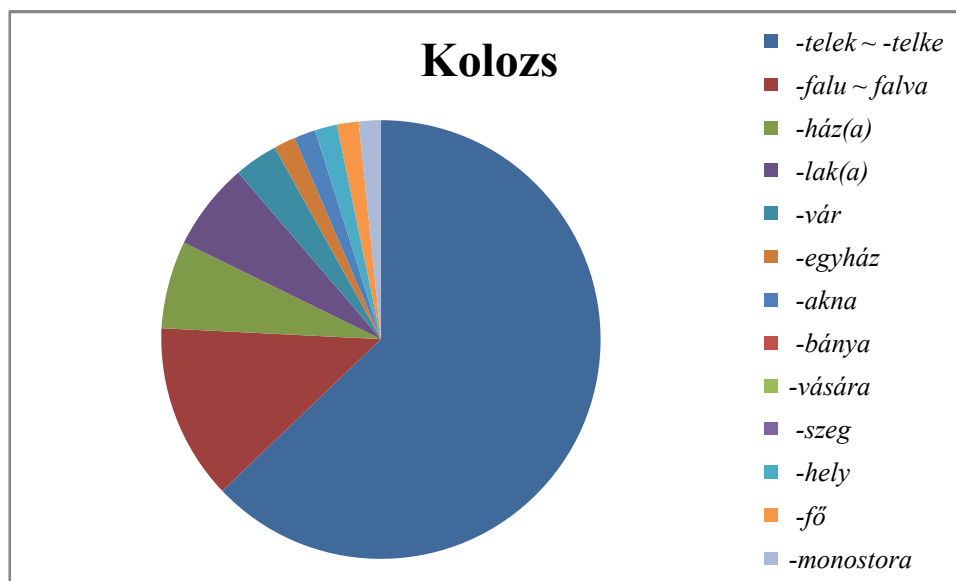
⁴ Az a gondolat, hogy a helynévrendszerek többé-kevésbé különböznek egymástól, magától értetődőnek tűnik, hiszen magának a helynévkutatásnak is alapjául szolgál. A különbségek vizsgálatának fontossága azonban viszonylag újkeletű az irodalomban. Ezzel kapcsolatban lásd TÓTH V. 2001: 222, HAJDÚ 1991, DITRÓI 2010, 2011.



2. ábra: A fajtajelölő földrajzi köznevek megoszlása Erdélyi Fehér vármegye településnév-állományában.



3. ábra: A fajtajelölő földrajzi nevek megoszlása Doboka vármegye településnév-állományában.



4. ábra: A fajtajelölő földrajzi nevek megoszlása Kolozs vármegye településnév-állományában.

Az adatokat a fent leírtak és a diagramok függvényében is megvizsgálva akad néhány igen szembetűnő tanulság. Már említettem, hogy Doboka és Kolozs vármegyék névállományában sokkal nagyobb arányban találhatók meg a *-telek* utótagú névrészek, mint Erdélyi Fehér vármegye településneveiben. Ezzel ugyanakkor nyelvi síkon összefüggésben lehet az, hogy a *-falva*, *-lak(a)* típus ugyanakkor szembetűnően Erdélyi Fehér megye névállományában a leggyakoribb, míg Doboka megyében ez utóbbival egyáltalán nem is találkozunk. A *-háza* utótag viszont Erdélyi Fehér megye névállományában nem szerepel. Az utótagok vonatkozásában Erdélyi Fehér megyében a névadók változatosabb elemeket használtak fel a településnevek alkotására, és sokkal differenciáltabban alkalmazták ezeket. Mindezekből az a sejtésünk adódik, hogy egyrészt – nyelven kívüli szempontból – Erdélyi Fehér vármegye területén a beépítési-betelepülési folyamatok talán előrehaladottabbak lehettek a vizsgált korban, mint a másik két megyében, és ebből okkal következtethetünk arra – amit a vármegye vezető szerepéről korábban írtak is alátámasztanak –, hogy gazdaságilag talán fejlettebb is lehetett azoknál. Másrészt ezzel szoros összefüggésben, de nyelvi szempontból azt is megállíthatjuk, hogy Erdélyi Fehér megye névadási sajátosságai – a fajtajelölő szerep tekintetében legalábbis – jelentősen különböznek a Kolozs és még inkább a Doboka megyében használt megoldásoktól.

Talán nem túlzás a feltételezés, hogy a fent leírtak és látottak alapján délről induló változással is számolhatunk a névadásban – hiszen a vármegyehatárok csak igazgatási szempontból értelmezhetőek, nyelvileg semmiféle gátat nem szabnak a beszélőközösség névadási aktivitásának és szokásainak –: jól látszik, hogy Kolozs vármegye köztes földrajzi

fekvése (ti. Doboka és Erdélyi Fehér megyék között fekszik) nyelvileg is világosan megnyilvánul, névállománya átmeneti állapotot képez a két másik vármegye névállományával összehasonlítva (bár az nyilvánvaló, hogy jellegzetességei Dobokához némileg közelebb esnek).

2.2. A névrész megnevező szerepben áll

Korábban már említettem – HOFFMANN ISTVÁNT és TÓTH VALÉRIÁT idézve –, hogy a helynevek nyelvi univerzálénak tekinthetők, vagyis minden korban, minden nyelvváltozatban és minden nyelvállapotban jelen lévőnek kell őket feltételeznünk. Ebből a tényből következik az is, hogy a már meglévő helynevek felhasználása a helynévadásban természetes és ősi sajátossága a nyelvnek éppen úgy, mint a hely fajtájának vagy a hely valamely sajátosságának a kifejezése az elnevezésben. Azt is láttuk már, hogy a meglévő helynevek meghatározzák az újonnan a névrendszerbe kerülő elemek rendszerbeli helyét, s hogy ilyen módon hatnak mind a névállomány rendszerszerűségére, mind a rendszer változásaira (vö. HOFFMANN 1993: 26, TÓTH V. 1999: 435). „Megnevező funkcióban minden esetben csak valódi helynév állhat. Ez a név egy új név részeként ugyanazt a szerepet tölti be, ami egyben eredeti helynévi jelentése is: a denotátumra való utalást” (HOFFMANN 1993: 47). TÓTH VALÉRIA egy munkájában (1999) tovább árnyalja a helynevek névadásban betöltött szerepéről kialakított általános képet: felhívja a figyelmet arra, hogy a meglévő helynevek sok esetben nemcsak megnevező (M), hanem sajátosságot – méghozzá elsősorban a hely valamely lokális jellegű tulajdonságát – kifejező (S) funkcióban is szerepelhetnek (1999: 436). Ezen utóbbira szolgál jó példával az Erdélyi Fehér vármegye névállományából vett *Csernavoda* település elnevezése. Azt, hogy a *Csernavoda* elnevezés eredetileg víznév volt, egyértelműen jelzi a név etimológiája (a szláv eredetű név ’fekete víz’ jelentésű, vö. FNEsz. I, 324, Gy. 2: 198). Településnévvé válva azonban az elsődleges víznévi jelentés megszűnik, s az új névformában már csupán az általa jelzett denotátum lokális értelemben vett közelségére utal: ’a Csernavoda víz mellett fekvő [ti. település]’. Illusztráló példaként szándékosan olyan nevet választottam, amelynek helynévi (ez esetben víznévi) előzménye átvétellel keletkezett. Ezzel is hangsúlyozni kívántam, hogy különbség van az elsődleges és a másodlagos (pl. metonimikus) keletkezésű nevek között: amíg az elsődleges *Csernavoda* víznév ugyanis megnevező szerepben áll, addig a másodlagos *Csernavoda* településnév sajátosságjelölő funkciójú (lokális jegyet kifejező) névrészt tartalmaz. Az ilyen típusú elnevezések problematikájára később, a sajátosságot kifejező nevek tárgyalásakor még visszatérek.

1. Az olyan névalakok, amelyekben valóban megnevező funkcióban szerepel a meglévő helynév, jellegzetes megvalósulási struktúrákkal bírnak: a névadó közösség ezeket felhasználva egy-, illetve kétrészes neveket is képezhet (ld. TÓTH V. 1999: 436–7, 2001: 135–140). Az idegen nyelvi névátvételek jellegzetesen e g y r é s z e s , megnevező szerepben álló elnevezéseket (M) hoznak létre.

Erdélyi Fehér vármegye alsó részének névanyagából a következő példák idézhetők egyrészes, megnevező funkciójú nevekként: *Abrud*, *Akmár*, *Barbantia* ~ *Borbánd*, *Burgberg*, *Herepe* ~ *Herepel* (az etimológiához lásd FNESz. II, 70), *Konyha*, *Krakkó*, *Ládnok*⁵, *Mildenberg*, *Orbó* (FNESz. II, 281), *Pad* (FNESz. II, 306), *Ringelkirch*, *Sorostély* (FNESz. II, 491), *Spring*, *Vingartkirchen*, *Zalatna*, míg a felső rész névanyagából pedig az alábbiak: *Reter* (FNESz. II, 411), *Rudály* (FNESz. II, 429), *Venice*, *Waldorf*.

Doboka vármegye névanyagából ilyen elnevezések közé tartozik az *Esztény* (FNESz. I, 433), a *Gorbó* (FNESz. I, 522), a *Kerlés*, az *Onok* (FNESz. II, 279), a *Serling* (FNESz. II, 468), és az *Ugróc* (FNESz. II, 679) településnév.

Kolozs vármegye névállományában pedig a következő nevek képviselik az egyrészes, megnevező funkciójú településnevek kategóriáját: *Palatka* (FNESz. II, 308), *Rőd* (FNESz. II, 428), *Szelecse* (FNESz. II, 549), *Szokol* (FNESz. II, 589), *Szucsák* (FNESz. II, 600).

Az egyrészes, megnevező szerepben álló településnevek fenti listáját látva a korábbiakban megfogalmazott gyanúnk – hogy tudniillik, Erdélyi Fehér vármegye névanyaga jelentős különbségeket mutat a másik kettőével összehasonlítva – megerősödni látszik. Itt is azt találjuk ugyanis, hogy Erdélyi Fehér vármegyében jóval több egyrészes, megnevező funkcióban álló településnév bukkan fel, mint a másik két megyében, ráadásul ezek keletkezéstörténeti szempontból is hordoznak eltéréseket, erre azonban majd a megfelelő fejezetben térek ki részletesebben.

Egyrészes, megnevező funkciójú nevek nemcsak névátvétellel jöhetnek létre (e folyamatra a fenti példák bőven szolgáltatnak adatokat, s ezek további ismertetését a keletkezéstörténeti fejezetben végzem el), hanem számolhatunk e funkció kapcsán egy másik csoporttal is: amennyiben egy adott elnevezés elsődlegesen meglévő szemantikai transzparenciája olyan mértékben lecsökken, hogy abban már a névhasználó közösség nem

⁵ Esetleg a *Ládnok* etimológiájával azonos, német eredetű név (vö. FNESz. II, 12), melyben történeti szempontból hangátvetés történt (vö. TÓTH V. 2001: 120)

ismeri fel az eredeti motivált szerkezetet⁶, úgy az elnevezést szintén megnevező funkcióban álló, egyrészes helynévként kell értékelnünk (illetve jellemzően éppen az ilyen helyzet kedvez majd a népetimológiaként vagy reszemanizációként ismert változástörténeti folyamatnak is, ld. TÓTH V. 2001: 216, 2008: 165). Az általam vizsgált korpuszban is előfordul egy ilyen névalak: Erdélyi Fehér vármegye településnevei között *Hőd* elnevezés többszörös szemantikai és alaki változáson ment keresztül. A településnév elsődlegesen víznév volt (vö. *Hejő*, FNESz. I, 582), amely már ebben a státusában, tehát mikrotoponimaként is átment bizonyos alaki és szemantikai változásokon (*Hév-jó* > *Hejő*), majd településnévként további változásokat szenvedett el (*Hejőd* > *Hőd*).

2. Megnevező szerepben álló névrészek nagy számban fordulnak elő k é t r é s z e s névstruktúrák részeként is: gyakori, hogy utótagként állva sajátosságjelölő előtagú névrésszel kapcsolódnak össze (S+M szerkezetű), de előtagként is megjelenhetnek, s hozzájuk fajtajelölő utótag kapcsolódik (M+F szerkezetet hozva létre), illetve elszórtan találhatunk olyan névalakokat is, ahol mindkét névrész megnevező funkcióban áll (az ilyen névstruktúra M+M szimbólummal írható le) (vö. ezekhez TÓTH V. 1999: 436, 2001: 135).

a) Az S + M s z e r k e z e t ű nevek megjelenése rendszerint másodlagos névadási folyamat eredménye, amelynek során egy már meglévő helynévhez (M) jelzői elemként a denotátum sajátosságának kifejezésére vagy esetleg annak valamilyen szempontú megkülönböztetésére sajátosságjelölő előtag (S) kapcsolódik. Az ilyen típusú elnevezések kialakulásában nagy szerepet játszanak bizonyos nyelven kívüli tényezők is (pl. birtokviszonyok, településosztódások, településszerkezeti változások stb.), melyek gyakorlatilag indukálják az arra való igényt, hogy egy korábban egységesként kezelt települést két, illetve olykor kettőnél több részre osszák fel. A fent említett névszerkezet gyakorlatilag ezeknek a nyelven kívüli folyamatoknak a nyelvi kivetülése. A konkrét adatok közül itt csak néhányat említek meg, a teljes ide vonható névanyagot lásd a melléklet megfelelő részénél (S + M szerkezetű elnevezések).

Amint említettem, ezen elnevezések háttérében többnyire településtörténeti folyamatok húzódnak meg: egy elsődlegesen egységes település osztódása. Ezt igazolja az is, hogy a legtöbb felsorolt megnevező utótagú névrésznek adatolható az önálló helynévi előfordulása is a területen. Különös azonban, hogy bizonyos neveknél szinte bokorszerűen gyűlnek a megkülönböztető előtaggal álló névelőfordulások: Erdélyi Fehér megyében – az

⁶ Ezt a változástörténeti folyamatot a különböző tipológiák különböző terminussal jelölik, pl. *deetimologizáció*: HOFFMANN 1993: 138, TÓTH V. 2001: 215, *deszemanizáció*: HOFFMANN 1999: 215, TÓTH V. 2008: 148, *homályosulás*: JUHÁSZ 2000: 132.

önállóan is adathozható – *Vinc* település *Al-*, *Fel-*, *Közép-* és *Telek-* előtaggal is előfordul. Doboka megyében – az önállóan szintén adathozható – *Macskás* településnév öt megkülönböztető előtaggal is szerepel: *Alsó-*, *Diós-*, *Felsőmacskás*, *Gönyű-* és *Józsefmacskása*. Ugyancsak Doboka megyében az önállóan nem adathozható *Nyíres* településnek is több része szerepel ilyen szerkezetben: *Al-*, *Bonc-* és *Felnyíres*. Ezekről a nevekről és a mögöttük rejlő nyelvi és nyelven kívüli folyamatokról a keletkezés- és változástörténeti vizsgálatban még lesz szó, itt csupán annyit teszek még hozzá a fentiekhez, hogy ezen elnevezések némelyike mögött nemigen állt önálló falu (tehát álfalvak lehettek), illetőleg a korrelációban álló nevek egyik-másika inkább szinonim elnevezésnek tekinthető (erről és a folyamatról magáról is részletesen szól változástipológiájában TÓTH VALÉRIA, vö. 2008: 35–40).

b) Az M+F névszerkezetek jellegzetesen másodlagos helynévalakulatok: egy már létező (bármely szemantikai tartalmú) helynév utóbb fajtajelölő utótaggal kapcsolódik össze anélkül, hogy a név denotatív jelentésében változás történne (erről részletesen lásd a keletkezés- és változástörténet kiegészüléséről szóló részében). Az ilyen szerkezetekben a helynevet tartalmazó névrész tehát előtagként áll (ez egyaránt lehet egyszerű vagy összetett), és a funkciója az új név testében pusztán a megnevező szerep, és ehhez kapcsolódik a fajtajelölő szerepben álló földrajzi köznévi utótag. Jellemző, hogy az összes itt felsorolt helynevet tartalmazó előtag önmagában is adathozható, s hogy a köztük lévő különbség csak nyelvi síkon ragadható meg, vagyis a denotátumban magában nem történik megfogható változás. A névállományban viszonylag kisszámú név szerepel ilyen típusú szemantikai és lexikális szerkezetben: *Erdélyi Fehér vármegye* alsó részének elnevezései közül (*Abrud* ~) *Abrudbánya*, (*Hód* ~) *Hódvására*, (*Somogyi* ~) *Somogyitelek* és (*Váralja* ~) *Váraljafalu*, a *felső* részről pedig mindössze a (*Sáros* ~) *Sárostelek* településnév írható le ilyen szerkezettel. *Doboka vármegye* névállománya sem bővelkedik ilyen struktúrájú nevekben: pusztán a (*Biszó* ~) *Biszótelke*, (*Csaboló* ~) *Csabolóteleke*, (*Kismohaly* ~) *Kismohalytelke* és (*Szék* ~) *Székakna* nevek szerepelnek ebben a típusban. *Kolozsvármegyében* már nagyobb számban fordul elő M+F szerkezetű név, és azt is megfigyelhetjük, hogy ugyanaz a megnevező funkcióban álló névrész többféle fajtajelölő utótaggal is jelentkezhet: (*Nagyakasztó* ~) *Nagyakasztótelke*, (*Buda* ~) *Budaegyháza* és *Budatelek*, (*Kolozs* ~) *Kolozsakna*, *Kolozsmonostora* és *Kolozsvár(a)*, (*Kedelen* ~) *Kedelentelek*, (*Viszolya* ~) *Viszolyatelke*.

c) Említettem, hogy az M+M névstruktúrával leírható nevek csak igen elszórtan jelentkeznek a régi magyar helynévrendszerben (ez a névszerkezet inkább a hivatalos

helységnévadás összevont településeire jellemző), az egész vizsgált névállományban mindössze egy olyan nevet találtam, amely a fenti szerkezetben áll: *Kincsedújvár* (Erdélyi Fehér vm.). Itt két hely (egy település: *Újvár* és annak egy tartozéka: *Kincsed*) elnevezése kapcsolódott össze egy névvé (Gy. 2: 189).

2.3. A névrész a denotátum valamely sajátosságára utal

Az elméleti keretet bemutató fejezetben már tettem említést arról, hogy a legtágabb szemantikai tartalmat felölelni képes funkció a helynevek struktúrájában a hely valamely sajátosságára utaló szerep. Ennek kifejezésére a névadók szinte korlátok nélkül felhasználhatnak bármilyen, a denotátummal kapcsolatos ismeretet és tapasztalatot. Ez persze azzal is jár, hogy a tipológiáknak ezt a funkciót a legnehezebb megragadni. A szemantikai sokféleség mellett névszerkezeti szempontból ugyanakkor lényegesen könnyebb helyzetben vagyunk: sajátosságjelölő névrész ugyanis vagy kétrészes helynév előtagjaként állhat (S+F, S+M szerkezetben), vagy önmagában szerepelhet (tehát S szerkezetű névként). Mivel maga a funkció is az emberi kogníció függvénye, így a kategóriák meghatározásakor is célszerű általános, ismeretelméleti szempontokat figyelembe venni. A sajátosságjelölő funkció vizsgálata kevésbé alkalmas nyelvi tanulságok levonására, ellenben a segítségével kerülhetünk legközelebb a korabeli ember világlátásához.

Mivel a sajátosság kifejeződése igen változatos képet mutat a névadásban, illetve hatalmas elemszámmal rendelkezik e funkció, célszerű HOFFMANN ISTVÁN modelljét (1993: 49) követve az átláthatóság kedvéért abban is különbséget tenni a nevek között, hogy az elnevezésekben **a)** a hely valamely tulajdonsága fejeződik-e ki, vagy **b)** a denotátum valamely más, külső tényezőhöz, **c)** esetleg más helyhez viszonyított helyzete jelenik-e meg a névadásban. A vizsgálat eredményeit e főkategóriák mentén haladva mutatom be.

a) A hely valamely (külső vagy belső) tulajdonságát tükröztető helynevek körében meglehetősen gyakori, hogy a sajátosságot kifejező névrész a hely méretére, térbeli kiterjedésére utal, ahogyan ezt a következő neveknl láthatjuk.

Erdélyi Fehér vármegye alsó részének névállományában *Kisebbkerecsnek*, *Kiskonyha*, *Nagykecskés*, *Nagylak*, *Nagyoláhfalu*, *Nagyréc* elnevezésekben történik a méretre utalás. A vármegye felső részének helynevei között ilyen szemantikai tartalommal jellemezhető településnév nem adatható.

Doboka megye helyneveit hasonló szempontból vizsgálva *Kisdevecser*, *Kisküllő* és *Kismohaly*, illetve *Nagyesküllő* és *Nagysajó* elnevezések említhetők e funkcióra példaként.

Kolozs megye névállományából pedig a következő nevek utalnak a denotátum méretére: *Kisakasztó, Kiscég, Kisméhes, Kissajó, Nagyakasztó, Nagycég, Nagyméhes*.

Korábban az utótagokat elemezve már szoltam arról, hogy az ilyen elnevezések létrejöttenek elsősorban nyelven kívüli okai vannak, és az előtag mindössze a nyelvi differenciálódás jelzését szolgálja. Látszik ez abból is, hogy a nevek – Kolozs és Doboka névállományában – jellegzetesen korrelációs párokba rendeződnek (*kis* – *nagy* jelzőkkel). Erdélyi Fehér megye elnevezései ilyen szempontból figyelmet érdemelnek, ugyanis jól láthatóan minden ilyen típusú elnevezésnek hiányzik a névpárja (ezeket nevezzük egyébként csonka korrelációnak). Ennek persze az az egyszerű, gyakorlati oka is lehet, hogy nem maradt fent a megfelelő településnévi adat. A kategóriáról szólva arra is fontos utalnunk, hogy a méret természetesen viszonylagos szemantikai jegy, a település egyes részeinek összehasonlítását jelenti, s nem a település valós méretét (vö. BÉNYEI-PETHŐ 1998: 82). A szakirodalomban azt a megfigyelést is olvashatjuk, hogy a *nagy* jelző a denotátum korára ugyanúgy utalhat, mint a méretére (vö. SZABÓ 1966: 123). Ennek általános érvényét nem vitatom, azonban az itt említett példák egyikénél sem jöhet szóba a *nagy* jelző 'öreg' jelentése, hiszen a korrelációs viszonyban a *kis* jelzővel szerepelnek együtt, s nem az *új* jelzővel. (A korrelációs viszonyokról a változástörténeti részben a névosztódás, névdifferenciálódás jelensége kapcsán ugyancsak bővebben szólok.)

A hely valamely érzékszervekkel felfogható tulajdonsága is kifejeződhet a névadáskor, mint például a szaga: *Bűzöstelke*⁷ (Kolozs vm.). A hely alakjára utalnak például az Erdélyi Fehér megyében található *Árkos, Holdvilág*⁸ egyrészes, illetve *Hosszútelek* kétrészes elnevezések. A Kolozs vármegye területéről való *Széplak* elnevezésben a denotátum szépsége, esetleg gazdagsága fejeződik ki.

A névrész utalhat a megjelölt helynek, vagy környezetének az anyagára is: Erdélyi Fehér megye névanyagából *Sárd*, Dobokából pedig *Sárvár*⁹ és a *Földvár* nevek kapcsán találjuk meg ezt a szemantikai szerepet. Az anyagnév + *vár* utótagú összetételek egyben a vár típusát és erősségét is kifejezik (vö. ehhez BENKŐ 1998: 127).

A hely korára rendszerint az *új* névrész segítségével utalnak az elnevezők. Az *Újfalu* típusú elnevezések az egész magyar nyelvterületen elterjedt szerkezetek, a vizsgált területen is

⁷ Az is elképzelhető ugyanakkor, hogy az elnevezésnek egészen más a motivációja, pl. egy közelben lévő *Bűzös* nevű vízfolyásról vagy kútról is kaphatta a nevét. Ha így van, akkor a vízhez való lokális közelség fejeződik ki a névben, s nem a denotátum szaga.

⁸ A m. *holdvilág* 'holdfény' szóból keletkezett, helynévi jelentése tkp. 'holdsarlóhoz hasonló alakú földdarab' (FNESz. I, 601).

⁹ Az előtag esetleg 'mocsár, ingovány' jelentésben is állhat (vö. FNESz. II, 456) ez esetben az elnevezésben lokális természetű viszony fejeződik ki.

mindhárom vármegye névanyagában felbukkannak *Újfal* nevek. Erdélyi Fehér megyében emellett *Újvár*, Kolozs megyében pedig *Újlak* hasonló, S+F szerkezetet alkotó elnevezések.

b) A helynevekben rendkívül gyakori, hogy az elnevezésben a sajátosságjelölő névrész a denotátum viszonyát fejezi ki valamely külső tényezőhöz. Ezen főkategória elemei bírnak a legnagyobb szemantikai változatossággal, illetve elemei számát tekintve is ez a kategória a legnépesebb.

A helynévadás egyik alapjellegzetessége az, hogy a névadók a denotátumot sokszor a rá jellemző, pl. a közelében megtalálható élővilágról, a növény- és állatneveket felhasználva nevezik el. Jól látszik, hogy a környező növényzet megjelenítése a névadásban sokkal elterjedtebb, mint az állatvilágra való utalásé, valamint az is, hogy míg a növénynevek közül inkább a vadon termő fajták elnevezései dominálnak – igen nagy számban fafajták –, addig az állatnevek közül nagyobb arányban használják fel a haszonállatok neveit a névadók a településnevek megalkotásakor.

Erdélyi Fehér megye felső részének névanyagában növénynév jelenik meg a következő sajátosságot kifejező névrészekben: a *Bükkös*, *Gombás*, *Diógy*, *Hásságy*, *Lapád*¹⁰, *Szilvás* és *Tövis* egyrészes elnevezésekben és a *Búzásbocsárd*, *Somogyitelek*¹¹ és *Tövisfalva* kétrészes elnevezésekben. A vármegye felső részének településnév-állományában *Mohi* egyrészes helynévben a *moha*, míg a kétrészes *Reketyésvölgye* név előtagjában a *rekettye* növénynévre történik utalás. A településnevekben jóval ritkábban szerepel állatnév: mindössze négy ilyen egyrészes elnevezést találunk, melyek mind a vármegye alsó részéből valók: *Kecskés*, *Ludas*, *Medves*, *Tinód*.

Doboka vármegye helyneveiben *Búza*, *Kapor*, *Szil*, *Almás*, *Buziás*¹², *Hársas*, *Monyorós*, *Szili*, *Szilvás*, *Szőlős* egyrészes, és *Kőristelke*, *Somtelke*, *Buziástelek*, *Diósmacskás*, *Füzestelek*, *Komlóstelek*, *Szilvástelek* kétrészes elnevezések előtagjában találunk növénynévi előtagot. Ami az állatvilágra utaló névstruktúrákat illeti: egy elnevezést leszámítva (*Rigótelke*) csak egyrészes helynevekben találhatunk ilyet: *Süldő*, *Macskás*, *Solymos*.

Figyelemre méltó, hogy a kolozsi névállományban a másik két megye korpuszával összehasonlítva jóval nagyobb arányban találunk egyrészes, növényzetre utaló névstruktúrákat: *Jegenye*, *Berkenyes*, *Diós*, *Egeres*, *Eperjes*, *Harasztos*, *Komlós*, *Korpád*,

¹⁰ A név a m. *lapu* növénynév származéka, helynévi jelentése tkp. 'lapuval benőtt hely' (vö. FNEsz. II, 13).

¹¹ Az elsődleges *Somogyi* név a m. *som* növénynév származéka -gy és -i helynévképzőkkel alakult (vö. FNEsz. II, 487 *Somogyvár*)

¹² A településnév olvasatát illetően a *Bozjás* 'bodzás', ugyancsak növénynévi olvasat is felmerül, lásd a történeti adatokat: (1315, +1245 [1317 k.], 1334/XV.: *Buzias*, 1318: *Bozyas*, 1332-7: *Buzyas*, Gy. 2: 63).

*Kórógy, Nádas, Nádasd, Sármás*¹³, *Sáság, Szilvás*, ugyanakkor mindössze egy kétrészes elnevezéssel találkozunk: *Szilvástelek*. A *Méhes, Nyulas, Ölyves* és *Solymos* egyrészes helynevekben a környék vadvilágára történik utalás, míg a kétrészes nevekben, mint *Szamártelke, Tehenestelke* és *Varjadtelke* – az utolsót leszámítva – inkább az emberhez közelebb álló állatok jelennek meg.

Ritkán megjelenhet a névadás motivációjaként a helyhez valamilyen módon kötődő épület is: a vizsgált névállományban is előfordulnak ilyen nevek: pl. a *Veresegyház* településnév Erdélyi Fehér vármegye alsó, *Fejéregyház* a felső részéről képviselik ezt a kategóriát, de a Kolozs megyében felbukkanó *Monostor(a)* elnevezést is ide sorolhatjuk.

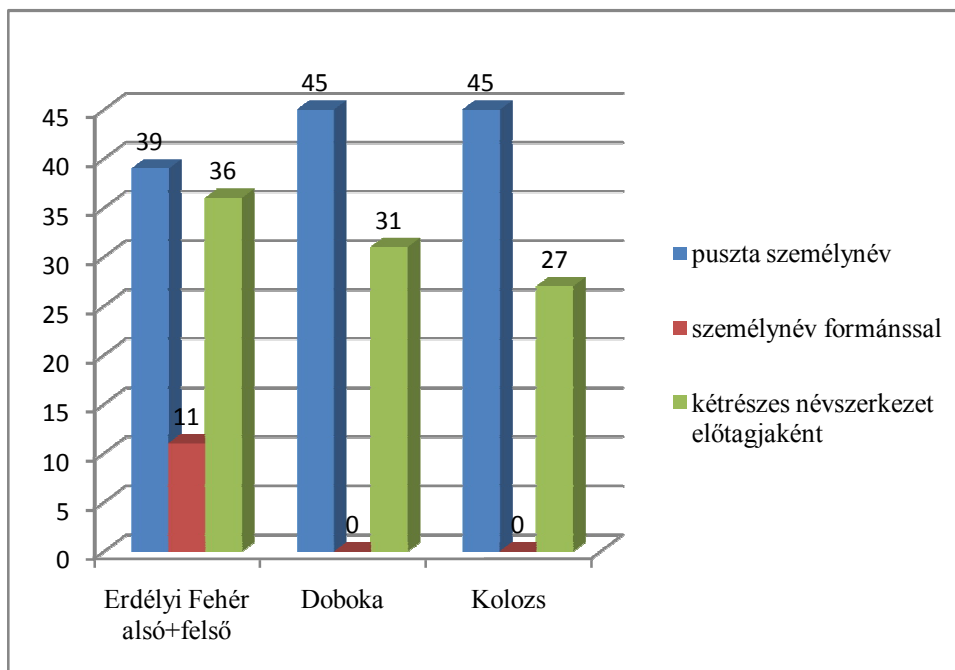
A hely egy speciális sajátossága, valamely személyhez való viszonya fejeződik ki a névadásban olyankor, amikor a névrészben a denotátum birtokosának neve jelenik meg valamilyen formában. A vizsgált korban a birtoklás ténye leginkább a helynévben megjelenő személynév¹⁴ által történik meg, melyet formánssal ellátva, vagy nélküle is felhasználhat a névadó közösség. A korai magyar helynévadás legjellemzőbb és a szakirodalom által is legrégebbinek tartott típusa az (vö. TÓTH V. 2009: 43, RÁCZ A. 2005: 90), amit pusztaszemélynévi helynévadásnak hívunk: ilyen esetben a névadók a személynevet önmagában, mindenféle formáns hozzákapcsolása nélkül használják fel névalkotásra. E helynévadási mód régi voltából is adódik, hogy a tipológiánk legnagyobb elemszámú kategóriájaként éppen ez a szemantikai típus jelentkezik. Ha a helynévben pusztaszemélynévvel találkozunk, akkor az egyértelműen bizonyítja a névadó közösség etnikumát: az ugyanis, hogy a helynévadásban megjelennek személynevek is, teljesen természetes, azonban formáns nélkül személynevet csak a magyarság használ fel a tágabb földrajzi környezetünkben helynévadásra. Magáról a névadási folyamatról később még szívesen beszélek a keletkezéstörténeti elemzés során (a metonimikus névadás kapcsán). Fontos megjegyezni még, hogy a vizsgált nevek időbeli távolsága miatt nem tudjuk egyértelműen minden személynévi előfordulásnál eldönteni, hogy a névadást indukáló személy biztosan a hely birtokosa-e, avagy más módon kötődik a denotátumhoz, mivel az adatok ilyen információt nemigen őriztek meg. Minthogy azonban túlnyomó többségben a birtokosra utalnak az ilyen elnevezések (vö. BENKŐ 1947: 35, TÓTH V. 2001: 146), a személynévi előfordulásokat én magam is ebben a szemantikai funkcióban értékelem.

A birtokosra utaló személynevet tartalmazó elnevezések felsorolását – azok nagy mennyisége miatt – az 1. számú mellékletben adom közre, mégpedig a névszerkezetek szerint és a három vármegye rendjében mutatva be azokat.

¹³ A név a m. *sárma* 'kígyóvirág, vadhagyma' származéka (vö. FNESz. II, 453)

¹⁴ Az elnevezések személynévi elbírálásánál a FNESz. és az ÁSz. megfelelő szócikkeit vettem figyelembe.

Az adatokból jól látható, hogy azok a különbségek, melyeket az eddigiekben a – fajtajelölő szerkezetű névrészek kapcsán – vármegyék között megfigyelhettünk, a most elvégzett vizsgálat során csak még tovább erősödtek. Az alábbi diagram ezeket az eredményeket szemlélteti.



5. ábra: A birtokosra utaló elnevezések megoszlása a három vármegyében.

Doboka és Kolozs vármegyékben – amint ez az ábrán is jól látható – a névadók a birtokosra utaló személynévi névrészeket sokkal nagyobb arányban használják fel puszta személynévi, egyrészes formában, mint más szerkezetben, illetve az ilyen funkció kifejezésére nem használnak fel helynévképző formánssal képzett személynéveket. Erdélyi Fehér vármegyében ezzel szemben bár szintén nagyobb a puszta személynévek előfordulási aránya más személynévet tartalmazó szerkezetekhez képest, nem olyan elsöprő e struktúra fölénye, mint a két másik megye névadásában¹⁵. Az is látszik továbbá, hogy Erdélyi Fehér megye névadásában – a másik két területtel szemben – gyakran használnak személynév + helynévképző formáns típusú elnevezéseket is (a Doboka megyei *Iklód* az egyetlen Erdélyi Fehér névanyagán kívül). Az adatokat megnézve az is világos, hogy a kétrészes elnevezések utótagja túlnyomó többségben fajtajelölő szerepű (pl. *Alárdfalva*, *Hilértelke*), megnevező funkcióban állót csak elszórtan találunk köztük (pl. *Botludas*, *Ózdszentpéter*).

¹⁵ Sőt ha a vármegye alsó és felső részét külön-külön is megvizsgáljuk, azt találjuk, hogy a jóval kisebb, felső rész névállományában nagyobb arányban szerepelnek olyan névstruktúrák, ahol a birtokos személye kétrészes helynév előtagjában fejeződik ki (3 puszta személynévet tartalmazó és 5 kétrészes, személynévet tartalmazó elnevezés).

Az előző típushoz meglehetősen hasonló, de sokkal ritkábban előforduló elnevezések az olyanok, amikor a névrész a denotátum használójára, vagy más esetben az ott lakó emberek csoportjára utal. Előbbi rendszerint olyan települések elnevezéseiben jelenik meg, amelyek „élvezeti joga” valamely fontos szerepet vagy hivatali betöltő személy tulajdonában van, s ennek megfelelően a hivatal neve jelentkezik a névadáskor is (a birtoklás tehát nem a személyhez, hanem a hivatalhoz kötődik). Erdélyi Fehér vármegye névállományában *Apátfalva*, *Ispánlaka* képviselik ezt a szemantikai típust. Sajátos helyzetben van az ugyanezen területen található *Asszonynépe* egyrészes (vagy más felfogás szerint esetleg kétrészes) elnevezés: benne ugyanis mind a település használója (ti. a királynő), mind az ott lakó emberek csoportjára való utalás megtörténik (a királynő szolgái). Doboka helynevei közül *Apáti*, *Úrtelek* és *Vajdaháza*, Kolozs névállományából pedig *Kamarás* és *Báni* helynevek utalnak a település használójára. Míg a személynevekkel a hely birtokosára, hivatali cím vagy tisztség névben való szerepeltetésével pedig rendszerint a hely használójára történik utalás, a csoport-, foglalkozás¹⁶- vagy népnevek¹⁷ helynévi elfordulása leginkább a település lakóit fejezi ki. Az Erdélyi Fehér megyében található *Bocsárd*, *Csáklyás*, *Csatár*, *Gyalmár*¹⁸ és *Latorvár* elnevezésben például az ott lakók foglalkozása jelenik meg, az *Oroszi*, illetőleg a *Bolgárcsergöd*, *Oláhárkos*, *Szászárkos*, *Szászenyed*, *Szászpad*, *Szászszékes* településnevekben a jellemző etnikum, míg *Kend* elnevezésben a határvédelemmel megbízott kékkend népelem (Gy. 2: 188) neve fejeződik ki. Doboka és Kolozs területén is találunk hasonló példákat: *Igrici*, *Kovácsi* és *Kovácsstelke* az előbbi, *Csősz*, *Őr* és *Csősztelke* pedig az utóbbi megye névanyagában szerepelnek mint foglalkozásra utaló névrészt tartalmazó elnevezések. A lakók etnikumára utalnak a *Szászszilvás*, *Tótör* (Doboka vm.) és a *Bolgár*, *Oláhfenes*, *Oláhzsuk*, *Szászfenes*, *Tótfalu* (Kolozs vm.) elnevezések. A névelőfordulásokat ilyen szempontból vizsgálva észrevehető, hogy a funkcionális elemzés eredményei alátámasztják a korábban a történeti áttekintésben a telepítésekről mondottakat is: a nevekből is világossá válik például, hogy a telepített szász-ságot legnagyobb arányban Erdélyi Fehér megye területén kell keresnünk, míg román népelemmel leginkább Kolozs megyében találkozhatunk. Ha ezeket az eredményeket kiegészítjük a névátvételek tanulságaival is (lásd később), úgy a nyelvi

¹⁶ A középkorban jellemző volt, hogy az azonos foglalkozást űző várnépet ugyanazon helyre telepítették le, elsősorban praktikus okokból (ti. könnyebb elérhetőség stb. végett) (vö. KÁLMÁN 1973: 166).

¹⁷ Előfordul, hogy bizonyos elnevezéseknél nem tudjuk teljes biztonsággal eldönteni, hogy az elnevezés személynévi vagy népnévi eredetű: az Erdélyi Fehér megyei *Nándorlaka* például személynevet vagy a *bolgár* népnév *nándor* változatát is tartalmazhatja (vö. FNEsz. II, 221), s hasonló a helyzet például a dobokai *Cseh* elnevezéssel is (FNEsz. I, 313).

¹⁸ A név alapja a m. *gyalmár* foglalkozásnév, aminek jelentése 'a *gyalom* nevezetű kerítőtérrel a lassú folyású vizekben halászó ember' (vö. FNEsz. I, 539).

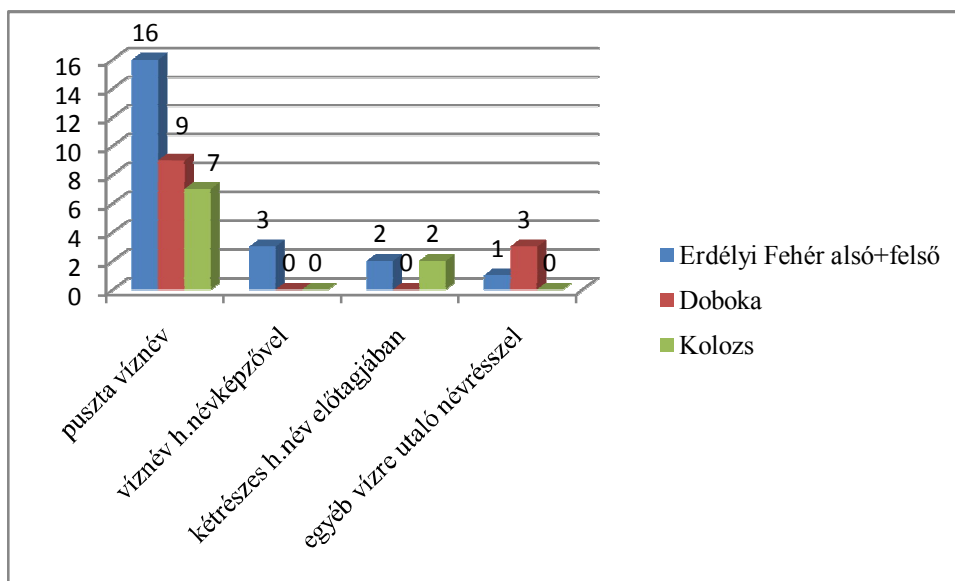
vizsgálatok alapján is viszonylag nagy biztonsággal tudunk nyilatkozni népességtörténeti kérdésekben.

Nem túl gyakori névadási jelenség az, amikor a településnévben a település kialakulásának valamely részletére vagy a hely eredetére történik utalás. A Doboka megyei *Só* elnevezés a közelben működő sóbányára utalhat, esetleg arra, hogy a kibányászott sót a településen keresztül szállították. A Kolozs és Doboka megyei névállományban is előforduló *Vásárhely* elnevezés pedig a település – a korabeli kereskedelemben igen jelentős kiváltságnak számító – árumegállító jogát fejezi ki nyelviileg. A *Vadverem* elnevezés Erdélyi Fehér megyéből a település vadászathoz kötődő eredetére mutat. Mindhárom vármegye településnevei között akadnak *kapu* lexémát – formással vagy anélkül – tartalmazó elnevezések. Már korábban szoltam róla, hogy ezek az előfordulások határvédelemre utalnak (vö. ehhez TESz. II, 367, KRISTÓ–MAKK–SZEGFÜ 1973: 649–650), s a hely eredetét, funkcióját is világosan kifejezik (ti. bizonyos domborzati tényezők, hegyek, folyók által közrezárt terület bejáratánál helyezkednek el, ezért a kapuhoz hasonlóan lezárják az átjutást).

c) A sajátosságjelölő névrész kifejezheti a denotátum v a l a m e l y m á s h e l y h e z v a l ó v i s z o n y á t is: például megjelölheti, hogy a denotátum valamely nagyobb helynek a része, mint ahogyan azt a dobokai *Árokalja* és *Felnyíresfő* elnevezés vagy az ugyancsak *-fő* utótaggal bíró kolozsi *Máriatelekfő* név esetében látjuk.

Sokkal jellemzőbb azonban, hogy a helynévben a névadók a denotátum valamely vízhez¹⁹ való közelségére utalnak. Ezen viszony kifejezésére leggyakrabban pusztai víznévi névstruktúrákat használnak, tehát a víznevet mindenféle formáns nélkül településnévként használják fel (ennek a folyamatnak a működését egy konkrét példa, *Köbölkút* segítségével már részletesen bemutattam a funkcionális elemzésről szóló bevezető fejezetben). Ilyen, a víz közelségét kifejező elnevezéseket mindhárom vizsgált terület névanyagában szép számmal találunk (a teljes ide vonható példaanyagot a mellékletben adom közre). Előfordul például, hogy a település elnevezésében egy kút neve szerepel (*Kút*, *Szilkút*, *Köbölkút*), esetleg más vízre utaló névrész (*Lőrincréve*, *Lőrincsigete*), de leginkább vízfolyásokról neveznek el másodlagosan települést (*Csernavoda*, *Jakabpataka*, *Sebes*, *Szamos*). Az eredményeket az alábbi diagram szemlélteti.

¹⁹ A közelmúltban GYÖRFFY ERZSÉBET több tanulmányában, illetve egy monográfiában is elvégezte az Árpád-kori víznevek több szempontú vizsgálatát (2004, 2008, 2011).



6. ábra: Víznevek a vizsgált terület településneveiben.

Az eredmények ismétcsak azt mutatják, hogy Erdélyi Fehér megye névállománya jelentős mértékben különbözik a másik két területétől. Egyrészt olyan módon, hogy sokkal nagyobb arányban használ fel vízneveket a településnévadásban, mint a másik két megye, másrészt pedig a víznevek szerkezeti felhasználásában is mutatkoznak különbségek: víznévből például szinte csak ebben a névállományban alakul helynévképzővel településnév. További tanulság még, hogy Kolozs vármegye ebben a tekintetben is átmenetet képvisel a két terület között – egy esetben *Érd* névben felhasznál helynévképző formánst is –, ám Dobokához közelebb áll (pl. Dobokában nem találunk kétrészes, előtagjában víznevet tartalmazó településnevet, míg ilyen Kolozs és Erdélyi Fehér megye nevei között előfordul).

Ahogy a víznevet tartalmazó településnevek a víz közelségére utalnak, ugyanilyen lokális jellegű kapcsolat fejeződik ki a térszínformát tartalmazó elnevezésekben is: a *Csúcs*, *Háporton*²⁰, *Omlás*, *Szánkő*, *Tiszkő* elnevezések Erdélyi Fehér megye névállományából valók, Doboka megye helységnevei közül *Hérhalom*, *Őrhalom*, *Sólyomkő* tartoznak a vizsgált kategóriába, Kolozs megye nevei közül pedig *Apáthavasa*, *Petebérce*, illetve a kétrészes *Bodróvölgytelke* nevek képviselik a valamely térszínforma közelségére utaló nevek típusát. További néhány esetben tájrészt, területi egységet megnevező mikrotoponimát használ fel a névadó közösség valamely lokális viszony kifejezésére. Legtöbb esetben a közeli erdő jelenik meg a névadásban: *Kerek*, *Keréki*, *Almakerék*, *Gergelyfája*, *Meggykerék* (Erdélyi Fehér), *Bányabükke*, *Oroszfája*, *Kiserdőtelek* (Doboka) és *Csomafája* (Kolozs). Két elnevezésben a

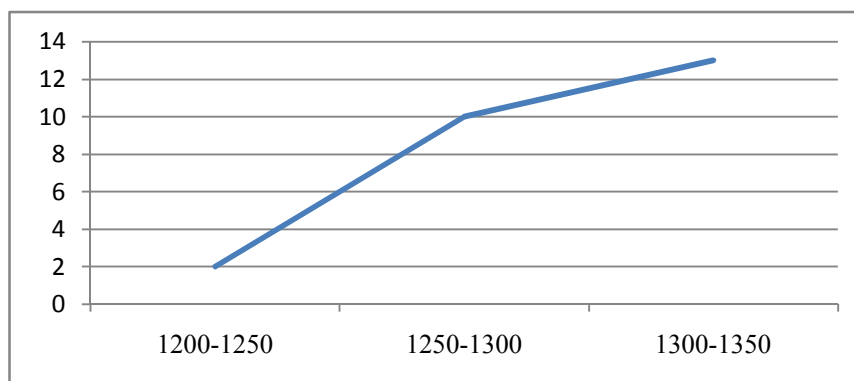
²⁰ A m. *hoporcs* 'dudor, göröngy' köznévvvel és a m. *hoportos* 'göröngyös, dudoros' melléknévvvel lehet kapcsolatban, s feltehetően térszínformát jelölő mikrotoponima lehet az alapja a településnévnek (vö. FNEsz. I, 567 *Háportyos*).

közelebbi mezőre történik utalás: *Nyírmező* (Erdélyi Fehér) és *Örmező* (Doboka); a dobokai *Bivalyakol* név pedig arra utal, hogy a település bivalyok istállójánál épült fel, s így szintén lokális jellegű viszonyítást tartalmaz.

A funkcionális elemzést a középkori helynévadás egyik legspeciálisabb névtípusának vizsgálatával zárom. Az ún. patrocíniumi elnevezésekben a névadó a település templomának védőszentje alapján nevezi meg magát a települést is (pl. *Máriamagdolna*, *Szentbenedek*, *Szentpéter*, *Keresztúr*). A névtípus vizsgálatának jelentőségét MEZŐ ANDRÁS ismerte fel legelőször, s nagyszabású monográfiában (1996) gyűjtötte össze és rendszerezte az egész magyar nyelvterületen előforduló elnevezéseket. A névtípus egyébként éppen annak ékes bizonyítéka, hogy a helynévadás néhány esetben igen szoros összefüggésben áll bizonyos nyelven kívüli tényezőkkel, sőt – mint látni fogjuk részben TÓTH VALÉRIA munkái, részben a jelen vizsgálat eredményei által – elsősorban éppen nyelven kívüli tényezőkkel áll kapcsolatban. Megjelenése magától értetődően a katolikus egyház egyre inkább fokozódó hatalmát feltételezi. TÓTH VALÉRIA egy dolgozatában (2007a) több érvet is felhoz annak bizonyítására, hogy a névtípus kezdeti megjelenése a korabeli hivatalos névadáshoz – és valláspolitikához – kötődik, s nem a természetes névadási folyamatokhoz. Ezt bizonyítja többek között az, hogy kezdetben az ilyen helynévi adatok kizárólag latin nyelven jelentkeznek az oklevelekben, valamint az is, hogy a névtípus rendkívüli változásérzékenységgel jellemezhető (vö. TÓTH V. 2007b). Azért is kiemelkedően fontos a patrocíniumi településnevek vizsgálata, mert e kultúrnévtípus felbukkanásának egyik korai színtere éppen az általam vizsgált terület. A patrocíniumi neveket megvizsgálva érdekes dolgot tapasztalunk: minden eddigi, a névrendszerek összehasonlításából származó tapasztalatunknak ellentmondanak az e névfajtára vonatkozó eredmények. Az ilyen típusú nevek előfordulásának számát tekintve jelentős különbség nincs a területek között: Erdélyi Fehér megye két részén összesen 7 patrocíniumi elnevezés, Doboka és Kolozs megyék névanyagában pedig 9-9 ilyen névforma található (az adatokat lásd az 1. sz. mellékletben). Akkor azonban, ha az ilyen típusú adatokat félszáz éves időintervallumokban jelenítjük meg, kimutathatók eltérések az egyes megyék között.

	1200–1250	1250–1300	1300–1350
Erdélyi Fehér vm.	1	3	3
Doboka vm.	1	1	7
Kolozs vm.	0	6	3

A szinte kaotikus képet látva hiába konstatáljuk azonban a különbségeket, ebben valamiféle tendenciát, szabályszerűséget nemigen tudunk megragadni. Ha valóban releváns folyamatot akarunk kitapintani, érdemes a három megye névanyagát együtt vizsgálni, s így már szépen kirajzolódik, hogy a névtípus a tágabb értelemben vett nyelvterületen folyamatosan és viszonylag meredeken növekedve terjed (ez a folyamat akkor is látszik, ha az előretörés lényegében majd csak később, a vizsgált időszak keretein jóval túlmutatva, a XV. században teljeseedik ki)²¹.



7. ábra: A patrocíniumi elnevezések terjedése a vizsgált területen.

A patrocíniumi elnevezések felhasználása szempontjából elmondható, hogy egyedül Kolozs vármegyében jön létre – itt viszont jelentősebb számban – ilyen elnevezésekből kétrészes, fajtajelölő utótagú névstruktúra (*Máriamagdolnatelke*, *Szentivántelke*, *Szentmihálytelke*). A névtípus sajátosságait összefoglalva az látszik, hogy tendenciát egyedül a teljes területre tudunk megfogalmazni, s külön-külön az egyes vármegyék névállományainak összehasonlító vizsgálata nem gyarapítja további érvekkel Erdélyi Fehér megye névrendszerének sajátos különállását a másik két megye névrendszeréhez képest. Mindez véleményem szerint azonban nem feltétlenül meglepő látva azt, hogy ez névtípus sokkal inkább köthető a hivatalos, mint a természetes névadáshoz. (És arra nézve, hogy ez nem egyedülálló jelenség a magyar nyelvterületen, hanem szerte Európában, ahol a patrocíniumi településnevek típusa eleven, ugyanezt tapasztalhatjuk, lásd a TÓTH VALÉRIA által szerkesztett angol nyelvű kötet tanulságait, 2011.)

²¹ Ehhez persze azt is hozzá kell tenni, hogy az oklevelezési gyakorlat kiszélesedésével maguk a helynévi adatok általában véve is tekintélyes gyarapodást mutatnak ebben az időszakban, így az itt látott görbe többé-kevésbé minden névtípus esetében hasonló ívet mutat, legfeljebb a görbe mélységében-magasságában, illetve a kiinduló és zárópontok helyében lehetnek bizonyos fokú eltérések.

3. Keletkezés- és változástörténeti elemzés

A három vármegye névrendszerének leíró szempontú vizsgálata után a keletkezés- és változástörténeti elemzés során az egyes konkrét neveknek és magának a névrendszernek a változásait kísérelhetjük meg leírni. A helyneveknek (s azon belül a településneveknek) nemcsak a keletkezése, hanem a változása is természetes folyamat, hiszen a nevek is nyelvi egységek, márpedig a nyelvnek a változás az egyik legfőbb ismérve. A változás azonban nem egyformán érinti a névrendszer egészét, az egyes elemeit, sőt az egyes elemek szerkezeti szintjeit sem. A nevek szemantikai szerkezete például, minthogy ez az egyik legáltalánosabb jellegű kognitív tudással van kapcsolatban, jóval állandóbb, míg a lexikai-morfológiai struktúrájuk – mivel ez sokkal szorosabban kötődik a nyelvhez, s változása is nyelvi változások függvénye – átrendeződésre lényegesen hajlamosabb. Ez a különbség feszültséghez vezet, amelyet a névadó közösség is érzékel, s ezt a névadási modellek és formák, illetve a meglévő elnevezések megváltoztatásával igyekszik megszüntetni (mozgásban tartva ezáltal magát a rendszert). Ez a fenti gondolatmenet vezette HOFFMANN ISTVÁNT is arra, hogy a keletkezéstörténeti vizsgálatot a névrendszertani elemzés egyik meghatározó, külön síkjaként vezesse be a helynévelemzési modelljébe (vö. 1993: 67–68). S ugyanez a motiváció húzódott meg amögött is, hogy TÓTH VALÉRIA pedig – a HOFFMANN-modellhez szemléletében és fogalomkészletében is illeszkedve – kidolgozta a településnevek változástipológiáját (2008). A továbbiakban a korpuszom neveinek elemzésénél elsősorban erre a két munkára támaszkodom, olyan módon, hogy az elsődlegesen keletkezett helyneveket elsősorban az első munkának megfelelően, míg a gyaníthatóan változáson átesett alakokat a második munkára támaszkodva igyekszem leírni.

A történeti elemzés célja tehát az, hogy a nevek keletkezési és változási folyamatai között felismerjük azokat az általános tendenciákat, modelleket és analógiákat, amelyek ezeket mozgatják, s tipologizálásukkal leírhatóvá tegyük őket. A keletkezés- és változástörténeti elemzés során mindig a legutolsó névalakító momentumot vesszük figyelembe, és ha ez történetesen maga a névadás, akkor természetesen azt. Ennek illusztrálásaként az Erdélyi Fehér vármegye névállományában található *Hőd* elnevezés példáján keresztül mutatom be a történeti elemzés lehetőségeit, mivel ebben a névben a névkeletkezést követően több, jól megragadható változás is kimutatható. A korábbiakban már említettem azt, hogy e névforma településnévi funkciója másodlagos névadás eredménye, mivel eredeti formája, a *Hév-jó* 'melegvizű folyó' jelentésű víznév volt. A név – bizonyára a *jó* lexéma elhomályosulásától nem függetlenül – már víznévként átesett bizonyos alaki és

ehhez köthető szemantikai változásokon (deszemantizáción), ami a *Hejő* alakot hozta létre (vö. még ehhez a változástípushoz *Berek-jó* > *Berettyó*, *Só-jó* > *Sajó*), s ez a *Hejő* alak szolgált aztán a településnévhez alapul. A víznév > településnév névadási mód meglehetősen gyakori a régiségben, itt azonban nem a jellegzetes metonimikus névadásnak lehetünk tanúi. A *Hejő* víznév ugyanis *-d* helynévképzővel bővülve vált településnévvé (*Hejőd*), ami nemcsak a térségben egyedülálló, hanem általában is kivételes jelenségnek számít. A *Hejőd* településnév szemantikai tartalma 'a *Hejő* nevű víz közelében fekvő [ti. település]' formában értelmezhető. A településnév később maga is további deszemantizáción ment át, így alaki és szemantikai szerkezete is megváltozott. A *Hőd* településnévben a névhasználat már nem azonosítja a *Hejő* víznevet (noha azt továbbra is *Hejő*-nek hívják), a korábbi lokális viszonyra (víz melletti fekvésre utaló) szemantikai tartalma megnevező funkcióra cserélődött, hiszen a *Hőd* név informatív értéke pusztán ennyi: '*Hőd*-nek hívott [ti. település]'. A név változástörténete még itt sem zárult le: a szinonim *Hődvására* formát egy jellegzetes változási folyamat, a kiegészülés hozta létre.

3.1. Szintagmatikus szerkesztéssel alakult településnevek

A szintagmatikus szerkesztés mint jellegzetes keletkezéstörténeti kategória minden esetben kétrészes helynevet hoz létre. Az ilyen névstruktúrák mindkét része valamilyen információt közöl a név denotátumáról (vö. HOFFMANN 1993: 70). A szintagmatikus szerkesztéssel keletkezett helynevek a vizsgált korpusz igen nagy hányadát teszik ki, az elsődleges kétrészes helynevek szinte kivétel nélkül ilyen módon keletkeztek. Az elemzési modell megkülönböztet jelzős, határozós és mellérendelő szerkezeteket, azonban a vizsgált névállományban – az egyetlenegy *Kincsedújvár* mellérendelő szerkezeteket leszámítva – kizárólag jelzős szerkezetből alakult nevekkal számolhatunk.

1. A m i n ő s é g j e l z ő s összetételeket – noha szokás megkülönböztetni aszerint, hogy bennük milyen szemantikai viszonyok fejeződnek ki (pl. kiemelő, kijelölő jelzős szerkezetek) – itt egységes kategóriaként kezeltem, mivel a további differenciálást a történeti különbségek kapcsán számos tényező megnehezíti, s az egyes nevek különbsége nem ítéltető meg egyértelműen. A minőségjelzős összetétel a nevekben szemantikailag nagyjából így írható le: 'az a második névrészben meghatározott hely vagy helyfajta, amire az első névrészben megjelölt tulajdonság érvényes'. E szemantikai tartalom kifejezésére az S+F funkcionális szerkezet alkalmas: *Hosszútelek*, *Sárostelek* (Erdélyi Fehér vm.), *Büzöstelek*, *Füzestelek*, *Földvár* (Doboka), *Széplak*, *Újlak* (Kolozs).

2. M e n n y i s é g j e l z ő s szerkezetből csak elvétve keletkeznek helynevek. A névállományban is mindössze két – másodlagos – elnevezésben szerepel ilyen szintagmatikus szerkezet, a Doboka megyei *Kétdevecser* és *Kéthorpágy* nevekben. (A *Két-* előtag jellegzetes összefoglaló szerepéhez lásd FNESz. I, 725–726.)

3. A b i r t o k o s j e l z ő s szerkezetekből keletkezett nevek az egész névállomány egyik legmegterheltebb kategóriáját teszik ki. Az ilyen helységnevek előtagjában a birtokos személye fejeződik ki, az utótagban pedig a birtok fajtája (*Fitáctelke*, *Ivánkatelke*, *Petelaka*). Az esetek túlnyomó többségében jelölt birtokos jelzős névstruktúrákkal találkozunk, és csupán Doboka és Kolozs megyékben akadunk egy-két jelöletlen szerkezetre (*Bezdédtelek*, *Boctelek*, *Salamontelek*). A birtoklás tényét kifejező birtokos jelzős szerkezetekben – nem meglepő módon – hatalmas túlsúlyban vannak az olyan névformák, ahol személynév jelentkezik birtokos jelzőként, de előfordul emellett ebben a szerepben méltóságnév: pl. *Apátfalva*, *Ispánlaka* (Erdélyi Fehér vm.), *Úrtelek*, *Vajdaháza* (Doboka vm.), foglalkozásnév: *Kovácsstelke* (Doboka vm.), *Csősztelke* (Kolozs vm.) vagy népnév is: *Tótfalu* (Kolozs vm.). Az alakilag birtoklásra utaló helységnevek zöme tényleges birtoklást fejezett ki a névadás pillanatában. Ettől csak a nép- és foglalkozásnévi jelzővel álló nevek térnek el, hiszen ezek nyilvánvalóan a település lakosságának összetételére és nem birtokosára utalnak (vö. TÓTH V. 2001: 171).

3.2. Morfematikai szerkesztéssel alakult településnevek

„A morfematikai szerkesztés azt a névalkotási eljárást takarja, amelynek során valamely nyelvi elem egy kötött morféma (képző, jel, rag) vagy ahhoz hasonló funkciójú elem (névutó) hozzákapcsolásával helynévi szerep betöltésére válik alkalmassá” (HOFFMANN 1993: 73). HOFFMANN a morfematikus névadásnak – a morfémák jellege alapján – négy típusát különíti el: 1) a helynévképzővel, 2) a névszójellel, 3) a helyraggal, illetve 4) a névutóval való névalkotást. A vizsgált névállományban – összhangban a korszak névadási modelljével – ezek közül csak a helynévképzésnek akadunk a nyomára (vö. TÓTH V. 2001: 178). Helynévképzéssel kizárólag egyrészes névformák jöhetnek létre. A vizsgált terület névállományában a következő helynévképzőket használta fel a névadó közösség településnevek alkotására: *-d*, *-gy*, *-i*, *-s*. Az egyes képzők kialakulását, sajátosságait és szakirodalmi áttekintését részletesen ismerteti képzőtörténeti monográfiájában BÉNYEI ÁGNES (2012), így ezek bemutatásától eltekintek.

Az elsődlegesen valamivel való ellátottságot kifejező növény- és állatnevekhez járuló *-d* helynévképzős elnevezések jóval nagyobb arányban bukkannak fel Erdélyi Fehér

vármegyében (13 elnevezésben), mint a másik két terület névállományában (Doboka vm.: 1, Kolozs vm.: 7). A képző megjelenhet növény- és állatnévi lexémához kapcsolódóan (*Lapád, Tinód*), állhat földrajzi köznév (*Kapud, Faludi*) vagy anyagnév után (*Sárd*), de – a három vármegye közül egyedül itt – személynévi alapszóhoz kapcsolva is meglehetősen nagy számban megtalálható: *Béld, Buzd, Csombord, Csüged, Gyomord, Keresd* stb. A *-d* képzőt Doboka megye névállományában csak az *Iklód*²², Kolozs megyében pedig a jellegzetesen növénynévi lexémából alakult *Komlód, Korpád, Nádasd* nevekben találjuk meg. A *-gy* képző pedig (amely a legújabb kutatások szerint nem palatális alakváltozata a *-d*-nek, vö. BÉNYEI 2012: 70) az alábbi nevek struktúrájában jelentkezik helynévképző szerepben: *Diógy* (Erdélyi Fehér vm.), *Kórógy, Sáság* (Kolozs vm.).

Az *-é* birtokjellel azonos gyökökre visszamenő *-i* helynévképző (vö. BÉNYEI 2012: 74) elsődlegesen birtoklást kifejező szerepben állhatott a helynevekben is, majd kialakult általánosabb 'hely' jelentése (TÓTH V. 2001: 54). Ez a formáns is a *-d* képző kapcsán tapasztaltak szerint viselkedik, azaz Erdélyi Fehér megyében jóval gyakoribb (6 elnevezésben: *Bakai, Csebi, Kereki, Oroszi, Somogyi, Teremi*), mint Kolozs megyében (1 név: *Báni*) illetve Dobokában (4 név: *Apáti, Igrici, Kovácsi, Szili*). Alapszavául sokféle lexéma szolgálhatott: nép- és foglalkozásnevek, növénynevek, személynevek.

Az *-s* képzőt – mely eredeti funkciója szerint gyűjtőnévképző, illetve valamivel való ellátottságot kifejező formáns – mindhárom területen nagyjából egységesen használják fel a helynévképzésben. Némileg több előfordulással bír Kolozs megye névanyagában (14), míg Doboka és Erdélyi Fehér 9-9 elnevezése kapcsán találkozhatunk vele. A képzőt szinte kivétel nélkül növény- (*Bükkös, Hársas, Mogyorós, Nádas*), illetve állatnevekhez (*Rákos, Solymos, Ludas*) kapcsolva használják, ez alól mindössze Erdélyi Fehér megye területéről származó három kivétel van: *Árkos, Csáklyás, Elekes*.

3.3. Jelentésbeli névalkotással keletkezett nevek

1. J e l e n t é s h a s a d á s o n azt a névkeletkezési folyamatot értjük, amikor „puszta földrajzi köznévből — bármiféle formáns (lexéma, képző) hozzákapcsolása nélkül — helynév keletkezik” (HOFFMANN 1993: 93). A településnevek között rendkívül kevés ilyen módon keletkezett elnevezéssel találkozhatunk (pl. *Lak*), az ilyen keletkezés sokkal jellemzőbb a mikrotoponimákra (vö. TÓTH V. 2001: 199). A jelentéshasadással képződött szerkezetek

²² Etimológiájához lásd FNESz. I, 623.

egyrészes, fajtajelölő funkciójú szerkezeteket hoznak létre, ezekről a funkcionális vizsgálat során már szóltam.

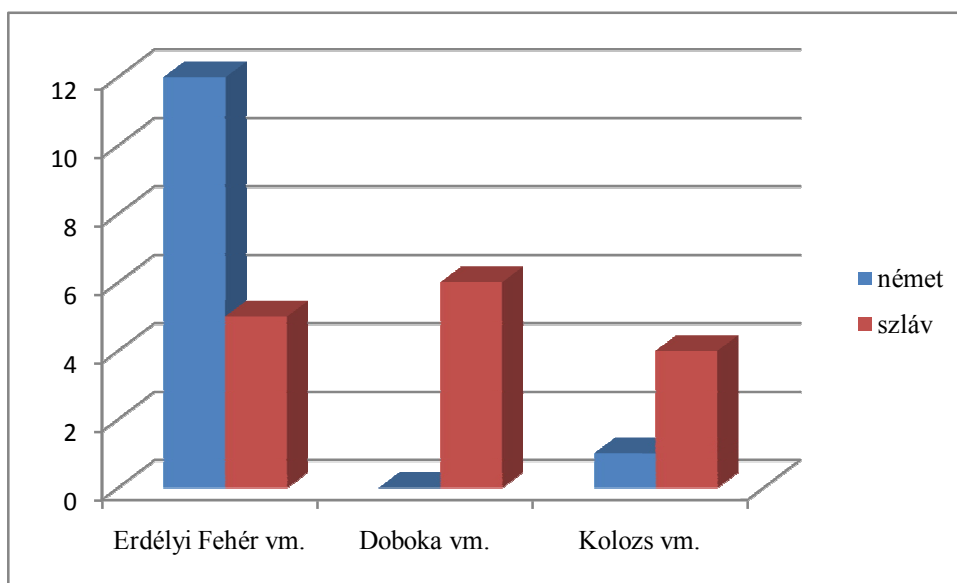
2. A metonimikus, vagyis a minden formáns nélkül pusztán névátvitellel történő névadás a korai korszak legproduktívabb névadási folyamata, így nem meglepő, hogy a teljes névállomány legnagyobb része ilyen módon keletkezik. A metonímia a névátvitel azon válfaja, „amely két fogalom közti térbeli, időbeli, anyagbeli érintkezésen vagy ok-okozati kapcsolaton alapul” (FÁBIÁN–SZATHMÁRI–TERESTYÉNI 1958: 108). A névátvitel mindig egyrészes nevet hoz létre, s ez a név funkcionális síkon az adott hely valamely sajátosságának leírása lehet csupán (TÓTH V. 2001: 201). A névátvitel alapjául meglehetősen sok dolog szolgálhat.

A metonímia egyik jellegzetes esetét azok a településnevek képviselik, amelyek mikrotoponimákból alakultak. A víznevek – mint korábban láttuk – néhány kivételtől eltekintve nagyrészt ilyen módon válnak településnévvé. Találkozunk kútnévből (*Köblös, Köbőkút, Kovácskút*), vízfolyás nevéből (*Hamuspatak, Kormosbach, Lóna*), illetve egyéb, vízhez köthető nevekből (*Lőrincréve, Lőrinczigete*) keletkezett településsel is (az összes adat megtalálható az 1. sz. melléklet vízneveket tartalmazó felsorolásában). Alapjául szolgálhatnak a metonimiának térszíni formák nevei is (*Csúcs, Omlás, Apáthavasa, Őrhalom, Sólyomkő*), illetve tájrészek, területek elnevezései (*Almakerék, Oroszfája, Őrmező*). Közsői lexémák is hajlamosak a metonimikus változásra: a nép- és foglalkozásnevek köréből látunk erre példát a vizsgált területen (*Bolgár, Csősz*). A névátvitel alapjául szolgálhatnak továbbá templomcímek is (*Keresztúr, Szentmiklós, Szentpéter*). Már ebből a néhány példából is látszik, hogy a névátvitel szempontjából egyáltalán nem lényeges az elsődleges névnek sem a szerkezete, sem az eredete, hiszen településnévvé válva ezek minden szempontból azonos típusú (egyrészes, sajátosságot kifejező) nevekké alakulnak. Az a kategória, amely igazán drasztikusan megemeli ezen keletkezési típusba tartozó településnevek számát, a pusztai személynévi helynévadással létrejött elnevezések hosszú sora (*Boc, Gyeke, Gledény, Gyalu, Méra, Türe, Zsuk* stb.).

3.4. Névátvételek

Névátvételnak azt a keletkezéstörténeti kategóriát hívjuk, amelynek során a magyar közösség más, idegen etnikum által megalkotott nevet használ fel egy hely megnevezésére. A magyar beszélők szempontjából azonban az ilyen átvételek nem transzparenszek és az átadó nyelvi etimológiai jelentésüktől teljesen függetlenül használják őket megnevező funkcióban (bár az valószínű, hogy a névátvételek kétnyelvű környezetben realizálódnak). A

korpuszomban meglehetősen sok átvett településnévvel találkozunk, melyek nagy többsége a szláv vagy a német nyelvből került át a magyarba. Már említettem korábban, hogy ez a keletkezéstörténeti kategória és maguk az átvett nevek rendkívül szoros kapcsolatban állnak a telepítések folyamatával: a telepítéseknek legerősebben kitett Erdélyi Fehér vármegyében jóval több névátvétellel találkozunk (17 elnevezés), mint a két másik megyében (Kolozs vm.: 5, Doboka vm.: 6). A különbség ráadásul abban is megmutatkozik, hogy – amint azt a 8. ábra mutatja – míg Doboka és Kolozs megyék területén a szláv nyelvből (*Isztény, Gorbó, Ugróc* Doboka vm., *Palatka, Szelecse, Szucsák* Kolozs vm.) átvett elnevezések a szinte kizárólagosak, addig Erdélyi Fehér megye területén abszolút többségben vannak a német eredetű nevek (*Barbantia, Burgberg, Reter Ringelkirch, Sorostély*). (Az 1. sz. mellékletben a 6. pont alatt valamennyi átvett formát felsoroltam.)



8. ábra: A szláv és a német eredetű nevek aránya az egyes vármegyék névállományában

Az átvett nevek önmagukban még nem alkalmasak arra, hogy a segítségükkel meghatározzuk a területen a nevek jelentkezésének korában élt népeket, azaz valamiféle etnikai rekonstrukciót végezhesünk. Ha azonban a mostani vizsgálatunkhoz hozzávesszük a népnévi eredetű településneveket (illetve a terület nem településnévi helyneveit) is, bizonyos következtetéseket a nyelvi tényekre támaszkodva mégiscsak megfogalmazhatunk. Az Erdélyi Fehér vármegye területén igen nagy számban megjelenő német névadókat feltételező névformák és mellettük az ugyancsak gyakori *szász* előtagú elnevezések nyelvileg azt jelzik, hogy a térségben jelentékeny számú németajkú népességet feltételezhetünk (a szláv jelenlét hasonlóan feltételezhető egyébként a két másik vármegyében, bár a kevesebb jövevénynév

némileg el is bizonytalaníthat minket e kérdésben). Az etnikai rekonstrukció eljárásakor mindazonáltal igen fontos feladat a helynevek nyelvi alakulatán is figyelembe venni (azaz az etimológiájuk mellett, amely a névadás körülményeiről árulkodik, a hangtani állapotukat is, amely viszont a névhasználat tényeihez nyújt fogódzókat).

3.5. Változási folyamatok a településnevek körében

Amíg az eddigiekben olyan történeti folyamatokat mutattam be, amelyek elsődleges településneveket hoztak létre – és ez még akkor is igaz, ha egyébként az alapjuk a névrendszerben már meglévő (de más típusú) helynév volt –, a következőkben olyan folyamatokat veszek sorra, amelyek a településnevek változástörténetek jellemzését szolgálják. TÓTH VALÉRIA korábban említett munkájában (2008) az ilyen folyamatok által létrehozott helységneveket az alapján különíti el, hogy a változás folyamata a név mely szegmentumát érinti: komplex változásnak nevezi, ha a denotátum és az arra utaló név alakja egyaránt megváltozik. Ezen folyamatok közül a *n é v d i f f e r e n c i á l ó d á s*²³ az (i.m. 31), amely névállományomban nagyobb számú elemet érint. Olyan elnevezések kapcsán találkozhatunk a folyamattal, amikor egy addig egységes település több kisebb részre bomlik, s ezeket az új részeket megkülönböztető névvel jelölik meg különállóságuk nyelvi kifejezésére. Az ilyen nevek utótagjaként az elsődleges település nevét látjuk (M funkcióban), s ehhez előtagként kapcsolódik valamilyen megkülönböztető (S funkciójú) jelző. A vizsgált területen is szép számmal találunk ehhez hasonló alakokat (lásd az 1. sz. melléklet S+M szerkezetét). A névdifferenciálódás által előidézett elnevezések jellemzően a *kis–nagy, alsó–felső* korrelációs párokba rendeződnek, de közülük meglehetősen sok a népnévre utaló (*oláh, szász*), illetve a településrész birtokosát megjeleltető (*Bonc, Péter, Áron*) megkülönböztető előtagot tartalmazó is.

A *k i e g é s z ü l é s* azt a változási folyamatot foglalja magába, amikor egy már meglévő település másodlagosan fajtajelölő utótagot kap (vö. TÓTH V. 2008: 64). A kiegészülést az esetek jelentős hányadában nehéz megkülönböztetni az elsődlegesen alakult birtokos jelzős szerkezetektől: nem könnyű (és sokszor nem is lehet) megítélni például azt, hogy a *Fata ~ Fatatelke* variánsok közül az utóbbi kiegészüléssel jött-e létre másodlagosan, avagy az egyrészes névvel párhuzamosan alakult szintagmatikus szerkesztéssel, netán az egyrészes név keletkezett másodlagos változás (redukció) eredményeképpen. A *Kismohalytelke* (< *Kismohaly*, Doboka vm.), a *Nagyakasztótelke* (< *Nagyakasztó*, Kolozs

²³ A névdifferenciálódáshoz kapcsolható névkorrelációkról nemrég BÖLCSKEI ANDREA írt részletesen monográfiájában vö. 2008.

vm.) elnevezések kiegészüléssel jelleget azonban éppúgy valószínűnek tarthatjuk, mint a patrocíniumi településnév + fajtajelölő utótag szerkezetű *Szentivántelke*, *Máriamagdolnatelke*, *Szentivántelke*, *Szentesháza* (Kolozs vm.) elnevezések efféle alakulását.

Szintén alaki változással járó folyamat, mégpedig az elnevezés morfológiai szerkezetét érintő változás a bővítés és a már korábban is szóba került deszemantizáció. Előbbiről a névalak új névelemmel való megtoldásakor beszélhetünk, és a korpuszomban mindössze néhány elnevezés kapcsán találkozunk a jelenséggel: *Boncnýires* > *Boncnýirese* (Doboka vm.), *Monostor* > *Monostora*, *Bányabükk* > *Bányabükke* (Kolozs vm.). A deszemantizációt (amikor is a név elsődleges jelentésének elhomályosulását az alaki szerkezet elhomályosulása is követi) a korábban már látott *Hejőd* > *Hód* esetén túl további példákkal nem tudom a területről megtámogatni.

III. Összefoglalás

A korpusz névállományán elvégzett névrendszertani elemzés révén igyekeztem átfogó képet adni a névállomány rendszertani összefüggéseiről, s bizonyos tényeket megítélésem szerint ennek kapcsán eredményesen meg is fogalmazhatunk. Több tényező is szól amellett például, hogy a három vármegye névállománya között bár sok hasonlóság van, Erdélyi Fehér vármegye névrendszere némileg különbözik a két másik vármegyétől. Ezek a különbségek a fajtajelölő szerkezetekben, a megnevező szerepű névrészek használatában, illetve a sajátosságjelölő funkció bizonyos altípusai kapcsán mutatkoznak meg. Ez a vármegye ráadásul nem csupán névszerkezet terén, hanem a névkeletkezési folyamatait tekintve is más tendenciákat jelez (pl. a helynévképző formánsok használatában vagy éppen a jövevénynevek összetételében). A névrendszertani elemzés tehát arra mutatott rá, hogy a földrajzi közelség nyelvi közelséghez is vezet, amit részben az jelez, ahogyan Kolozs megye névanyaga tendenciáiban közelít Erdélyi Fehéréhez, illetve átmeneti jelenségeket mutat Doboka és Erdélyi Fehér megyék jelenségei között.

Irodalom

- ÁSz. = FEHÉRTÓI KATALIN (2004), *Árpád-kori személynévtár (1000–1301)*. Budapest.
- BENKŐ LORÁND (1947), A Nyárádmente földrajzinevei. In: *Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai* 74.sz. Budapest.
- BENKŐ LORÁND (1996), Ómagyar kori helyneveink néhány szempontjáról, különös tekintettel a település- és népességtörténeti kutatásokra: *Névtani Értesítő* 18: 5–14.
- BENKŐ LORÁND (1998), *Név és történelem. Tanulmányok az Árpád-korról*. Budapest.
- BÉNYEI ÁGNES– PETHŐ GERGELY (1998), *Az Árpád-kori Győr vármegye településneveinek nyelvészeti elemzése*. Debrecen.
- BÉNYEI ÁGNES (2012), *Helynévképzés a magyarban*. Debrecen.
- BÖLCSKEI ANDREA (2010), *A magyar településnevek rendszerének alakulása a természetes névadás korszakában*. Budapest.
- DITRÓI ESZTER (2010), Helynévrendszerek modellalapú vizsgálata. *Helynévtörténeti tanulmányok* 5: 155–169.
- DITRÓI ESZTER (2011), Egy lehetséges módszer a helynevek területi különbségeinek igazolására. *Helynévtörténeti tanulmányok* 6: 151–162.
- ENGEL PÁL (2001), *Szent István birodalma*. Budapest.
- FÁBIÁN PÁL–SZATHMÁRI ISTVÁN–TERESTYÉNI FERENC (1958), *A magyar stilisztika vázlata*. Budapest.
- FNESz = KISS LAJOS, *Földrajzi nevek etimológiai szótára* 1–2. Budapest, 1988.
- FÖLDES LÁSZLÓ (1971), A -telek ’földterület’ jelentéstörténete: *Magyar Nyelv* 67: 418–431.
- Gy. = GYÖRFFY GYÖRGY, *Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza* II–III. Budapest, 1963–1998.
- GYÖRFFY ERZSÉBET (2004), Az Árpád-kori folyóvíznevek lexikális szerkezetének jellemzői a Sajó vízgyűjtő területén. *Helynévtörténeti tanulmányok* 1: 129–144.
- GYÖRFFY ERZSÉBET (2008), Az ér, sár és víz földrajzi köznevek Árpád-kori folyóvízneveinkben. *Helynévtörténeti tanulmányok* 3: 121–134.
- GYÖRFFY ERZSÉBET (2011), *Korai ómagyar kori folyóvíznevek*. Debrecen.
- GYÖRFFY GYÖRGY (1960), A magyar törzsi helynevek. In: *Névtudományi vizsgálatok*. Szerk. MIKESY SÁNDOR–PAIS DEZSŐ. Budapest. 27–34.
- GYÖRFFY GYÖRGY (1961), A tatárjárás pusztításának nyomai helyneveinkben. In: *Emlékkönyv a Túrkevei Múzeum fennállásának tizedik évfordulójára*. Túrkeve. 35–38.

- HAJDÚ MIHÁLY (1991), A magyar névtudomány a nyelvjárástörténeti kutatás szolgálatában. In: *Tanulmányok a magyar nyelvstudomány történetének témaköréből*. Szerk. KISS JENŐ–SZÜTS LÁSZLÓ. 250–254. Budapest.
- Honf = KOVACSICS JÓZSEF szerk., *Magyarország történeti demográfiája I. A honfoglalás és az Árpád-kor népessége – Az 1995. február 16-án megrendezett Népesedéstörténeti Konferencia előadásai*. Budapest, 1995.
- HOFFMANN ISTVÁN (1993), *Helynevek nyelvi elemzése*. Debrecen.
- HOFFMANN ISTVÁN (1999), A helynevek rendszerének nyelvi leírásához. *Magyar Nyelvjárások* 37: 207–216.
- JUHÁSZ DEZSŐ (2000), Opponensi vélemény Tóth Valéria Névrendszertani vizsgálatok a korai ómagyar korban (Abaúj és Bars vármegye helynevei) című doktori (PhD) dolgozatáról. *Névtani Értesítő* 22: 129–134.
- KÁLMÁN BÉLA (1973), *A nevek világa*. 3. kiadás. Budapest.
- KMTL. = KRISTÓ GYULA főszerk., *Korai magyar történeti lexikon (9–14. század)*. Budapest, 2003.
- KNIEZSA ISTVÁN (1938/2000), *Magyarország a népei a XI. században*. Budapest, 1938. KISS LAJOS bevezető tanulmányával újraközölve. Budapest, 2000.
- KNIEZSA ISTVÁN (1943–1944/2001), *Kelet-Magyarország helynevei*. Budapest, 1943–1944. KISS LAJOS bevezető tanulmányával újraközölve. Budapest, 2001.
- KOCÁN BÉLA (2006), Ugocsa megye korai ómagyar kori szláv eredetű helynevei. *Helynévtörténet tanulmányok* 2: 107–128.
- KOCÁN BÉLA (2012), *Ugocsa vármegye ó- és középmagyar kori településneveinek nyelvi rétegei*. Előadásként elhangzott a VII. helynévtörténeti szemináriumon. 2012. május–június.
- KRISTÓ GYULA–MAKK FERENC–SZEGFÜ LÁSZLÓ (1973), Szempontok és adatok a korai határvédelem kérdéséhez. In: *Hadttörténeti közlemények* 20: 639–660.
- KRISTÓ GYULA (1988), *A vármegyék kialakulása Magyarországon*. Budapest.
- KRISTÓ GYULA (2003), *Nem magyar népek a középkori Magyarországon*. Budapest.
- KRISTÓ GYULA (2007), *Magyarország története (895–1301)*. Budapest.
- MELICH JÁNOS (1925–1929), *A honfoglaláskori Magyarország*. Budapest.
- MEZŐ ANDRÁS (1996), *A templomcím a magyar helységnevekben 11–15. század*. Budapest.
- MTD. = KOVACSICS JÓZSEF szerk., *Magyarország történeti demográfiája*. Budapest, 1963.
- PÓCZOS RITA (2001), *Az Árpád-kori Borsod és Bodrog vármegye településneveinek nyelvészeti elemzése*. Debrecen.

- PÓCZOS RITA (2006), Az Árpád-kori Borsod vármegye lakosságának nyelvi-etnikai összetételéhez. *Helynévtörténeti tanulmányok 2*: 87–105.
- PÓCZOS RITA (2010) *Nyelvi érintkezés és a helynévrendszerek kölcsönhatása*. Debrecen.
- RÁCZ ANITA (2004), Népeségtörténet és helynévkutatás, A régi Bihar megye etnikai viszonyaihoz. *Helynévtörténeti tanulmányok 1*: 63–90.
- RÁCZ ANITA (2005), *A régi Bihar vármegye településneveinek nyelvészeti vizsgálata*. Debrecen.
- SZABÓ ISTVÁN (1966), *A falurendszer kialakulása Magyarországon. X–XV. század*. Budapest.
- TESz. = *A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára*. Főszerk. BENKŐ LORÁND I.–III. Budapest, 1967–1976. IV. Mutató. Budapest, 1984.
- TÓTH VALÉRIA (1999), Helynevek a helynevekben. *Magyar Nyelvjárások* 37: 435–442.
- TÓTH VALÉRIA (2001), *Névrendszertani vizsgálatok a korai ómagyar korban (Abaúj és Bars vármegye)*. Debrecen.
- TÓTH VALÉRIA (2007a), A templomcíméből alakult településnevek keletkezési körülményeiről. *Magyar Nyelv* 103: 408–419.
- TÓTH VALÉRIA (2007b), A templomcíméből alakult településnevek változásáról. *Helynévtörténeti tanulmányok 2*: 31–46.
- TÓTH VALÉRIA (2008), *Településnevek változástipológiája*. Debrecen.
- TÓTH VALÉRIA (2009), Adalékok személynévi eredetű településneveink nyelvi kérdéseihöz. *Magyar Nyelvjárások* 47: 43–59.
- TÓTH VALÉRIA szerk. (2011), *Patrociny Settlement Names in Europe*. *Onomastica Uralica* 8. Debrecen–Helsinki.

1. Melléklet

I. Fajtajelölő utótagú szerkezetek (az utótag szerint csoportosítva)

Erdélyi Fehér vármegye alsó: -telek ~ -tel(e)ke: Farkastelek, Farkastelke, Gambuctelke, Gástatelke, Hilértelke, Hosszútelek, Ilértelke, Ivánkatelke, Jobostelke, Jóbtelke, Koppánytelke, Lakostelke, Mestertelke, Örménytelke, Regulustelke, Sahtelek, Somogyitelek; **-falú ~ -falva:** Alárdfalva, Apátfalva, Henningfalva, Karácsonyfalva, Kutyfalva, Lupertfalva, Mihálcfalva, Nagylóhfalu, Pálfalva, Péterfalva, Tövisfalva, Újfalu, Váraljafalu; **-lak(a):** Csekelaka, Ispánlaka, Miklóslaka, Nagylak, Nándorlaka, Péterlaka; **-vár:** Latorvár, Újvár; **-egyház:** Öregyház; **-bánya:** Abrudbánya; **-vására:** Hödvására; **-akna ~ -aknája:** Mércaknája, Vízakna; **-szeg:** Árosszeg.

Erdélyi Fehér vármegye felső: -telek ~ -tel(e)ke: Felcéntelke, Izséptelke, Martontelke, Sárostelek; **-falú ~ -falva:** Hésfalva, Martonfalva, Újfalu; **-lak(a):** Baromlak, Volkánylaka.

Doboka vármegye: -telek ~ -tel(e)ke: Bacsonatelke, Bándkúttelke, Berketelke, Bezdédtelek, Biszótelke, Boctelek, Buziástelek, Büzöstelke, Cegetelke, Csalótelke, Csépánteke, Csernekteleke, Csikatelke, Csobolóteleke, Fatatelke, Fitácteke, Füzeztelek, Gyulatelke, Hermánteke, Honttelke, Iklódtelke, Ivánkatelke, Kendtelek, Komlóstelek, Kovácsteleke, Mikestelke, Mohalytelek, Ombozteke, Pálosteleke, Paptelke, Poklosteleke, Pósteleke, Rigóteleke, Salamontelek, Simontelke, Somtelke, Szolttelke, Tahótelek, Tibatelke, Urkontelke, Úrtelke, Vászoltelke, Vidacstelke, Viszolótelek, Zsombortelek; **-falú ~ -falva:** Balázsfalva, Dobokavárfalva, Jordánfalva, Lőrincfalva, Újfalu; **-háza:** Fodorháza, Gyulaháza, Inokháza, Márokháza, Vajdaháza; **-vár:** Földvár, Sárvár; **-hely:** Várhely, Vásárhely; **-akna:** Székakna; **-fő:** Felnyíresfő.

Kolozs vármegye: -telek ~ -tel(e)ke: Ábeltelek, Ajtontelke, Hontelke, Bodróvölgytelke, Bogártelke, Bottelke, Budatelek, Büzöstelke, Csősztelek, Gyümcsstelke, Inaktelek, Kiserdőtelek, Kozmatelke, Kedelentelek, Köristelek, Máriamagdolnatelke, Máriatelke, Ménestelke, Mikótelek, Misketelke, Ondótelek, Pétertelek, Petetelke, Ponyvatelek, Sólyomtelek, Somatelek, Sospataktelke, Szamártelke, Szavatelek, Szentivánteke, Szilvástelek, Szombattelke, Tehenestelke, Tiburctelke, Varjadtelke, Velkértelke, Visatelke, Viszolyatelke, Zsuktelek; **-falú ~ -falva:** Györgyfalva, Ludvégfalva, Papfalva, Szamosfalva, Szentmihályfalva, Tamásfalva, Tótfalu, Újfalu; **-lak(a):** Középlak, Petelaka, Széplak, Újlak;

-háza: Morucháza, Tárcsaháza, Szentesháza, Vataháza; **-vár(a):** Kolozsvár, Kolozsvára;
-hely: Vásárhely; **-monostora:** Kolozsmonostora; **-fő:** Máriatelekfő; **-egyháza:** Budaegyháza;
-akna: Kolozsakna.

II. S+M funkcionális szerkezetű elnevések

Erdélyi Fehér vm. alsó: Alvinc, Bolgárcsergőd, Botludas, Búzásbocsárd, Felenyed, Felgyiógy, Felvinc, Kisebbkerecsnek, Kiskonya, Középvinc, Magyarpad, Nagykecskés, Nagyláhfalu, Nagyréc, Oláhárkos, Péterváralja, Szászárkos, Szászenyed, Szásypad, Szászszékes, Telekvinc.

Erdélyi Fehér vm. felső: Feltorja.

Doboka vm: Aldevecser, Alnyíres, Alsómacskás, Alsósajó, Áronszentmiklós, Boncnyíres, Boncnyírese, Diósmacskás, Feldevecser, Felnyíres, Felsőmacskás, Felsőtők, Gönyűmacskása, Hidalmás, Józsefmacskása, Kédevecser, Kéthorpágy, Kétnyíres, Kisdevecser, Kisesküllő, Kismohaly, Kondormárk, Nagyesküllő, Nagysajó, Szászsílvás, Tótör.

Kolozs vm: Bartosújfalva, Felkapus, Felsajó, Felsőpalatka, Kisakasztó, Kiscég, Kisméhes, Kissajó, Nagyakasztó, Nagycég, Nagyméhes, Oláhfenes, Oláhsuk, Ózdszentpéter, Szászfenes.

III. személynévi előfordulások a helynévben

Erdélyi Fehér alsó pusztá személynév: *Alamor, Bagó, Bece, Bencenc, Benedek, Berve, Csanád, Csata, Csesztve, Csüged, Dálya, Dég, Demeter, Ecsellő, Enyed, Fügöd,, Gáld, Gambuc, Godin, Guga, Heren, Igen, Koppány, Mihálc, Miriszló, Monora, Mún, Ózd, Örmény, Pacalka, Panka, Rénold, Salkó, Sülye, Tordos, Vinc, Vincenc.*

személynév h.névképzővel: *Béld, Bakaj, Csebi, Csombord, Elekes, Fülesd, Gyomord, Monorád, Székes, Táté* elnevezésekben.

helynév előtagjában: *Alárdfalva, Botludas, Csekelaka, Damásfölde, Farkastelek(e), Gambuctelke, Gástatelke, Gáldtő, Henningfalva, Hilértelke, Ivánkatelke, Jobostelke, Jóbtelke, Karácsonyfalva, Koppánytelke, Kutyfalva, Lakostelke, Lupertfalva, Makótelke, Mérkaknája, Mestertelke, Mihálcfalva, Miklóslaka, Örménytelke, Pálfalva, Péterfalva, Péterlaka, Péterváralja, Pókafalva, Regulustelke.*

Erdélyi Fehér felső: puszta személynév: *Bese, Bolya, Doboka.*

személynév h.névképzővel: *Keresd.*

kétrészes helynév előtagjában: *Felcéntelke, Izséptelke, Martonfalva, Martontelke, Volkánylaka.*

Doboka vármegye: puszta személynév: *Ambrus, Bábóc, Bádok, Barla, Biszó, Boc, Bogács, Boroszló, Borsa, Cege, Cente, Cseh, Csernek, Csika, Csoma, Derzsa, Devecser, Doboka, Domán, Drág, Elefánt, Fata, Göc, Gyeke, Gyula, Jenő, Jordán, Kajla, Kalocsa, Kend, Ketel, Kide, Majszon, Mányik, Maró, Mikó, Móric, Noszoly, Ős, Polon, Rádla, Rozva, Szava, Ványa, Vice.*

személynév h.képzővel: *Iklód.*

Kétrészes helynév előtagjában: *Bezdédtelek, Boctelek, Kendtelek, Salamontelek, Tahótelek, Viszolótelek, Zsombortelek, Bacsonatelke, Bonchida, Cegetelke, Csépántelke, Csikatelke, Fitáctelke, Gyulatelke, Hermántelke, Honttelke, Ivánkatelke, Mikestelke, Pálostelke, Simontelke, Szolttelke, Tibatelke, Urkontelke, Vidacstelke, Balázsfalva, Jordánfalva, Lőrincfalva, Fodorháza, Inokháza, Márokháza, Gyulaháza.*

Kolozs vm.: puszta személynév: *Ajton, Bács, Báld, Báré, Batos, Boc, Bénye, Buda, Cég, Dezmér, Fenes, Fráta, Gledény, Gyalu, Ida, Kara, Katona, Kicsid, Kolozs, Kornád, Lomb, Ludvig, Mákó, Ménes, Méra, Mocs, Monor, Noé, Ondó, Paszmos, Pata, Radus, Rosk, Septér, Ózd, Szopor, Szovát, Teke, Topa, Tuzson, Türe, Vejla, Vista, Zutor, Zsuk.*

kétrészes helynév előtagjában: *Kedelentelek, Somatelek, Szavatelek, Zsuktelek, Ábeltelke, Ajtontelke, Hontelke, Bogártelke, Bottelke, Inaktelke, Kozmatelke, Ludvégfalva, Ménestelke, Mikótelke, Misketelke, Ondótelke, Ózdszentpéter, Pétertélke, Petetelke, Tiburctelke, Velkértelke, Visatelke, Morucháza, Tárcsaháza, Vataháza, Petelaka, Györgyfalva, Tamásfalva.*

IV. Víznevek előfordulása a településnevekben

Erdélyi Fehér vm. alsó: kútnév: (puszta víznév) *Kút, Szilkút*; vízfolyás neve: (puszta víznév) *Csernavoda, Demeterpataka, Feketevíz, Forró, Jakabpataka, Ompoly, Ompolyica, Örvényes, Víz*; (helynévképzővel) *Csergőd, Hejőd, Hőd, Vajasd*; kétrészes helynév víznévi előtaggal: *Bándkúttelke, Vízakna*; egyéb vízre utaló név: *Fahíd.*

Erdélyi Fehér vm. felső: vízfolyás neve: (puszta víznév): *Árapatak(a), Hamuspatak, Hévíz, Hidegvíz, Kormosbach, Kozdfő, Rákos, Sáros, Sárospatak, Szárazpatak, Szék, Torja.*

Doboka vm.: kútnév: (puszta víznév) *Köblös, Gyekekuta, Kovácskút*; vízfolyás neve: (puszta víznév) *Sajó, Sebes, Szeret, Lekence, Örményes*; egyéb vízre utaló névrész: *Bonchida, Lőrincréve, Lőrinczigete*.

Kolozs vm.: kútnév: (puszta víznév) *Fűzkút, Köbölkút*; vízfolyás neve: (puszta víznév) *Sajó, Lóna, Szamos*; (kétrészes h. név előtagjaként) *Sospataktelke, Szamosfalva*; tó neve: *Kajántó*; (helynévképzővel) *Érd*.

V. Patrocíniumi településnevek

Erdélyi Fehér vm. alsó: *Máriamagdolna, Szentbenedek, Szentimre, Szentjakab, Szentkirály, Szentmárton*.

Erdélyi Fehér vm. felső: *S.Katherina*.

Doboka vm.: *Szentandrás, Szentegyed, Szentgothárd, Szentjakab, Szentkaterina, Szentmárton, Szentmiklós, Szentpéter*.

Kolozs vm.: (formáns nélkül) *Keresztúr, Szentbenedek, Szentgyörgy, Szentiván, Szentlászló, Szentmárton, Szentmiklós, Szentpál, Szentpéter*; (kétrészes szerkezetben) *Máriamagdolnatelke, Máriatelek ~ Máriatelke ~ Máriateleke, Szentesháza, Szentivántelke, Szentmihálytelke*.

VI. Névátvételek

Erdélyi Fehér vm. alsó: *Abrud, Barbantia, Burgberg, Konyha, Krakkó, Ládno, Mildenberg, Orbó, Pad, Ringelkirch, Sorostély, Spring, Vingartkirchen, Zalatna*.

Erdélyi Fehér vm. felső: *Reter, Rudály, Venice, Valdorf*.

Doboka vm.: *Gorbó, Isztény, Kerlés, Onok, Serling, Ugróc*

Kolozs vm.: *Palatka, Rőd, Szelecse, Szokol, Szucsák*.

Kolozs vármegye településeinek adatbázisa

címszó	idő	betűhív	A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	Sz1	Sz2	L1	L2	T
Ábeltelke			ábel				telk		e	421	100	41	11	11
Achya			achya							900		90		90
Ajton			ajton							421		41		33
Ajtontelke			ajton				telk		e	421	100	41	11	11
Kisakasztó			kis				akaszt		ó	311	200	71	23	11
Nagyakasztó			nagy				akaszt		ó	311	200	71	23	11
Nagyakasztótelke			nagy		akaszt	ó	telk		e	200	100	22	11	43
Akna(j)			akna			j				100		11		21
Hontelke			hon				telk		e	421	100	41	11	11
Apáthida			apát				hid		a	422	100	33	11	11
Bács			bács							421		41		33
Báld			báld							421		41		33
Báni			bán			i				422		33		21
Bányabükke			bánya		bükk	e				523		22		33

Báré			bár			é				421		41		22
Bátos			bátos							421		41		33
Berkenyes			berkenye			s				411		51		21
Boc			boc							421		41		33
Bodróvölgytelke			bodró		völgy		telk		e	522	100	22	11	11
Bogártelke			bogár				telk		e	421	100	41	11	11
Bottelke			bot				telk		e	421	100	41	11	11
Bénye			bénye							421		41		33
Buda			buda							421		41		33
Budaegyháza			buda				egyház		a	200	100	21	11	43
Budatele			buda				telek			200	100	21	11	11
Bűzőstelke			bűző			s	telk		e	315/ 521	100	72/ 21	11	11/3 3
Cég			cég							421		41		33
[Kis]cég			kis				cég			311	200	71	21	11
[Nagy]cég			nagy				cég			311	200	71	21	11
Csősz			csősz							423		33		33
Csősztelke			csősz				telk		e	423	100	33	11	11

Dedrád			dedrád						421		41		33
Dereg			dereg						900		90		92
Dezmér			dezmér						421		41		33
Diós			dió			s			411		51		21
Tomb			tomb						900		90		90
Egeres			egere			s			411		51		21
Eperjes			eperje			s			411		51		21
Erked			erked						420		41		33
Fejérd			fejér			d			521		21		33
Fenes			fenes						421		41		33
Szászfenes			szász				fenes		423	200	31	21	11
Oláhfenés			oláh				fenes		423	200	31	21	11
Fodot			fodot						900		90		90
Fráta			fráta						421		41		33
Fűzkút			fűz		kút				521		22		33
Gesztrágy			gesztrágy						421		41		33
Gledény			gledény						421		41		33
Gyerecse			gyerecse						900		90		90

Gyüместelke			gyümes				telk		e	900	100	90	11	11
Gyalu			gyalu							421		41		33
[Györgyfalva]			györgy				falv		a	421	100	41	11	11
Harasztos			haraszto			s				411		51		21
Ida			ida							421		41		33
Inaktelke			inak				telk	e		421	100	41	11	11
Jegenye			jegenye							411		51		31/3 9
Kajántó			kaján		tó					521		21		33
Kályán			kályán							900		90		90
Kamarás			kamarás							422		33		33
Kapus			kapu			s				413		53		21
Felkapus			fel				kapu		s	510	200	71	23	11
Kara			kara							421		41		33
Katona			katona							420		41		33
Keszü			keszü							423		32		33
Kicsid			kicsid							421		41		33
Kiserdőtelek			kis		erdő		telek			523	100	22	11	11

Kolozs			kolozs						421		41		33
Kolozsakna			kolozs				akna		200	100	21	11	11
Kolozsmonostora			kolozs				monostor	a	200	100	21	11	43
Monostor			monostor						413		53		33
Monostora			monostor			a			413		53		33
Kolozsvár			kolozs				vár		200	100	21	11	43
Kolozsvára			kolozs				vár	a	200	100	21	11	21
Komlód			komló			d			411		51		21
Komlós			komló			s			411		72		21
Kornád			kornád						421		41		33
Kórógy			kóró			gy			411		51		21
Korpád			corpá			d			411		51		21
Kozmatelke			kozma				telk	e	421	100	41	11	11
Köblös			köbö			s			414		72		21
Kedelen			kedelen						900		90		90
Kedelentelek			kedelen				telek		200	100	21	11	43
Köbölkút			köböl		kút				413		53		11
Kőristelke			kőris				telk	e	411	100	51	11	11

Középlak			közép				lak			540	100	71	11	11
Légenfark			légen				fark			421	100	41	11	11
Leske			leske							900		90		90
Apáthavasa			apát		havas	a				522		22		11
Lomb			lomb							421		41		33
Lompérd			lompérd							421		41		33
Lóna			lóna							521		21		33
Ludvég			ludvig							421		41		33
Ludvégfalva			ludvig							421	100	41	11	43
Mákó			mákó							421		41		33
Máriamagdolnatelk e			mária		magdolna		telk		e	525	100	47	11	11
Máriatelek			mária				telek			525	100	47	11	11
Máriatelekfő			mária		telek		fő			510	100	47	11	11
Márielke			mária				telk		e	525	100	47	11	11
Méhes			méhe			s				412		72		21
[Kis]Méhes			kis				méhe		s	311	100	71	21	11
[Nagy]Méhes			nagy				méhe		s	311	100	71	21	11

Morucháza			moróc				ház		a	421	100	41	11	11
Ménes			méne			s				421		41		33
Ménestelke			ménes				telk		e	421	100	41	11	41
Méra			méra							421		41		33
Mikótelke			mikó				telk		e	421	100	41	11	11
Misketelke			miske				telk		e	421	100	41	11	11
Mocs			mocs							421		41		33
Monor			monor							421		41		33
Nádas			náda			s				411		51		21
Nádasd			náda	s		d				411		51		21
Néc			néc							900		90		90
Noé			noé							421		41		33
Novaj			novaj							421		41		33
Nyulas			nyula			s				412		52		21
Oláhzsuk			oláh				zsuk			423	200	31	21	11
Ondó			ond			ó				421		41		21
Ondótelke			ondó				telk		e	421	100	41	11	11
Oroszfája			orosz		fá	ja				523		22		11

Tárcsaháza			tárca				ház		a	421	100	41	11	11
Ölyves			ölyve			s				412		52		21
Őr			őr							423		33		33
Örményes			örménye			s				319		72		21
Palatka			palatka							200		21		92
Felsőpalatka			felső				palatka			540	200	72	21	11
Papfalva			pap				falv		a	422	100	33	11	11
Bolgar			bolgar							423		31		33
Paszmos			paszmos							421		41		33
Pata			pata							421		41		33
Péntek			péntek							421		41		33
Petebérce			pete		bérc	e				522		22		21
Petelaka			pete				lak		a	421	100	41	11	11
Pértelke			péter				telk		e	421	100	41	11	11
Petetelke			pete				telk		e	421	100	41	11	11
Ponyvatelek			ponyva				telek			421	100	41	11	11
Rados			rádus							421		41		33
Rosk			rosk							421		41		33

Rőd			rőd						200		21		50
Sajó			sajó						521		21		11
[Fel]sajó			fel				sajó		540	200	71	21	11
[Kis]sajó			kis				sajó		540	200	71	21	11
Sármás			sármá			s			411		51		21
Sáságy			sásá		gy				900		90		21
Septér			septér						421		41		33
Solymos			solymo			s			412		52		21
Sólyomtelke			sólyom				telk	e	412	100	52	11	11
Somatelek			soma				telek		421	100	41	11	11
Sóspataktelke			sós		patak		telk	e	521	100	22	11	11
Süldő			süldő						412		52		33
Szamártelke			szamár				telk	e	412	100	52	11	11
Szamos			szamos						521		21		92
[Szamosfalva]			szamos				falv	a	521	100	21	11	11
Szavatelek			szava				telek		421	100	41	11	11
Szelecse			szelecse						200		20		92
Szentbenedek			szent		benedek				525		47		33

Szentesháza			szente			s	háza			525	100	47	11	11
Szentgyörgy			szent		györgy					525		47		33
Szentiván1			szent		iván					525		47		11
Szentivántelke2			szent		iván		telke			525	100	47	11	43
[Szentlászló]			szent		lászló					525		47		33
Szentmárton			szent		márton					525		47		33
Szentmihályfalva2			szent		mihály		falva			525	100	47	11	11
Szentmihálytelke1			szent		mihály		telk		e	525	100	47	11	11
Szentmiklós			szent		miklós					525		47		33
Szentpál			szent		pál					525		47		33
Szentpéter			szent		péter					525		47		33
Ózd			ózd							421		41		33
Ózdszentpéter			ózd				szent	péter		421	200	41	22	11
Széplak			szép				lak			319	100	71	11	11
Szilvás			szilvá			s				411		51		21
Szilvástelek			szilvá			s	telek			411	100	51	11	11
Érd			ér			d				521		23		21
Szokol			szokoly							200		21		92

Szombattelke			szombat				telk		e	421	100	41	11	11
Szomordok			szomordok							200		21		33
Szoporl			szopor							421		41		33
Szovát			szovát							421		41		33
Szucsák			szucság							200		21		92
Tamásfalva			tamás				falv		a	421	100	41	11	11
Tehenestelke			tehene			s	telk		e	412	100	52	11	11
Teke			teke							421		41		33
Tiburctelke			tiburc				telk		e	421	100	41	11	11
Topa			topa							421		41		33
Tótfalu			tót				falu			423	100	31	11	11
Tuzson			tuzson							421		41		33
Türe			türe							421		41		33
Újfalu			új				falu			324	100	71	11	11
Bartalosújfalva			bartos				új	falv	a	421	200	41	22	11
Újlak			új				lak			424	100	71	11	11
Varjadtelke			varja			d	telk		e	412	100	52	11	11
Vásárhely			vásár				hely			431	100	71	11	11

Vataháza			vata				ház		a	421	100	41	11	11
Vejla			vejla							421		41		33
Velkértelke			velkér				telk		e	421	100	41	11	11
Visatelke			visa				telk		e	421	100	41	11	11
Vista			vista							421		41		33
Viszolyatelke			viszolya				telk		e	200	100	21	11	11
Zutor			zutor							421		41		33
Zsuk			zsuk							421		41		33
Zsuktelek			zsuk				telek			421	100	41	11	11

Doboka vármegye településneveinek adatbázisa

címszó	idő	betűhív	A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	Sz1	Sz2	L1	L2	T
Adalin			adalin							900		90		90
Aldevecser			al				devecser			540	200	71	21	11
Almás			almá			s				411		51		21

Alnyíres			al				nyíre		s	540	200	71	23	11
Alsómacskás			alsó				mascká		s	540	200	71	23	11
Alsósajó			alsó				sajó			540	200	71	21	11
Ambrus			ambrus							421		41		33
Apáti			apát			i				422		33		21
Árokalja			árok				alj		a	510	100	11	11	11
Áronszenmkló s			áron				szen	mklós		421	200	41	21	11
Bábóc			bábóc							421		41		33
Bacsonatelke			bacsona				telk		e	421	100	41	11	11
Bádok			bádok							421		41		33
Balázsfalva			balázs				falv		a	421	100	41	11	11
Bándkúttelke			bánd		kút		telk		e	413	100	22	11	11
Bányika			bányika							900		90		90
Barla			barla							421		41		33
Benete			benete							900		90		90
Berketelke			berke				telk		e	421	100	41	11	11
Bezdédtelek			bezdé	d			telek			421	100	41	11	11
Biszó			biszó							421		41		90
Biszótelke			biszó				telk		e	200	100	21	11	43

Bivalakol			bivaly		akol					525		53		33
Boc			boc							421		41		33
Boctelek			boc				telek			421	100	41	11	43
Bogács			bogács							421		41		33
Bonchida			bonc				híd		a	421	100	41	11	11
Boncnyíres			bonc				nyíre		s	421	200	41	21	11
Boncnyírese			bonc				nyíres		e	421	200	41	21	11
Bongárd			bongárd							900		90		90
Boroszló			boroszló							421		41		33
Borsa			borsa							421		41		33
Borsaharaszta			borsa		haraszt	a				523		22		33
Bödön			bödön							900		90		90
Búza			búza							411		51		33
Buziás			buzjá			s				411		51		21
Buziástelek			buzjá			s	telek			411	100	51	11	11
Cege			cege							421		41		33
Cegetelke			cege				telk		e	421	100	41	11	11

Cente			cente							421		41		33
Csalótelke			csaló				telk		e	900	100	90	11	90
Cseh			cseh							421		41		33
Csépánteke			csépán				telk		e	421	100	41	11	11
Csernek			csernek							421		41		90
Csernekteleke			csernek				telek		e	421	100	41	11	43
Csika			csika							421		41		33
Csikatelke			csika				telk		e	421	100	41	11	11
Csoboló			csobolyó							414		54		33
Csobolóteleke			csobolyó				telek		e	200	100	21	11	11
Csoma			csoma							421		41		33
Csoma fája			csoma		fá	ja				523		22		33
Derzsa			derzsa							421		41		33
Devecser			devecser							421		41		33
Diómacskás			dió			s	macská		s	411	200	51	21	11
Doboka			doboka							421		41		33
Dobokavárfalva			doboka		vár		falv		a	523	100	22	11	11
Domán			domán							421		41		33
Drág			drág							421		41		33

Elefánt			elefánt							421		41		33
Esküllő			esküllő							200		21		50
Fata			fata							421		41		90
Fatatelke			fata				telk		e	421	100	41	11	43
Feldevecser			fel				devecser			540	200	71	21	11
Felnyíres			fel				nyíre		s	540	200	71	23	11
Felnyíresfő			fel		nyíre	s	fő			510	100	22	11	11
Felsőmacskás			fel			ső	macská		s	540	200	72	23	11
Felsőtök			fel			ső	tök			540	200	72	21	11
Fitáctelke			fitác				telk		e	421	100	41	11	11
Fodorháza			fodor				ház		a	421	100	41	11	11
Földvár			föld				vár			323	100	71	11	11
Füze			füze			s	telek			411	100	51	11	11
Genyemacskása			genye				macskás		a	421	200	41	23	11
Gorbó			gorbó							200		21		50
Göc			göc							421		41		33
Gresef			gresef							900		90		90
Gyekekuta			gyeke		kút	a				521		22		33

Gyulaháza			gyula				ház		a	421	100	41	11	11
Gyula			gyula							421		41		33
Gyulatelke			gyula				telk		e	421	100	41	11	11
Harina			harina							900		90		90
Hársas			hársa			s				411		51		21
Hérhalom			hér		halom					522		22		33
Hermáotelke			hermán				telk		e	421	100	41	11	11
Hesdát			hesdát							900		90		92
Hídalmás			híd				almá		s	525	200	53	23	11
Honttelke			hont				telk		e	421	100	41	11	11
Igalja			ig		alj	a				523		22		33
Igrici			igríc			i				423		33		21
Iklód			ikló			d				421		41		21
Iklódteleke			ikló			d	telek		e	421	100	41	11	11
Inokháza			inok				ház		a	421	100	41	11	11
Isztény			isztény							200		21		50
Ivánkatelke			iván			ka	telk		e	421	100	41	11	11
Jenő			jenő							421		41		33
Jordán			jordán							421		41		33

Jordánfalva			jordán				falv		a	421	100	41	11	11
Józsefmacskás			józsef				macská		s	421	200	41	23	11
Kajla			kajla							421		41		33
Kalocsa			kalocsa							421		41		33
Kapor			kapor							411		51		33
Kelemenés			kelemene s							421		41		33
Kend			kend							421		41		33
Kendtelek			kend				telek			421	100	41	11	11
Keresztúr			kereszt		úr					525		47		33
Kerlés			kerlé			s				200		21		21
Kétdevecser			két				devecser			540	200	75	21	11
Ketel			ketel							421		41		33
Kéthorpágy			két				horpágy			540	200	75	21	11
Kétnyíres			két				nyíre		s	540	200	75	23	11
Kide			kide							421		41		33
Kisdevecser			kis				devecser			311	200	71	21	11
Kisküllő			kis				esküllő			311	200	71	21	11
Kismohaly			kis				mohaly			311	200	71	21	11
Kismohalytelke			kis		mohaly		telk		e	200	100	22	11	43

Komlóstelek			komló			s	telek			411	100	51	11	11
Kondormárk			kondor				márk			421	200	41	21	11
Kovácsi			kovács			i				423		33		21
Kovácskút			kovács		kút					523		22		33
Kovácssteleke			kovács				telek		e	423	100	33	11	11
Köblös			köblő			s				325		54		21
Lak			lak							100		11		31
Lekence			lekence							521		21		33
Lóna			lóna							521		21		33
Lőrincfalva			lőrinc				fálv		a	421	100	41	11	11
Lőrincréve			lőrinc		rév	e				521		22		33
Lőrincszigete			lőrinc		sziget	e				521		22		33
Luzsád			luzsád							900		90		21
Macskás			macská			s				412		52		21
Majszon			majszon							421		41		33
Mányik			mányik							421		41		33
Maró			maró							421		41		33
Márokháza			márok				ház		a	421	100	41	11	11
Mikestelke			mikes				telk		e	421	100	41	11	11

Mikó			mikó							421		41		33
Milvád			milvád							900		90		90
Mohalytelek			mohaly				telek			421	100	41	11	11
Monyorós			monyoró			s				411		51		21
Móric			móric							421		41		33
Nagyesküllő			nagy				esküllő			311	200	71	21	11
Nagysajó			nagy				sajó			311	200	71	21	11
Nazalas			nazalas							900		90		91
Néc			néc							900		90		90
Noszoly			noszoly							421		41		33
Omboztelke			omboz				telk		e	421	100	41	11	11
Onok			onok							200		21		50
Őrhalom			őr		halom					522		22		33
Őrmező			őr		mező					523		22		33
Ős			ős							421		41		33
Pálostelke			pálos				telk		e	421	100	41	11	11
Palota			palota							525		53		33
Paptelke			pap				telk		e	422	100	33	11	11
Poklostelke			poklo			s	telk		e	423	100	39	11	11

Polon			polon							421		41		33
Póstelke			pós				telk		e	421	100	41	11	11
Purgó			purgó							900		90		90
Rádla			rádla							421		41		33
Rákos			ráko			s				412		52		21
Rigótelke			rigó				telk		e	412	100	52	11	11
Rozva			rozva							421		41		33
Sajó			sajó							521		21		33
Salamontelek			salamon				telek			421	100	41	11	11
Sárvár			sár				vár			323	100	55	11	11
Sebes			sebes							322		72		33
Serling			serling							200		21		50
Simontelke			simon				telk		e	421	100	41	11	11
Só			só							431		55		33
Solymos			solymo			s				412		52		21
Sólyomkő			sólyom		kő					522		22		33
Somtelke			som				telk		e	411	100	51	11	11
Szászszilvás			szász				szilvá		s	423	200	31	23	11
Szava			szava							421		41		33

Szék			szék						100		11		31
Székakna			szék				akna		200	100	21	11	43
Szentandrás			szent		andrás				525		47		33
Szentegyed			szent		egyed				525		47		33
Szentgothárd			szent		gothárd				525		47		33
Szentiván			szent		iván				525		47		33
Szentjakab			szent		jakab				525		47		33
Szentkaterina			szent		katerina				525		47		33
Szentmárton			szent		márton				525		47		33
Szentmiklós			szent		miklós				525		47		33
Szentpéter			szent		péter				525		47		33
Szeret			szeret						521		21		33
Szili			szil			i			411		51		21
Szilvás			szilvá			s			411		51		21
Szolttelke			szolt				telk	e	421	100	41	11	11
Szőlős			szőlő			s			411		51		21
Tahótelek			tahó				telek		421	100	41	11	11
Tibatelke			tiba				telk	e	421	100	41	11	11
Tótőr			tót				őr		423	200	31	21	11

Ugróc			ugróc							200		21		50
Újfalu			új				falu			324	100	71	11	11
Urkontelke			urkon				telk		e	421	100	41	11	11
Urtelek			úr				telek			422	100	33	11	11
Vajdaháza			vajda				ház		a	422	100	33	11	11
Válaszút			válasz		út					523		12		33
Ványa			ványa							421		41		33
Várhely			vár				hely			525	100	53	11	11
Vásárhely			vásár				hely			431	100	71	11	11
Vászoltelke			vászol				telk		e	421	100	41	11	11
Vice			vice							421		41		33
Vidacstelke			vidacs				telk		e	421	100	41	11	11
Viszolótelek			viszoló				telek			421	100	41	11	11
Zsombortelek			zsombor				telek			421	100	41	11	11

Erdélyi Fehér vármegye alsó részének településnévi adatbázisa

címszó	idő	betűhív	A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	Sz1	Sz2	L1	L2	T
Abrud			abrud							200		21		50
Abrudbánya			abrud					bánya		200	100	21	11	11
Akmár			akmár							200		21		90
Akna			akna							100		11		31
Alamor			alamor							421		41		33
Alárdfalva			alárd					falv	a	421	100	41	11	11
Alvinc			al					vinc		540	200	71	21	11
Anya			anya							900		90		93
Apátfalva			apát					falv	a	422	100	33	11	11
Árkos			árko			s				312		72		21
Árosszeg			áros					szeg		900	100	90	11	11
Asszonynépe			asszony		nép	e				423		82		33
Asztrág			asztrág							900		90		90
Bagó			bagó							800		41/ 52		33
Barbantina			barbantina							200		21		50

Bece			bece							421		41		33
Béld			bél			d				421		41		21
Belenik			belenik							900		90		93
Bencenc			bencenc							421		41		33
Benedek			benedek							421		41		33
Berve			berve							421		41		33
Bocsárd			bocsár			d				423		33		21
Bokaj			baka			j				421		41		21
Bolgárcsergőd			bolgár					csergő	d	423	200	31	23	11
Borbánd			borbánd							200		21		50
Botludas			bot					luda	s	421	200	41	23	11
Burgberg			burgberg							200		21		50
Búzásbocsárd			búzá			s		bocsár	d	411	200	72	23	11
Buzd			buz			d				800		41/ 51		21
Bükkös			bükkö			s				411		51		21
Csáklyás			csáklyá			s				423		72		21
Csanád			csanád							421		41		33
Csata			csata							421		41		33
Csatár			csatár							423		33		33
Csebi			cseb			i				421		41		21

Csekelaka			cseke					lak	a	421	100	41	11	11
Csergőd			csergő			d				521		23		33
Csernavoda			csernavoda							521		21		33
Csesztve			csesztve							421		41		33
Csombord			csombor			d				421		41		21
Csongva			csongva							900		90		90
Csúcs			csúcs							522		21		33
Csüged			csüged							421		41		21
Dálya			dálya							421		41		33
Damásfölde			damás					föld	e	421	100	41	11	11
Dég			dég							421		41		33
Demeter			demeter							421		41		33
Demeterpataka			demeter		patak	a				521		22		33
Drassó			drassó							900		90		90
Drombár			drombár							900		90		90
Ecsellő			ecsellő							421		41		33
Elekes			eleke			s				421		41		21
Enyed			enyed							421		41		33
Fahíd			fa		híd					413		82		33
Faludi			falu	d		i				100		11		21

Farkastelek			farkas					telek		421	100	41	11	11
Farkastelke			farkas					telk	e	421	100	41	11	11
Feketevíz			fekete		víz					521		22		33
Felenyed			fel					enyed		540	200	71	21	11
Felgyiogy			fel					dió	d	540	200	71	23	11
Felvinc			fel					vinc		540	200	71	21	11
Forró			forr			ó				521		23		33
Fügöd			fügöd							421		41		33
Fülesd			füles			d				421		41		21
Gáld			gáld							421		41		33
Gáldtő			gáld					tő		510	100	21	11	11
Gambuc			gambuc							421		41		33
Gambuctelke			gambuc					telk	e	421	100	41	11	11
Gástatelke			gásta					telk	e	421	100	41	11	11
Gergelyfája			gergely		fä	ja				523		22		33
Germánd			germánd							900		90		90
Godin			godin							421		41		33
Gombás			gombá			s				411		51		21
Guga			guga							421		41		33
Gyalmár			gyalmár							423		33		33

Gyiógy			dió			gy				411		51		21
Gyomord			gyomor			d				421		41		21
Háporton			háporton							522		21		33
Hari			hari							900		90		90
Hásságy			hássá			gy				411		51		21
Hejőd			hejő			d				521		23		33
Henningfalva			henning					falv	a	421	100	41	11	11
Heren			heren							421		41		33
Herepe			herepe							800		21/ 51		50/3 3
Herepel			herepel							800		21/ 51		50/3 3
Hilértelke			hilér					telk	e	421	100	41	11	11
Holdvilág			hold		világ					312		82		33
Hosszútelek			hosszú					telek		312	100	71	11	11
Hőd			hő			d				200		21		45
Hődvására			hő			d		vásár	a	200	100	23	11	43
Igen			igen							421		41		33
Ilértelke			ilér					telk	e	421	100	41	11	11
Ispánlaka			ispán					lak	a	422	100	33	11	11
Ivánkotelke			iván			ka		telk	e	421	100	41	11	11

Jakabpataka			jakab		patak	a				521		22		33
Jobstelke			jobos					telk	e	421	100	41	11	11
Jóbtelke			jób					telk	e	421	100	41	11	11
Kapud			kapu			d				431		53		21
Karácsonyfálva			karácsony					fálv	a	421	100	41	11	11
Kecskés			kecské			s				412		52		21
Kend			kend							423		41		33
Kerecsnek			kerecsnek							900		90		90
Kerék			kerék							523		21		33
Kereki			kerek			i				523		21		21
Kéttorony			két		torony					525		81		33
Kincsedújvár			kincse			d	új	vár		200	200	21	22	11
Kincsej			kincse			j				900		90		90
Kisebbkerecsnek			kise			bb		kerecsnek		311	200	72	21	11
Kiskonyha			kis					konyha		311	200	71	21	11
Konyha			konyha							200		21		50
Koppány			koppány							421		41		33
Koppánytelke			koppány					telke		421	100	41	11	11
Középvinc			közép					vinc		540	200	71	21	11
Krakkó			krakkó							200		21		50

Kút			kút							521		11		33
Kutyfalva			kuty					falva		421	100	41	11	11
Ládnok			ládok							200		21		50
Lakostelke			lakos					telke		421	100	41	11	11
Lapád			lapá			d				411		51		21
Latorvár			lator					vár		423	100	33	11	11
Lomb			lomb							900		90		90
Lotrid			lotrid							900		90		90
Ludas			luda			s				412		52		21
Lupertfalva			lupert					falva		421	100	41	11	11
Magyarpad			magyar					pad		423	200	31	21	11
Makótelke			makó					telk	e	421	100	41	11	11
Máriamagdolna			mária		magdolna					525		47		33
Medves			medve			s				412		52		21
Meggykerék			meggy		kerék					523		22		33
Mérkagnája			mérk					akná	ja	421	100	41	11	11
Mestertelke			mester					telk	e	421	100	41	11	11
Metesd			metesd							900		90		90
Mihálc			mihálc							421		41		33
Mihálcfalva			mihálc					falv	a	421	100	41	11	43

Miklóslaka			miklós					lak	a	421	100	41	11	11
Mildenberg			mildenberg							200		21		50
Mindszent			mind		szent					525		47		33
Miriszló			miriszló							421		41		33
Monora			monora							421		41		33
Monorád			monorá			d				421		23		21
Mún			mún/món							421		41		33
Nagykecskés			nagy					kecské	s	311	200	71	11	11
Nagylak			nagy					lak		311	100	71	11	11
Nagyoláhfalú			nagy				oláh	falú		311	200	71	22	11
Nagyréc			nagy					réc		311	200	71	21	11
Nándorlaka			nándor					lak	a	421/ 423	100	41/ 31	11	11
Nyírmező			nyír		mező					523		22		33
Oláhárkos			oláh					árko	s	423	200	31	23	11
Omlás			omlás							522		11		33
Ompoly			ompoly							521		21		33
Ompolyica			ompolyica							521		21		33
Orbó			orbó							200		21		50
Oroszi			orosz			i				423		31		21

Ózd			óz d							421		41		33
Őregyház			őr					egyház		325	100	33	11	11
Örmény			örmény							421		41		33
Örménytelke			örmény					telk	e	421	100	41	11	11/4 3
Örvényes			örvénye			s				521		23		33
Pacalka			pacal ka							421		41		33
Pad			pad							200		21		50
Pálfalva			pál					falv	a	421	100	41	11	11
Panka			panka							421		41		33
Perec			perec							900		90		90
Péterfalva			péter					falv	a	421	100	41	11	11
Péterlaka			péter					lak	a	421	100	41	11	11
Pétersváralja			péter				vár	alj	a	421	200	41	22	11
Pirum			pirum							900		90		90
Pókafalva			póka					falv	a	421	100	41	11	11
Poklospatak			poklos		patak					521		22		33
Rátka			rátka							421		41		33
Regulustelke			regulus					telk	e	421	100	41	11	11
Rénolt			rénold							421		41		33
Ringelkirch			ringelkirch							200		21		50

Sahttelek			só					telek		431	100	55	11	11
Salenten			salenten							900		90		90
Salgó			salkó							421		41		33
Sárd			sár			d				323		55		21
Sorostély			sorostély							200		21		50
Somogyi			somo	gy		i				411		51		21
Somogyitelek			somo	gy		i		telek		200	100	23	11	43
Sóspatak			sós		patak					521		22		33
Spring			spring							200		21		50
Sülye			sülye							421		41		33
Szádkő			szád		kő					522		22		33
Szászárkos			szász					árko	s	423	200	31	23	11
Szászenyed			szász					enyed		423	200	31	21	11
Szászpad			szász					pad		423	200	31	21	11
Szászszékes			szász					széke	s	423	200	31	23	11
Székes			széke			s				421		41		33
Szentbenedek			szent		benedek					525		47		33
Szentimre			szent		imre					525		47		33
Szentjakab			szent		jakab					525		47		33
Szentkirály			szent		király					525		47		33

Szentmárton			szent		márton					525		47		33
Szentmihálykő			szentmihály		kő					522		22		33
Szilkút			szil		kút					521		22		33
Szilvás			szilvá			s				411		51		21
Szokmán			szokmán							900		90		90
Szokmánd			szokmán			d				200		21		44
Táté			táté							421		41		22
Telekvinc			telek					vinc		523	200	11	21	11
Teremi			terem			i				525		53		21
Tinód			tinó			d				412		52		21
Tiszakő			tisza		kő					522		22		33
Tordos			tordos							421		41		33
Tővis			tővis							411		51		33
Tővisfalva			tővis					falv	a	411	100	51	11	11
Tűr			tűr							900		90		90
Újfalu			új					falu		324	100	71	11	11
Újvár			új					vár		324	100	71	11	11
Vadverem			vad		verem					431		81		33
Vajasd			vaja	s		d				521		23		33
Váralja			vár					alj	a	525	100	22	11	11

Váraljafalu			vár		alj	a		falu		200	100	22	11	43
Várda			várda							100		11		31
Veresegyház			veres		egyház					413		22		33
Vinc			vinc							421		41		33
Vincenc			vincenc							421		41		33
Víz			víz							521		21		33
Vízakna			víz					akna		521	100	21	11	11
Vingartkirchen			vingartkirch en							200		21		50
Zalatna			zalatna							200		21		50

Erdélyi Fehér vármegye felső részének településnévi adatbázisa

címszó	idő	betűhív	A1	A2	A3	A4	B1	B2	B3	Sz1	Sz2	L1	L2	T
Almakerék			alma		kerék					523		22		33
Almakereke			alma		kerek	e				523		22		33
Árapatak			ára		patak					521		22		33
Árapataka			ára		patak	a				521		22		33
Baromlak			barom		lak					525		22		33
Bese			bese							421		41		33
Bolya			bolya							421		41		33
Doboka			doboka							421		41		33
Fejéregyház			fejér		egyház					413		22		33
Felcéntelke			felcén					telk	e	421	100	41	11	11
Feltorja			fel					tor ja		540	200	71	21	11
Földszintelke <Felcéntelke			földszin					telk	e	421	100	41	11	11
Gerebenc			gerebenc							414		54		33
Hamuspatak			hamu	s	patak					521		22		33
Hésfalva			hás					falv	a	411	100	51	11	11
Hévíz			hé		víz					521		22		33
Hidegvíz			hideg		víz					521		22		33
Hídvég			híd		vég									
Izséptelke			izsép					telk	e	421	100	41	11	11
Kapus			kapu			s				431		53		21
Keresd			keres			d				421		41		21
Kormosbach			kormos bach							521		22		33
Kozdfő			koz d		fő					521		22		33
Martonfalva			marton					falv	a	421	100	41	11	11
Martontelke			marton					telk	e	421	100	41	11	11
Mohi			moh			i				411		51		21
Noine			noine							900		90		90

Nonec			nonec							900		90		90
Rákos			ráko			s				521		21		33
Rekettyésvölgye			rekettyé			s		völgy	e	411	100	51	11	11
Reter			reter							200		21		50
Rudály			rudály							200		21		50
S.Katherina			szent		katalin					525		47		33
Sáros			sáro			s				521		21		33
Sárostelek			sáro			s		telek		200	100	21	11	11
Sárpatak			sáro	s	patak					521		22		33
Szárazpatak			száraz		patak					521		22		33
Szék			szék							521		21		33
Torja			torja							521		21		33
Újfalu			új					falu		324	100	71	11	11
Venice			venice							200		21		50
Valdorf			valdorf							200		21		50
Volkánylaka			volkány					lak	a	421	100	41	11	11

Erdélyi Fehér vármegye Alsó rész

Abrud 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, az Abrud-patak bal partján' 1271: *Obruth*, t., [1313-24]>338/367: *Obrud*, p. (Gy. 2: 130). L.

Abrudbánya.

Abrudbánya 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, az Abrud-patak bal partján' 1320: *Obrudbania*, p. (Gy. 2: 130). **Abrud** néven is említik.

Akmár 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros jobb partján' 1276: *Othmar*, t. (Gy. 2: 130).

Akna 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén' 1177/202-3/337: *Acna* (Gy. 2: 130). **Mérkahnája** néven is említik.

Alamor 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Vízaknától ÉNy-ra' 1319>413/414: *Alamor*, p., 1330: *Olmur*, 1332-5/Pp. Reg.: *Obnuk* (Gy. 2: 130). **Mildenberg** néven is említik.

[Alárdfalva] 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén' 1299/338, 1324/407: v. *Alardi* (Gy. 2: 182). **Godin** néven is említik. L. **Ringelkirch**.

Alvinc 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján' 1342/359: *Olwynch* | **Lat:** [1205-35]>289, 1289, 1310/359/421, 1315: *Wynch Inferiori*, [1294-95]: *Inferiorem Wync*, v., 1300, 1310, 1330, 1331: *Vinch Inferiori*, 1300, 1332-6/Pp. Reg.: *Vynch Inferiori*, 1309/Cod. Ital.: *Vincz Inferiori* ~ *Vinz Inferiori* ~ *Wynz Inferiori*, 1323: *Inferiori Vynch* (Gy. 2: 192). **Vinc** néven is említik.

Anya 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén' 1296: *Ana*, t. (Gy. 2: 131).

[Apátfalva] 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Nagy-Küküllő bal partján' [1315-25]/402, 1332-6/Pp. Reg.: v. *Abbatis* (Gy. 2: 165). L. **Holdvilág**.

Árkos 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján' 1330, 1332-5/Pp. Reg.: *Arkus* (Gy. 2: 131). [**Szász**]**árkos** néven is említik.

Árosszeg 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Küküllő jobb partján' 1272>413: *Aruszegh*, t. (Gy. 2: 168). L. **[Karácsonyfalva]**.

Asszonynépe 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén' 1177/202-3/337: *Ascen nepe*, v., 1317/317, 1319, 1329: *Azunnepe*, pr., t., v., 1332-5/Pp.: *Azunnepe* ~ *Azumepe* ~ *Azunepe* ~ *Zunmepe* (Gy. 2: 131).

Asztrág 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól DNy-ra' *1274>413: *Astragh*, t. (Gy. 2: 181). L. **Poklospatak**.

Bagó 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén' [1296/296], 1329: *Bogo*, p., t., 1317/317: *[Ba]gow*, t., 1319: *Bogou*, 1332-5/Pp. Reg.: *Bogov* ~ *Bokov* ~ *Rogov* (Gy. 2: 132). **Perec** néven is említik.

Barbantina 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól É-ra' 1299/580 u.: *Borbanthina*, t., v., 1299/585: *Borbantina*, t., v., 1302: *Barbantina*, 1320/Pp. Reg.: *Barbantina*, 1326: *Barbandina*, 1332-5/Pp. Reg.: *Barbancina*, v. (Gy. 2: 135). L. **Borbánd**.

Bece 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén' 1272 > 413: *Beche*, t., 1317/317, 1319: *Bece*, t., v., 1332-5/Pp. Reg.: *Beche* (Gy. 2: 132).

Béld 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros jobb partján' 1219/550: *Belud*, v., 1295/392, 1299/392, 1319: *Beld*, t., 1299/XIV., 1319: *Beeld*, t. (Gy. 2: 132).

Belenik 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Gáld és Csáklya patakok összefolyásánál' +1256 [XIII. sz.]: *Beleneg* ~ *Belenig*, t. ~ *Belenygh*, 1274>340: *Belenygh*, p., 1299: *Belenik*, p., 1299/369/571: *Belemig* ~ *Benemygh*, 1332-5/Pp. Reg.: *Benenyk*, 1337: *Belyneg*, p. ~ *Belynyg*, p. (Gy. 2: 133). **Nagykecskés** néven is említik. L. **Benedek**.

Bencenc 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján' 1345: *Benchench*, 1332-6/Pp. Reg.: *Benchench* ~ *Bonthev* (Gy. 2: 133). **Sahttelek** néven is említik.

Benedek 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Gáld és Csáklya patakok összefolyásánál' 1332-5/Pp. Reg.: *Benedic* (Gy. 2: 133). **Belenik**, **Nagykecskés** néven is említik.

Berve 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Veresegyháztól Ny-ra' 1348/352: *Bervev*, v. (Gy. 2: 134). **Lotrid** néven is említik.

Bocsárd 1. 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól ÉNy-ra' 1238/290-301: *Buchad*, 1299/369/590: *Bwchard*, t., v., 1332-5/Pp. Reg.: *Bohard* ~ *Buchard* ~ *Budz* ~ *Bulhard* (Gy. 2: 134). **2.** 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Küküllő folyó közelében' 1303: *Bochard* (Gy. 2: 134). **Búzásbocsárd** néven is említik.

Bokaj 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros jobb partján' 1278, 1299/369/571, 1329: *Bakay* (Gy. 2: 132).

Bolgárcsergőd 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Csergődpatak jobb partján' 1303: *Bolgarchergeud* | **Lat.** 1336: *Chergeud* *Bulgaricum* (Gy. 2: 137). L. **Csergőd 2.**

Borbánd 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól É-ra' 1299/369>573/642: *Barbanth*, v. ~ *Borband*, t., 1299/580 u.: *Borband* ~ *Borbanth*, t., v. (Gy. 2: 135). **Barbantina** néven is említik.

- Botludas** 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Vízaknától ÉNy-ra' 1309/Cod.: *Rothludas* [f: *Bothludas*] (Gy. 2: 172). L. **Ludas**.
- Burgberg** 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros jobb partján' 1248/265/310/359/421: *Burgberg*, 1320/Pp. Reg.: *Burperg* (Gy. 2: 135).
- Búzásbocsárd** 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Küküllő folyó közelében' 1332-5/Pp. Reg.: *Buzasbuchard* ~ *Buzasbuhhard* ~ *Buzazbuchard* (Gy. 2: 134). L. **Bocsárd 2**.
- Buzd** 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, az Orbó-patak bal partján' [1290-95], 1299/338, 1299/365, 1332-5/Pp. Reg.: *Buzd*, p., t. (Gy. 2: 136).
- Bükkös** 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén' *1296: *Bekes*, sess., 1303, *1323: *Bykus*, p., t. (Gy. 2: 136).
- Csáklyás** 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Csáklya-patak bal partján' 1337: *Chaklyas*, p. (Gy. 2: 137).
- Csanád** 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehértől K-re' 1332-6/Pp. Reg.: *Chanad* (Gy. 2: 137). **Salenten** néven is említik.
- Csata** 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Veresegyházról DNy-ra' 1345: *Chatha*, p. (Gy. 2: 162). **Pirum** néven is említik.
- Csatár** 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvár DNy-i határában' 1299/573: *Chiatar*, t. (Gy. 2: 137).
- Csebi** 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén' 1288/293/364/508, 1293/363/508: *Cheby* (Gy. 2: 137).
- Csekelaka** 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén' +1286 [f: 1296]: *Chekeloka*, 1308, 133, 1332-5/Pp.Reg.: *Chekelaka*, 1332-5/Pp. Reg.: *Thokaka* (Gy. 2: 137).

Csergőd 1. ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Csergőd-patak bal partján’ 1302, 1320/550: *Chergeud*, v., 1313: *Chergoud*, t., 1332-5/Pp. Reg.: *Kurgeud*, 1336: *Chergewd*, p., v. (Gy. 2: 137). **2.** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Csergőd-patak jobb partján’ 1313: *Chergoud*, t. (Gy. 2: 137). **Bolgárcsergőd** néven is említik.

Csernavoda ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Salgóvártól ÉNy-ra’ 1383/385: *Chirnauda* (Gy. 2: 158). L. **Feketevíz**.

Csesztve ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján’ 1318: *Chestue*, v., t., 1320: *Chiestue*, v., 1329/329: *Cheztue*, 1332-5/Pp. Reg.: *Cheztus*, |-i: 1329: *Chestuey*, de, (Gy. 2: 138).

Csombord ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján’ 1220/550, 1317/317, 1319, 1332-5/Pp. Reg., 1334: *Chumburd*, v., 1332-5/Pp. Reg.: *Chumbard* ~ *Kumbund* ~ *Kumburd* (Gy. 2: 138).

Csongva ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Újvár D-i határában’ 1215/550: *Chengua*, v., 1268/329: *Chungua*, t. (Gy. 2: 139).

Csúcs ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján’ *1305, 1311, 1332-5/Pp. Reg.: *Chuch* |-i: 1329/329: *Chuthy*, de (Gy. 2: 139).

Csüged ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól DK-re’ 1323: *Sugud*, 1332-5/Pp. Reg.: *Chigud* (Gy. 2: 139).

Dálya ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén’ [+1293/323] XVI. sz.: *Dálya*, 1332-6/Pp. Reg., 1341: *Dalya* (Gy. 2: 139). **Luprechttal** néven is említik.

Damásfölde ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén’ 1300: *Damasfeldu*, t. ~ *Damasfeldy*, t. ~ *Damasafeldu*, t. ~ *Damasafeldy*, t. (Gy. 2: 139).

Dég 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén' 1332-5/Pp. Reg.: *Dedeg* ~ *Deog* ~ *Egd* (Gy. 2: 140).

[Demeter] 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól ÉK-re' 1269/272/355: *Demetrii*, t. (Gy. 2: 140). L. **Demeterpataka**.

Demeterpataka 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól ÉK-re' 1311: *Demeterpotoka*, t., 1345: *Demeturpataka* (Gy. 2: 140). **[Demeter]** néven is említik.

Drassó 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, az Orbó-patak jobb partján' 1309/Cod.: *Drasseu*, 1332-5/Pp. Reg.: *Drasov* ~ *Drassev* ~ *Drassov* ~ *Drossov*, 1345: *Drasow* (Gy. 2: 140).

Drombár 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól K-re' 1332-5/Pp. Reg.: *Dru(mb)ar* ~ *Dumbar* ~ *Duumbar* (Gy. 2: 140).

Ecsellő 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén' 1330: *Thychelew*, 1332-6/Pp. Reg.: *Tykylev* [*f: Tychylev*], 1354: *Echelleu*, p. (Gy. 2: 140).

Elekes 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén' 1332: *Elekus* (Gy. 2: 140).

Enyed 1. 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Szentkirálytól ÉNy-ra' 1332-5/Pp. Reg.: *Endino* ~ *Enidino* ~ *Enitrino* ~ *Enydino* ~ *Enyd*, 1303/400: *Enydinum* (Gy. 2: 141). **1–2.** 1293/293-301: *Enud*, t., +1293/323: *Enugd*, 1299>372: *Enyed*, 1299/XIV.: *Enug*, p. ~ *Enyd*, p., 1302: *Enudino* (Gy. 2: 141). **2.** 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Enyedtől Ny-ra' 1332-5/Pp. Reg.: *Enyd* (Gy. 2: 141). **[Fel]enyed** néven is említik. **3.** 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén' 1299/338: *Enid*, v. ~ *Enig*, v., 1299/365, 1292/322/370/399, 1322/370/399: *Enyed*, p., t. 1320/Pp. Reg.: *Egnudino*, 1330: *Enyedino*,

1332-6/Pp. Reg.: *Enedyno ~ Eneudio ~ Enydino* (Gy. 2: 141).

[Szász]enyed néven is említik.

Fahíd 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros jobb partján'

1321, 1330: *Fahyd*, 1332-5/Pp. Reg.: *Fohyd* (Gy. 2: 142).

Faludi 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Újvár ÉK-i határában'

1296: *Foludy*, v., 1298, 1300: *Foludi*, v. (Gy. 2: 142).

Farkastelek 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól K-re' 1331: *Farkasteluk*, p. (Gy. 2: 142). L.

Farkastelke.

Farkastelke 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól K-re' 1318: *Farkasteluke*, p., 1336: *Farkasteleke* (Gy. 2:

142). Alakváltozata **Farkastelek.**

Feketevíz 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Salgóvártól ÉNy-ra' 1319>413/414: *Fekethewyz*, p., 1322/327/370, 1383/385: *Feketewyz*, v., 1383/385: *Feketheuyz*, v. | **Lat.** 1330: *Nigra Aqua*, (Gy. 2: 158).

Csernavoda néven is említik.

[Fel]enyed 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Enyedtől Ny-ra'

1332-5/Pp. Reg.: *Enyd Superiori* (Gy. 2: 141). L. **Enyed 2.**

[Fel]gyiógy 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Gyiógy-patak bal partján' 1280>413: *Superiori Gyogh*, 1328: *Giog Superiori* (Gy. 2: 163). L. **Gyiógy.**

[Fel]vinc 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján' [1294-95]: *Wync Superiori* (Gy. 2: 192). L. **Alvinc.**

Forró 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Somogyi-patak bal partján' 1299/365, 1299/392, 1299/573, 1308: *Forro*, 1303, 1303/400:

Forrou, 1329, 1332-5/Pp. Reg.: *Foro*, 1332-5/Pp. Reg.: *Forrow* (Gy. 2: 158).

Fügöd 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Asszonynépe D-i határában' 1317/317, 1319: *Fugud*, pr., t., v. (Gy. 2: 159).

Fülesd 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, az Ompoly-patak bal partján' 1276/358, 1293/293-301, 1299/369/571, 1299/XVI.: *Fylesd*, t., 1299/369/571, 1326: *Filesd*, t., v., 1299/364/590: *Philesd*, t. (Gy. 2: 159).

Ompoly 1. néven is említik.

Gáld 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Krakkótól K-re' 1280/453, 1287, 1291, 1299/369/570, 1313, 1321, 1325/415-8, 1332, 1332-5/Pp. Reg., 1333/335: *Gald*, v., 1318: *Gaald*, 1329: *Gaud*, 1332-5/Pp. Reg., 1336: *Kald* (Gy. 2: 160).

Gáldtő 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól ÉK-re' 1333/335, 1335: *Galdtu*, p., v. (Gy. 2: 160).

Gambuc 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén' 1296, 1303, 1332-5/Pp. Reg.: *Gumbuch*, t., 1339/344/448: *Gombocz*, p. (Gy. 2: 160).

Gambuctelke néven is említik.

Gambuctelke 'település Erdélyi Fehérvármegye É-i részén' 1296: *Gumbuchteleke*, sess. (Gy. 2: 160). L. **Gambuc**.

Gástatelke 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Asszonynépétől É-ra, helye közelebbről ismeretlen' 1177/202-3/337: *Gastateluke* (Gy. 2: 161).

Gergelyfája 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól K-re' +1263/324/580, +1296/324/580, +1324/580: *Gergerfaya*, p., 1304/307, 1307, 1307/307, 1313, 1324, 1324/407:

Gregorfaya, p., t., 1307: *Gerugurfaya*, p., 1320, 1345: *Geregurfaya*, p.
| **Lat.** 1332-6/Pp. Reg.: v. *Gregorii* (Gy. 2: 161).

Germánd 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Enyedtől D-re'
1264, [1294-5]: *Germand*, t. (Gy. 2: 173). L. **Meggykerék**.

Godin 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén' 1295: *Godyn*, t. (Gy.
2: 183). [**Alárdfalva**] néven is említik. L. **Ringelkirch**.

Gombás 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján'
1231/280, 1280: *Gunbas*, t., 1280: *Gonbas*, 1291, [1294-95], 1299/365,
1318, 1325, 1328, 1329: *Gumbas*, 1299/392: *Gumbach* (Gy. 2: 162).

Guga 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól DK-
re' 1345: *Guga*, p. (Gy. 2: 193). L. **Vingartkirchen**.

Gymár 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal
partján' 1291/320, 1291/320/345: *Galmar*, t., 1291/379: *Golmar*, t. (Gy.
2: 162).

Gyógy 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Gyógy-patak bal
partján' 1264, 1266/290-300, 1269, 1271, 1289/315, [1295-99], 1296,
1299/392, 1299/XIV, 1300, 1303/400, 1307/347, 1313, 1315, 1318,
1319>347, 1320/550, 1332, 1332-6/Pp. Reg., 1336: *Gyog*, v., 1272>413,
1274, 1274>413, 1280>413, 1290/413, 1292/413, 1327, 1328: *Gyogh*,
1274, 1282/285: *Gyoug*, [1294-95]: *Gyuog*, 1303/400: *Dyog*, 1311: *Gyg*,
1332-6/Pp. Reg., 1336: *Gyod*, 1332-6/Pp. Reg.: *Kyod* (Gy. 2: 162–3).
[**Felgyógy**] néven is említik.

Gymord 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros jobb
partján' 1266/290-300, 1289/296-300: *Gyvmurd*, t., 1289/315: *Gomord*, t.
(Gy. 2: 186). L. **Szentimre**.

Háporton 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Enyedtől K-re' [1177]/202-3/337: *Parpurcum* [f: *Harpurtum*], loc., 1317/317: *Haperthon*, pr., 1332-6/Pp. Reg.: *Hapurcum* ~ *Hapurcun* ~ *Hapurtu(m)* ~ *Hapurtun* ~ *Hupurtun* (Gy. 2: 164).

Hari 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén' 1274>413, 1280>413, 1292>413: *Hari*, t., 1292>413: *Hary*, t., 1311: *Hory*, t. (Gy. 2: 164).

Hásság 1. 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Vízaknától É-ra' 1263: *Hassach*, t. (Gy. 2: 164). **2.** 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Szentjakabtól ÉNy-ra' *1295: *Hasag*, t. (Gy. 2: 164).

Hejőd 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén' 1332-6/Pp. Reg.: *Herud* ~ *Heyud* (Gy. 2: 164). **Hőd, Hődvására** néven is említik.

Henningfalva 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól ÉK-re' [1308-22, f: 1374]>XIV: *Heningfalua*, 1369: *Henikfolua* | **Lat.** 1332-6/Pp. Reg.: v. *Hemu(n)gi* ~ v. *Hen(n)iugy* (Gy. 2: 165).

Heren 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, helye közelebbről ismeretlen' 1177/202-3/337: *Heren*, v. (Gy. 2: 165).

Herepe 'település Erdélyi Fehérvármegye alsó részén, a Somogyi-patak jobb partján' 1344: *Herepe*, p. (Gy. 2: 165). **Herepel** néven is említik.

Herepel 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Somogyi-patak jobb partján' 1332-6/Pp. Reg.: *Herepel* ~ *Herepal* (Gy. 2: 165). L. **Herepe**.

Hilértelke 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, helye közelebbről ismeretlen' 1323: *Hylerteluke*, p. (Gy. 2: 165). L. **Ilértelke**.

Holdvilág ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Nagy-Küküllő bal partján’ 1309/Cod.: *Hulduualach* (Gy. 2: 165). [**Apátfalva**] néven is említik.

Hosszútelek ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól DK-re’ 1320/408: *Huzyuteluk*, p., t., v. (Gy. 2: 165). [**Pálfalva**] néven is említik.

Hőd ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén’ 1332-6/Pp. Reg.: *Kyud* (Gy. 2: 164). **Hődvására** néven is említik. L. **Hejőd**.

Hődvására ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén’ 1296, 1303: *Heuduasara*, t., 1323: *Hyduasara*, p. (Gy. 2: 164). **Hőd** néven is említik. L. **Hejőd**.

Igen ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól ÉNy-ra’ 1266/290-301, 1296-301, 1299/369/571: *Yguen*, v., 1266/290-301: *Ygun*, 1299/369/571, 1299/585: *Iguen*, t., [1313-24]>338/367, 1320: *Igen*, 1320, 1332-6/Pp. Reg., 1334: *Igun*, v., 1328/Pp. Reg.: *Ygim* [f: *Ygun*], 1332-6/Pp. Reg.: *Agun* | **Ném**. 1206/296-301, 1225/296-301, 1238/296-301: *Crapundorph*, v. (Gy. 2: 166).

Ilértelke ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, helye közelebbről ismeretlen’ 1303: *Ileerteluke*, t. (Gy. 2: 165). **Hilértelke** néven is említik.

Ispánlaka ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Újvártól D-re’ 1329/329: *Ispanlaka*, t., v., 1329, 1332-6/Pp. Reg.: *Spanlaka*, v. (Gy. 2: 167).

Ivánkatelke ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján’ 1285/436: *Iuankathelke*, t., 1286: *Jowanka teluke*, t., 1291, 1291/291: *Iuankateleke*, t. (Gy. 2: 167).

Jakabpataka ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Veresegyháztól D-re’ 1324/407: *Jacabpataka*, t. (Gy. 2: 167).

Jobostelke ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, helye közelebbről ismeretlen’ 1297/299: *Jobos teluke*, t., 1321: *Jobusteleke*, p. (Gy. 2: 167).

Jóbtelke néven is említik.

Jóbtelke ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, helye közelebbről ismeretlen’ *1339/344/448: *Job telke* (Gy. 2: 167). L. **Jobostelke**.

Kapud ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján’ 1264: *Cupud*, t. (Gy. 2: 168).

[Karácsonyfalva] ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Küküllő jobb partján’ 1324: *domum Karachyni*, (Gy. 2: 168). **Árosszeg** néven is említik.

Kecskés ’település(?) Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Krakkótól ÉNy-ra’ 1313: *Kechkes*, castellanum, 1319: *Kecskés*, castellanum, 1322, 1322/322: *Kechques*, castellanum (Gy. 2: 168). **Tiszakő** néven is említik.

Kend ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján’ 1280>413: *Kend*, t. (Gy. 2: 188). L. **Újfalu**.

Kerecsnek ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Kisebbkerecsnektől D-re’ 1302: *Kerechnuk*, v.~ *Kerecnuk*, v. (Gy. 2: 168).

Kerék ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén’ *1324: *Kerek* (Gy. 2: 168). **Kisebbkerecsnek** néven is említik. L. **Kereki**.

Kereki ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén’ *1346, 1369: *Kereky* (Gy. 2: 168). **Kerék**, **Kisebbkerecsnek** néven is említik.

[Kéttorony] ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén Gyulafehérvártól DK-re’ 1309/Cod., 1332-6/Pp. Reg.: *Duabus Turribus*, 1332-6/Pp. Reg.: *Duabus Canibus* (Gy. 2: 180). L. **Pókafalva**.

Kincsedújvár ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Enyedtől ÉK-re’ 1296: *Kuncedyuar*, t. (Gy. 2: 189). L. **Újvár**.

Kincsej ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Herepe közelében’ 1268/291, 1291: *Kunchey*, t. (Gy. 2: 169).

Kisebbkerecsnek ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén’ 1272-90>347: *Kyssebkerethnuk*, v. (Gy. 2: 168, 180). **Kerék** néven is említik. L. **Kereki**.

Kiskonyha ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén’ 1296: *Kyskuhna*, t., *Kysse[u]k[u]h[n]a*, t. (Gy. 2: 169). L. **Konyha**.

Konyha ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén’ 1296: *Kuhna*, t., 1313: *Kohna*, t. (Gy. 2: 169). **Kiskonyha** néven is említik.

Koppány ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján’ 1285/436: *Coppam*, v., 1291: *Cuppan*, v., 1301: *Koppam*, v. ~ *Koppoan*, v. (Gy. 2: 169). **Koppánytelke** néven is említik.

Koppánytelke ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján’ 1286: *Coppanteluke*, t. (Gy. 2: 169). L. **Koppány**.

Középvinc ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Küküllő bal partján’ 1288>391, 1391: *Kuzepuinch*, p. (Gy. 2: 173). **Mihálc** néven is említik. L. **Mihálcfalva**.

Krakkó ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól É-ra’ 1206/296-301, 1225/296-301, 1238/296-301, 1266/296-301, 1289/296-301, 1296-301, [1313-24]>338/367: *Karako*, v., 1289/315: *Korokou*, 1291, 1299/585: *Crakow*, v., 1299/369/570: *Crokow* ~

Crakoviam, 1299/585: *Corkow* ~ *Korkou*, 1309/Cod. Ital.: *Crako*, 1320, 1320/Pp. Reg.: *Craco*, 1322: *Craccow*, 1334: *Cracow*, v., 1332-6/Pp. Reg.: *Crakov* ~ *Kako* ~ *Krako* ~ *Krakow* (Gy. 2: 169–70).

Kút ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól DK-re’ 1291: *Kut*, t., 1332-6/Pp. Reg.: *Kucis* ~ *Kutis* (Gy. 2: 170).

Kutyfalva ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján’ 1331: *Cutfolua*, 1339: *Kugfolua*, p., v. (Gy. 2: 170).

Ládnok ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén Gyulafehérvártól DK-re’ [1272-90]>347, 1347: *Ladnuk*, 1324/407: *Laadnuk* (Gy. 2: 180).

Lakostelke ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, helye közelebbről ismeretlen’ 1291: *Lokusteluke*, t. (Gy. 2: 171).

Lapád 1. ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Enyedtől K-re’ [1030-1038]>XV., 1317, 1317/317, 1317/317/317: *Lapath*, p., t., v., 1177/202-3/337, [1296]/296, 1316, 1316/316, 1319, 1332-6/Pp. Reg.: *Lapad*, p., t., v., [1296]: *Lapaad*, p., 1316/317: *Laapad*, p., v. (Gy. 2: 171). **2.** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Enyedtől É-ra’ 1299/XIV: *Lapaad*, p., v. (Gy. 2: 171).

Latorvár ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Igentől Ny-ra’ 1299/369/571: *Laturwar* (Gy. 2: 172).

Lomb ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján’ *1309/Pp. Reg.: *Lomb* (Gy. 2: 172).

Lotrid ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén’ 1313: *Lotryd*, t. (Gy. 2: 134). L. **Berve**.

Ludas ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Vízaknától ÉNy-ra’ 1296: *Ludos*, *1332-7/Pp. Reg.: *Ludas* (Gy. 2: 172). **Botludas** néven is említik.

- [Lupertfalva]** 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén' 1332-6/Pp. Reg.: v. *Luperti ~ Valle Lupardi ~ Valle Luperti*, 1417: *Lwprichttal* (Gy. 2: 139). L. **Dálya**.
- [Magyar]pad** 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján, Gyulafehérvártól D-re' 1265/310/359/421: *Pad Hungaricam*, t. (Gy. 2: 179). L. **Pad**.
- Makótelke** 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján' 1295: *Mokovtelukey*, t., 1332-6/Pp. Reg.: *Mokortelky ~ Mokovtelky ~ - - - ocolleky* (Gy. 2: 172).
- [Máriamagdolna]** 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, helye közelebbről ismeretlen, talán Alvinc DNy-i határában' 1265/310/359/421: *Marie Magdalene*, t. (Gy. 2: 192). L. **Telekvinc**.
- Medves 1.** 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Nagylak D-i határában' 1288/293/364/508, 1293/364/508: *Medwes* (Gy. 2: 173). **2.** 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Enyedtől K-re' 1319>413/414: *Medwes*, p., 1336: *Meduis*, p. (Gy. 2: 173).
- Meggykerék** 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Enyedtől D-re' 1303: *Mengkerek*, 1332-6/Pp. Reg.: *Medikered ~ Medikerek ~ Medkerek ~ Medykerek* (Gy. 2: 173). **Germánd** néven is említik.
- Mérkagnája** 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén' 1219/550: *Mire* [f: *Mirc*] *Acnaya*, v., 1290>413: *Merkaknaya*, p. (Gy. 2: 130). L. **Akna**.
- Mestertelke** 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Örmény mellett, helye közelebbről ismeretlen' 1320/408: *Mestherteluky*, t. (Gy. 2: 178). **Örménytelke** néven is említik.
- Metesd** 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól Ny-ra' [1313-24]>338/367, 1338/367: *Metesd*, p. (Gy. 2: 173).

Mihálc ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Küküllő bal partján’ 1332-6/Pp. Reg.: *Mihalch*, v. ~ *Mihalt* (Gy. 2: 173). **Középvinc** néven is említik. L. **Mihálcfalva**.

Mihálcfalva ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Küküllő bal partján’ 1391: *Mihalchfolua*, p. (Gy. 2: 173). **Középvinc**, **Mihálc** néven is említik.

Miklóslaka ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján’ 1332-6/Pp. Reg.: *Micloslaka* ~ *Mykloslaka* (Gy. 2: 173).

Mildenberg ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Vízaknától ÉNy-ra’ 1332-5/Pp. Reg.: *Midenborch* ~ *Milunberg* (Gy. 2: 130). L. **Alamor**.

Mindszent ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Gáld-patak jobb partján’ 1303: *Mendzenth* (Gy. 2: 174).

Miriszló ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Enyedtől É-ra’ 1219/276: *Myroslov*, v., 1269>344, 1323: *Myrozlou*, t., 1274: *Mereslo*, t., 1291: *Meruslo*, v., [1299]>355: *Myrozlo*, p., 1299/369/559/787: *Myrizlou*, t., 1299/XIV.: *Myrozlow*, t., 1332-6/Pp. Reg.: *Miruslov* ~ *Miruslow* ~ *Myruslaw* ~ *Mezkun* (Gy. 2: 174).

Monora ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Nagy-Küküllő bal partján’ 1205>367: *Mon(er)a*, p., 1263: *Munora*, t. | **Lat.** 1332-6/Pp. Reg.: *Quinto Foro* (Gy. 2: 174). Alakváltozata **Monorád**.

Monorád ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Nagy-Küküllő bal partján’ 1320/550, 1332-6/Pp. Reg., 1336: *Munerad*, t., v. (Gy. 2: 174). L. **Monora**.

Mún 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Szászenyedtől K-re'
 1291: *Mwn*, t. (Gy. 2: 175). | **Ném.** [1299]/338: *Mondorh*, v. ~
Monondorh, v., 1299/365: *Monundoph* ~ [*Monun*]*dorph* (Gy. 2: 175).

Nagykecskés 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Gáld és
 Csáklya patakok összefolyásánál' +1256 [XIII. sz.]: *Nogkechkes* (Gy. 2:
 133). **Belenik** néven is említik. L. **Benedek**.

Nagylak 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján'
 1288/293/364/508: *Noglak*, p., 1293/364/508: *Naglok*, p., 1298: *Nayglok*,
 1301: *Noyglak*, t., 1308, 1331, 1332-6/Pp. Reg.: *Noglok*, t. ~ *Noglog* ~
Nyglog ~ *Nyglok* (Gy. 2: 175).

Nagyoláhfalú 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Péterváralja
 közelében' 1345: *Nogolahfolu* (Gy. 2: 175).

Nagyrec 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Vízaknától ÉK-re'
 1263: *Nogrech* (Gy. 2: 181).

Nándorlaka 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Újvártól K-re'
 1311: *Nandurlaka*, t. (Gy. 2: 176).

Nyírmező 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Enyedtől ÉNy-ra'
 1330, [1350 k.]: *Nyrmezew*, p., 1331: *Nirmezeu* (Gy. 2: 176).

Oláhárkos 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, az Árkos-patak
 jobb partján' 1310: *Olaharcus*, t. (Gy. 2: 131). **Oláherkes** néven is
 említik.

Oláherkes 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, az Árkos-patak
 jobb partján' 1315: *Olaherkes*, p. (Gy. 2: 131). L. **Oláhárkos**.

Omlás 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, az Omlás-patak
 partján' 1309/Cod., 1319>413/414, 1322/327/370, 1330, 1332-7/Pp. Reg.,

1383/385: *Omlas*, p., v., 1332-7/Pp. Reg.: *Colmas ~ Mules ~ Vmlas*
| **Ném.** 1309/Cod.: *Humlesz* (Gy. 2: 176).

Ompoly 1. 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, az Ompoly-patak bal partján' 1271: *Onpoy*, t., 1299/XVI.: *Ompay* (Gy. 2: 159). L. **Fülesd.**

2. 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól ÉNy-ra' 1299/580, 1299/585: *Ompey*, t., v. (Gy. 2: 181). L. **Regulustelke.**

Ompolyica 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, az Ompolyica-patak bal partján' [+1293/323]XVI.: *Ompoicza*, [1313-24]>338/367: *Ompoycza*, p., 1320: *Ompeycha*, p. (Gy. 2: 176).

Orbó 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, az Orbó-patak bal partján' 1282/285, 1285: *Vrbo*, t., [1294-95]: *Wrbo*, t., 1295/392, 1299/392: *Orbo*, t., v., 1299>372, 1299/XIV., 1332-6/Pp. Reg.: *Orbow*, t., v., 1331: *Wroboy*, 1332-6/Pp. Reg.: *Arbov ~ Orbov ~ Orbou* (Gy. 2: 177).

Oroszi 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján' 1300: *Vrusci*, p. (Gy. 2: 178).

Ózd 'település Erdélyi Fehérvármegye É-i részén, Újvártól K-re' 1332: *Owzd*, p., 1332-6/Pp. Reg.: *Oza ~ Ozd* (Gy. 2: 178).

Őregyház 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvárztól K-re' 1274: *Euryghaz*, t., 1369: *Ewreghaz*, p. (Gy. 2: 178).

Örmény 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Vízaknától ÉNy-ra' *1319>413/414: *Ermen*, v. (Gy. 2: 178).

Örménytelke 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Örmény mellett, helye közelebből ismeretlen' 1320/408: *Ermenteluke* (Gy. 2: 178). **Mestertelke** néven is említik.

Örvényes 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján' 1287: *Hewrimus*, t. (Gy. 2: 178).

- Pacalka** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján’ 1264: *Polcholka*, t. (Gy. 2: 178).
- Pad** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján, Gyulafehérvártól D-re’ +1286 [*f*: 1296], 1359/421: *Paad*, p., t. (Gy. 2: 179). Osztódásával alakult **[Magyar]pad** és **[Szász]pad** települések.
- [Pálfalva]** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól DK-re’ 1332-6/Pp. Reg.: v. *Pauli* (Gy. 2: 165). L. **Hosszútelek**.
- Panka** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Búzásbocsárdtól ÉK-re’ 1290>413: *Panka*, p. (Gy. 2: 179).
- Perec** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén’ [1296]: *Pereech*, p., [1296/296]: *Perech*, p., t. (Gy. 2: 132). L. **Bagó**.
- Péterfalva** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Sebes-patak jobb partján’ 1345: *Peturfolua* | **Lat.** 1309/Cod., 1320/Pp. Reg., 1325, 1325/325, 1330, 1330/340, 1332-7/Pp. Reg.: v. *Petri* (Gy. 2: 179).
- Péterlaka** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Újvártól K-re’ +1263/324/580, +1296/324/580, +1324/580: *Peterlaka*, p., 1332-6/Pp. Reg.: *Penirlaka* ~ *Peturlaba* ~ *Peturlaka* (Gy. 2: 179).
- [Péterváralja]** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Sebes-patak jobb partján’ 1309/Cod., 1320/Pp. Reg., 1324, 1332-7/Pp. Reg.: *Subcastro Petri*, 1330, 1332-7/Pp. Reg.: *Subcastro* (Gy. 2: 179, 180).
- Pirum** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Veresegyházról DNy-ra’ 1309/Cod.: *Piro*, 1332-6/Pp. Reg.: *Pyro* ~ *Pyron*, 1345: *Byruum* (Gy. 2: 162). L. **Csata**.
- Pókafalva** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén Gyulafehérvártól DK-re’ [1272-90]>347: *Pokafolua*, p., 1347: *Pokafolwa*, p., v. | **Lat.** 1328, 1328/330/338: v. *Poka* (Gy. 2: 180). **[Kéttorony]** néven is említik.

- Poklospatak** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól DNy-ra’ 1265/310/359/421: *Pokluspotok* (Gy. 2: 181). **Asztrág** néven is említik.
- Rátka** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól É-ra’ 1269: *Ratka*, t., 1269>413: *Ratka ~ Lokka* (Gy. 2: 188). [**Tövisfalva**] néven is említik. L. **Tövis**.
- Regulustelke** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvár közelében ÉNy-ra’ 1299/580: *Regulusthelk*, 1299/585, 1299/XVI: *Regulusthelke*, t. (Gy. 2: 181). **Ompoly 2.** néven is említik.
- Rénolt** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján’ 1300: *Renolth*, p. (Gy. 2: 181).
- Ringelkirch** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén’ 1295: *Ryngylkyrch*, 1313: *Ryngerkerh*, t., 1323: *Rengurkyrh*, p., t., v. ~ *Ryngengerk*, t., v., 1324: *Ryngulkyrh*, p., 1330: *Ryngelkerh*, t., 1332-6/Pp. Reg.: *Byngurkir ~ Regurkych ~ Regurleyr ~ Remgurkyr ~ Ringurkir*, 1345: *Renghelkyrh*, p. (Gy. 2: 182). [**Alárdfalva**], **Godin** néven is említik.
- Sahttelek** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján’ [1263-72]/291/320, 1291/320: *Sohtteluk*, t., 1291/379: *Sochteluk*, t., 1320/345: *Sohthteluk*, t. (Gy. 2: 133). Alakváltozata **Sahttelke**. L. **Bencenc**.
- Sahttelke** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján’ 1345: *Sahteluke* (Gy. 2: 133). L. **Sahttelek**.
- Salenten** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól K-re’ [1311-25]/402: *Salencen* [f: *Salenten*], v. (Gy. 2: 137). L. **Csanád**.

- Salgó** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Feketevíz közelében’
1322/327/370: *Salgo*, castr., 1324: *Solgow*, castr. (Gy. 2: 182).
- Sárd** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól ÉNy-ra’ 1238/296-301, 1282, 1295/325/364, 1299/369/571, 1299/369/590, 1299/585, 1325/364, 1332-6/Pp. Reg.: *Sard*, t., v., 1299/585, 1332-6/Pp. Reg.: *Saard*, t. (Gy. 2: 183).
- Sorostély** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Vízaknától É-ra’ [1315-25]/402: *Sorensten*, v., 1332-6/Pp. Reg.: *Berunsten ~ Camino* (Gy. 2: 183).
- Somogyi** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Somogyi-patak bal partján’ *1332: *Sumugy* (Gy. 2: 183). L. **Somogyitelek**.
- Somogyitelek** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Somogyi-patak bal partján’ 1288/293/364/508, 1293/364/508: *Sumugiteluk* (Gy. 2: 183). **Somogyi** néven is említik.
- Sóspatak** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól K-re’ 1332-6/Pp. Reg.: *Kospotok ~ Sospotek*, 1369: *Sospathak*, p. (Gy. 2: 184).
- Spring** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól DK-re’ [1290-95], 1299/338, 1309/Cod., 1313, 1323: *Spreng*, t., v., 1309/Cod.: *Spinch ~ Sprink*, 1309/Cod., 1324, 1332-6/Pp. Reg., 1334: *Spring*, 1332-6/Pp. Reg.: *Spungi*, 1345: *Spreng*h (Gy. 2: 184).
- Sülye** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Somogyi-patak jobb partján’ 1319>413/414, 1320: *Syle*, p., 1336: *Sile*, p., 1332-7/Pp. Reg.: *Syle ~ Sile ~ Gyle* (Gy. 2: 184).
- Szádtkő** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Enyedtől Ény-ra’ 1321: *Zaadkeu*, castr. (Gy. 2: 185).

[Szász]árkos ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján’ 1310: *Arkus Saxonicalis*, t. (Gy. 2: 131). L. **Árkos**.

[Szász]enyed ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén’ 1332-6/Pp. Reg.: *Guyd [f: Enyd] Saxonica* (Gy. 2: 141). L. **Enyed 3**.

[Szász]pad ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján, Gyulafehérvártól D-re’ 1265/310/359/421: *Pad Saxoniam*, t. (Gy. 2: 179). L. **Pad**.

Szászszékes ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól DK-re’ 1322/327/370: *Zaszekees*, v. (Gy. 2: 185). **Székes 2**. néven is említik.

Székes 1. ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Székes-patak jobb partján’ [1290-95], 1293/293-301: *Scekes*, pr., t., 1295, 1304/307, 1313, 1329: *Zekes*, loc., p., 1313: *Scekus* (Gy. 2: 185). **2**. ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól DK-re’ 1291, 1330, 1332-6/Pp. Reg.: *Zekes*, v. (Gy. 2: 185). **Szászszékes** néven is említik.

Szentbenedek ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Enyedtől K-re’ 1339/449: *Zent Benedek*, p. | **Lat.** 1332-6/Pp. Reg., 1339/449: *S. Benedicto* (Gy. 2: 185).

[Szentimre] ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros jobb partján’ 1314/314/355, 1325, 1326, 1332, 1332-6/Pp. Reg.: *S. Emerico* (Gy. 2: 186). **Gyomord** néven is említik.

Szentjakab ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Újvártól ÉK-re’ 1300: *Scent Jacob*, p. (Gy. 2: 186).

Szentkirály ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján’ +1256, [1296/296]: *Zenthkyral*, 1274>340: *Zenthkeral*, p.,

1317/317: *Scentkeral*, v., 1319: *Scenkyral*, | **Lat.** 1291, 1303/400, 1319, 1320/550, 1332-6/Pp. Reg.: *S. Rege* (Gy. 2: 186).

[Szentmárton] ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Sárdtól ÉK-re’ 1238/296-301: *S. Martini*, v. (Gy. 2: 186).

Szentmihálykő ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól Ny-ra’ 1299: *Zentmyhalkew* | **Lat.** 1299: *Castrum S. Michaelis*, 1320: *Lapis S. Michaelis*, castr., 1326: *Lapide S. Michaelis*, castellanum, (Gy. 2: 187).

Szilkút ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Újvártól K-re’ 1332-7/Pp. Reg.: *Zilkuch ~ Zilkuich* (Gy. 2: 185).

Szilvás ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Újvártól D-re’ *[1295-99]: *Zyluas* (Gy. 2: 187).

Szokmán ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Újvártól D-re’ 1177/202-3/377: *Sugman*, v. (Gy. 2: 189). L. **Szokmánd**.

Szokmánd ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Újvártól D-re’ 1272>413: *Zwkmánd*, t. (Gy. 2: 189). Alakváltozata **Szokmán**. L. **Vadverem**.

Táté ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján’ 1332-6/Pp. Reg.: *Thacey ~ Thathey*, 1343: *Tathey* (Gy. 2: 187).

Telekvinc ’település Erdélyi Fehér vármegyében, helye közelebbről ismeretlen, talán Alvinc DNy-i határában’ 1265/310/359/421: *Telukwynch*, t. (Gy. 2: 192). **[Máriamagdolna]** néven is említik.

Teremi ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól É-ra’ 1299/580: *Teremi* (Gy. 2: 187).

Tinód ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Enyedtől D-re’ 1274>340, 1280>413, 1299/XIV.: *Tynod*, p., t. (Gy. 2: 187).

- Tiszakó** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Krakkótól ÉNy-ra’
1299/369/590: *Tizakeo*, loc. (Gy. 2: 168). L. **Kecskés**.
- Tordos** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Enyedtől K-re’ -
i:1177/202-3/337: *Tordosi*, v. (Gy. 2: 188).
- Tövis** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól É-ra’
1293: *Thyues*, v., [1293-94]>303/400, 1303/400: *Tyvis*, v., t., [1294-95]:
Thuys, v., 1319: *Tuys*, v., 1332: *Twys*, v. | **Lat.** [1294-95]: *Spinarum*, v.,
1332-6/Pp. Reg.: *Spinis* (Gy. 2: 188). **Rátka**, [**Tövisfalva**] néven is
említik.
- [**Tövisfalva**] ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén,
Gyulafehérvártól É-ra’ 1319: v. *Spinarum* (Gy. 2: 188). **Rátka**, néven is
említik. L. **Tövis**.
- Tűr** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Küküllő bal partján’
1369: *Thyr*, p. (Gy. 2: 188).
- Újfalu** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján’
1325/415-38: *Vyfalu*, p. 1319: *Vyfolu* | **Lat.** 1332-6/Pp. Reg.: *Nova Villa*
(Gy. 2: 188). **Kend** néven is említik.
- Újvár** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Enyedtől ÉK-re’
1177/202-3/337: *Vyuuar*, 1280>413: *Vywar*, 1296: *Wyuar*, v., 1298:
Vyuar, v., 1300, 1338: *Wywar*, p., v. | **Lat.** [1068-ra]: *Novo Castro*,
1268/291, 1291: *Novi Castri*, t. (Gy. 2: 189). **Kincsedújvár** néven is
említik.
- Vadverem** ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Újvártól D-re’
1303: *Vaduerem* (Gy. 2: 189). **Szokmánd** néven is említik.

Vajasd ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Krakkótól DK-re’
1238/296-301, 1302: *Woyasd*, v., 1299/369/570: *Wayosd*, 1307: *Woiasd*,
1321: *Woyosd*, t., v. (Gy. 2: 190).

Váralja ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Salgóvártól D-re’
1383/385: *Varalya*, v. | **Lat.** 1309/Cod: *Suburbio*, 1319/Pp. Reg.: *Monte*
Civinii (Gy. 2: 190). **Váraljafalu** néven is említik.

Váraljafalu ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Salgóvártól D-
re’ 1322/327/370: *Warolyafolw*, v. (Gy. 2: 190). L. **Váralja**.

Várda ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján,
Gyulafehérvártól D-re’ [1290-95], 1291, 1300, 1331: *Warda*, p., v.. 1332-
6/Pp. Reg.: *Varda*, 1331: *Warada* (Gy. 2: 190).

Veresegyház ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén,
Gyulafehérvártól K-re’ 1313, 1345: *Vereseghaz*, p., 1313: *Veresyghaz*, p.
~ *Werusighaz*, p., 1320: *Verusyghaz*, p., 1324: *Wrusyghaz*, 1336:
Werusyghaz, t. | **Lat.** 1324/407: *Rufa Eccl.*, 1332-6/Pp. Reg.: *Ruffa Eccl.*
(Gy. 2: 191).

Veze ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Nagy-Küküllő bal
partján’ 1320/550: *Weze*, p. (Gy. 2: 191). **Víz** néven is említik.

Vinc ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Maros bal partján’
1248/265/310/359/421, 1265/310/359/421, 1310/359/421: *Wynch*, v.,
1283, 1331: *Winch*, [1290-95]/290-95, 1300, 1331: *Vinch*, [1290-95]/290-
95: *Winc*, 1308/Cod. Ital., 1309/Cod. Ital.: *Winz*, 1309/Cod. Ital.: *Vinz*
(Gy. 2: 192). L. **Alvinc**.

Vincenc ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, helye közelebből
ismeretlen, talán Henningfalva határában’ 1345: *Vinchench* | **Lat.**

1269/272/355: *Vincencii*, t. | **Ném.** 1269/272/355: *[R]a[u]dorrf[?]*, 1345: *Rohundorph*, 1374!>XIV.: *Rouendorf* (Gy. 2: 193).

Víz 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, a Nagy-Küküllő bal partján' 1263: *Wiz* (Gy. 2: 191). L. **Veze**.

Vízakna 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén' 1291: *Vyzacna*, 1295, 1323: *Vyzakna* ~ *Vizakna*, 1324: *Vyzakana*, 1328: *Vizokna*, 1328/330/338, 1330/338: *Wizakna*, v., 1330/338: *Wyzakna* | **Lat.** 1309/Cod.: *Salisforio* [*f*: *Salisfodio*], 1327/578, 1332: *Salisfodio*, 1332-6/Pp. Reg.: *Gallifodio* [*f*: *Salisfodio*] (Gy. 2: 194).

Vingartkirchen 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Gyulafehérvártól DK-re' 1309/Cod.: *Wyngartkyrchen*, 1329: *Wyngarthkeerh*, p., t., 1332-6/Pp. Reg.: *Vingarkyr* ~ *Vingarthkirch* ~ *Vyngarthkir* ~ *Wyngarthkyr* ~ *Wynkarthkyr*, 1345: *Vengherskyrh*, p. (Gy. 2: 193). **Guga** néven is említik.

Zalatna 'település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, az Ompoly-patak jobb partján, Gyulafehérvártól Ny-ra' [1316-20]>338/367, 1338: *Zalathna*, p. (Gy. 2: 194).

Erdélyi Fehér vármegye Felső rész

Almakerék ’település Erdélyi Fehérvár megye felső részén, Segesvártól DNy-ra’ 1305/XIX., 1309/Cod., 1322: *Almakerek*, p., t., 1320/Pp. Reg.: *Albkarak* (Gy. 2: 195). Alakváltozata **Almakereke**.

Almakereke ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, Segesvártól DNy-ra’ 1305: *Almakereke* (Gy. 2: 195). L. **Almakerék**.

Árapatak ’település Erdélyi Fehérvár megye felső részén, Brassótól É-ra’ 1332-7/Pp. Reg.: *Aruapotok* (Gy. 2: 195). Alakváltozata **Árapataka**.

Árapataka ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, Brassótól É-ra’ 1349: *Arapotaka*, p., 1349/349: *Arapataka*, p. (Gy. 2: 195). L. **Árapatak**.

Baromlak ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, Medgyestől DNy-ra’ +1263/324/580, +1296/324/580, +1324/580: *Barwmlak*, p., *1305/XIX.: *Baromlak*, t., v. | **Ném.** 1357: *Wurmloch* (Gy. 2: 195).

Bese ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, Segesvártól DNy-ra’ 1305/XIX.: *Besse*, v., 1322: *Besee*, p. | **Ném.** 1309/Cod.: *Pesschedorp* (Gy. 2: 196).

Bolya ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, Vízaknától ÉK-re’ 1296/413: *Bulla*, p. (Gy. 2: 196).

Dobk ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, az Olt bal partján’ 1377: *Dobk*, p. (Gy. 2: 196). L. **Doboka**.

Doboka ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, az Olt bal partján’ 1235/Pp. Reg.: *Dubucha*, 1372: *Dobka*, v. ~ *Dogbka* (Gy. 2: 196). **Dobk** néven is említik.

Fejéregyház ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, a Nagy-Küküllő bal partján, Segesvártól ÉK-re’ 1315: *Feyereghaz*, 1337: *Feirighaz*, p. ~ *Feyreghaz*, p. | **Lat.** 1231/257: *Albe Ecclesie*, v., 1300 k.: *Alba Ecclesia* (Gy. 2: 196).

Felcéntelke ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, Segesvártól DNy-ra’ 1322: *Feltevteluke* [f: *Felcenteluke*], p. (Gy. 2: 197). L. **Földszintelke**.

Feltorja ’település Erdélyi Fehérvármegye felső részén, a Torja-patak bal partján’ 1324: *Feltoria*, p. ~ *Feltorya*, p., t., v. | **Lat.** 1332-7/Pp. Reg.: *Thorya Superiori* ~ *Torya Superiori* ~ *Superiori Torda* (Gy. 2: 202). **Rekettyésvölgye** néven is említik. L. **Torja**.

Földszintelke ’település Erdélyi Fehérvár megye felső részén, Segesvártól DNy-ra’ 1305/XIX.: *Földszintelke*, t., v. (Gy. 2: 197). **Fecéntelke** néven is említik.

Gerebenc ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, az Olt bal partján’ 1342, 1349: *Gerebench*, p. (Gy. 2: 197).

Hamuspatak ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, helye közelebbről ismeretlen, talán Hésfalva határában’ 1231/257: *Homuspotoc*, v. (Gy. 2: 197). **Noine**, **Nonec** néven is említik.

Hésfalva ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, Segesvártól K-re’ 1329/358/400: *Heesfolva*, p. ~ *Heesfolwa*, p. (Gy. 2: 197).

Hévíz ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, az Olt bal partján’ 1377: *Heuiz*, p. ~ *Hewiz*, p. | **Lat.** 1235/Pp. Reg.: *Aqua Calida*, 1372: *Calida Aqua*, v. (Gy. 2: 197).

Hidegvíz ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, a Hidegvíz-patak jobb partján, Vízaknától ÉK-re’ 1296/413: *Hydegvyz*, 1326: *Hydegwyz* | **Lat.** 1328: *Frigida Aqua* (Gy. 2: 198).

Hídvég ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, Brassótól É-ra’ 1332-7/Pp. Reg.: *Hidueg ~ Hydueg*, 1342: *Hyduig* (Gy. 2: 198).

Izséptelke ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, Medgyestől D-re’ 1305/XIV.: *Isontelke* [f: *Isoptelke*], t., v., 1359/398/570: *Isyptellis* [f: *Isyptelke*] (Gy. 2: 198).

Kapus ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, Medgyestől DNy-ra, a Nagy-Küküllő bal partján’ +1263/324/580: *Kapws*, p., +1296/324/580, +1324/580: *Kapus*, p. (Gy. 2: 198).

Keresd ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, Segesvártól DNy-ra’ 1305/XIX., 1322: *Keresd*, p., t., v. | **Szl.** 1309/Cod.: *Cris ~ Crissz ~ Crisz ~ Criz ~ Crizd ~ Cryis ~ Crys*, v. (Gy. 2: 198).

Kormosbach ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, helye közelebbről ismeretlen, talán a Kormos-patak jobb partján’ 1235/Pp. Reg.: *Cormosbach* (Gy. 2: 199).

Kozdfő ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, a Kozd-patak partján’ +1206/257: *Cwezfez*, t. (Gy. 2: 203). L. **Valdorf**.

Martonfalva ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, Medgyestől D-re’ 1319>413/414: *Mortonfalwa*, p., 1336/396/399: *Mortunfolwa*, p. (Gy. 2: 199).

Martontelke ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, Medgyestől D-re’ 1319>413/414: v. *Mortoni* (Gy. 2: 199).

Mohi ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, a Kozd-patak jobb partján’ 1289/293/401: *Muhy*, t., 1293/401, 1322/329, 1329: *Mohy*, p., t., 1322/329: *Mohi*, t. (Gy. 2: 199).

Noine ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, helye közelebbről ismeretlen, talán Hésfalva határában’ 1301/XVIII: *Noine*, t., (Gy. 2: 197). **Nonec** néven is említik. L. **Hamuspatak**.

Nonec ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, helye közelebbről ismeretlen, talán Hésfalva határában’ 1301/560/XVIII: *Nonec*, t. (Gy. 2: 197). **Noine** néven is említik. L. **Hamuspatak**.

Rákos ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, az Olt jobb partján’ 1377: *Racus*, p., (Gy. 2: 200).

Reketyésvölgye ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, a Torja-patak bal partján’ 1307: *Reketyasuelge*, p. (Gy. 2: 202). L. **Torja**.

Reter ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, Segesvártól D-re’ 1353: *Reter*, p. | **Lat.** +1206/257: *Villa Militum*, 1389: v. *Retherii* (Gy. 2: 200).

Rudály ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, Segesvártól DNy-ra’ 1322: *Rundal*, p. (Gy. 2: 200).

S. Katherina ’település Erdélyi Fehér vármegye alsó részén, Medgyestől DK-re’ 1309/Cod.: *S. Katherina* (Gy. 2: 202). L. **Újfalu 1**.

Sáros ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, a Sáros-patak jobb partján’ +1206/257: *Sars*, v., 1375: *Scharz*, 1389: *Schars* (Gy. 2: 201).

Sárostelek ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, helye közelebbről ismeretlen’ 1289/293/401, 1293/401: *Sarustelek*, t., 1322/329, 1329: *Sarustheluk*, p., t., 1322/329: *Sarusteleck*, t. (Gy. 2: 201).

Sárpatak ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, Segesvártól DK-re’ 1231/257: *Sarpotoc*, v. (Gy. 2: 201).

Szárazpatak ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén’ 1311/320, 1320: *Zarazpatak*, t., 1324: *Zarazpotok*, p. (Gy. 2: 201).

Szék ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, Hídvégtől K-re’ 1252/758: *Zek*, t. (Gy. 2: 201).

Torja ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, a Torja-patak bal partján’ 1307: *Thorya*, p., 1332-7/Pp. Reg.: *Torhya* (Gy. 2: 202).
Feltorja, Rekettyésvölgye néven is említik.

Újfalu 1. ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, Medgyestől DK-re’ 1305/XIX.: *Ujfalú*, p., t., 1322: *Vyfalú*, p., 1345: *Wyfalw*, p. (Gy. 2: 202). **S. Katherina** néven is említik. **2.** ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, Kerctől É-ra’ 1307/XVIII.: *Ujfalú*, p. (Gy. 2: 202).

Venice ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, az Olt bal partján’ 1235/Pp. Reg.: *Venetiis*, 1372: *Venecze*, v. (Gy. 2: 203).

Valdorf ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, a Kozd-patak partján’ 1396: *Waldorph*, p. | **Lat.** 1231/257: v. *Latina* (Gy. 2: 203).
Kozdfő néven is említik.

Volkánylaka ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, Segesvártól D-re’ 1315: *Wolquinlaka*, p., v. (Gy. 2: 203).

Zalatna ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, Medgyestől DK-re’ 1290/356>364/651: *Szálakna*, 1318/326, 1326, 1336/336: *Zalathna*, p. (Gy. 2: 203).

Zoltán ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, Segesvártól DK-re’ 1361, 1383: *Zoltan*, p. (Gy. 2: 204).

Zsombor ’település Erdélyi Fehér vármegye felső részén, az Olt bal partján’

1342: *Sumbur*, p., 1349: *Sombur*, p. (Gy. 2: 204).

Doboka vármegye

Adalin 1320: *Odalein*, t., p. (Gy.II.58).

[**Aldevecser**] 1230/349: *Deuecher Inferior*, p. (Gy.II.66).

Almás 1298: *Almas*, v., 1332-5/Pp.Reg.: *Pomerium*, de (Gy.II.58).

Alnyíres 1298>305: *Olnyus*, t., 1305: *Olnyres*, (Gy.II.82).

[**Alsómacskás**] 1307: *inferior Machakas*, pt. (Gy.II.78).

[**Alsósajó**] 1332-5/Pp.Reg: *Soyov Inferior*, (Gy.II.86).

Ambrus 1312: *Ambrus*, p. (Gy.II.58).

Apáti 1320: *Apati*, v., 1330: *Apaty*, p., 1345: *Apathy* (Gy.II.58).

Árokalja [1235-70,1272-90]>355: *Arukalia*, p. (Gy.II.59).

Áronszentmiklós 1335: *Arunscenthmiclos*, t. (Gy.II.90).

Báboc 1325/349: *Babuch*, t. ~ *Bobuch*, t. (Gy.II.59).

Bacsonatelke +1243/344: *Bachunateleke*, t. (Gy.II.59).

Bádok 1306: *Baduc*, 1314, 1327: *Baduk*, de, p., 1332: *Baduck*, de, 1334: *Badug*, de (Gy.II.59).

Balászfalva 1407, 1451: *Balaszfalwa*, (Gy.II.85).

Bándkúttelke 1312: *Bandkuthtelke*, p. (Gy.II.59).

Bányika 1336: *Banika*, p. ~ *Bayka*, p., 1350: *Banka*, t. (Gy.II.59).

Bányikateleke 1336: *Banikateluk*, t. (Gy.II.59).

Barla 1319/320, 1319/323, 1323: *Barla*, v., p. (Gy.II.60).

Benete 1306: *Benete*, (Gy.II.60).

Berketelke 1320: *Berketeleke*, p. (Gy.II.60).

Bezdédtelek 1336: *Bezdidtelek*, p. ~ *Bezdidteluk*, p. (Gy.II.60).

Bezédteleki 1336: *Bezdidteluky*, t. (Gy.II.60).

Biszó 1304/335: *Bizkou* [§: *Bizcou*], t. ~ *Bizov*, t., 1304>347: *Bizou*, t., 1321: *Bychou*, p., 1335: *Bizo*, t. (Gy.II.60).

Biszótelke 1333>347: *Bizoteleke*, t. (Gy.II.60).

Bivalakol 1246/263: *Byolokol*, 1282: *Bylokul*, v., 1282/291: *Byolokul* (Gy.II.60).

Boc *1214/550: *Boscu*, de v. (Gy.II.61).

Boctelek 1269/270: *Bucteluk*, t., 1269/270/473/XIX.: *Burteluk* (Gy.II.61).

Bocteleke 1269/270: *Buchteleke*, t. (Gy.II.61).

Bogács 1318: *Bagath*, t., 1318/379, 1320/324: *Bagach*, t., 1324>348: *Bogach*, t. (Gy.II.61).

Bonchida [1263], 1332: *Bonchhyda*, t., de, 1307, 1308, 1310/1310, 1315, 1320/327, 1321, 1326, 1329, 1330, 1334, 1337: *Bonchyda*, p., v., t., +1245[1317 k.]: *[Bach]hyda*, p., 1329: *Bonchhida*, de, 1332-5/Pp.Reg: *Bonchida*, de (Gy.II.61).

Boncnýires 1275/276/408: *Bonch*, +1326[500 k.]: *Bonch Nyres*, p., de (Gy.II.82).

Boncnýirese 1318, 1334: *Bonchnirese*, de, p., 1318: *Bonchnyrese*, t., p., 1321: *Bonch Nyrese*, p. (Gy.II.82).

Bongárd [1331 k.], 1332: *Bungarth*, (Gy.II.62).

Boroszló 1320: *Borozlouu*, p. (Gy.II.62).

Borsa 1332-7/Pp.Reg: *Borsa*, (Gy.II.62).

Borsaharaszta 1315/369: *Borsaharazta*, v., 1332-7/Pp.Reg: *Borsahazarca* ~ *Borza Harasta* ~ *Bursaharazta* (Gy.II.62).

Bödön 1305/XIX.: *Bodin*, t., p. (Gy.II.63).

Buza 1220/550, 1318/323, 1323, 1332-5/Pp.Reg: *Buza*, de v., v., 1329:

Bwza, t. (Gy.II.63).

Buziás 1315, +1245 [1317 k.], 1334/XV.: *Buzias*, p., v., 1318: *Bozyas*, t.,

1332-7/Pp.Reg: *Buzyas* (Gy.II.63).

Buziástelek 1334: *Boziastelec*, t. ~ *Buziasthelek*, t. (Gy.II.63).

Cege 1291>1345, 1321, 1324/422: *Chegue*, t., p., v., 1315: *Cege*, 1321,

1326, 1332-5/Pp.Reg: *Chege*, p., v., 1332-5/Pp.Reg: *Chaga* ~ *Chegey*, v.,
+1326/500 k.: *Cheged*, de (Gy.II.63-4).

Cegetelke +1243/344: *Chegeteleke*, t. (Gy.II.64).

Cente 1219/550: *Scenta*, de v., 1317: *Cente*, t. (Gy.II.64).

Csalótelke 1307/347: *Chalotelke*, p. (Gy.II.64).

Cseh 1314/355: *Ceh*, p. (Gy.II.64).

Csépánteke 1269/270/473/XIX.: *Sthepantelki*, t. (Gy.II.65).

Csernek 1336: *Churnuk*, p. ~ *Gurnuk*, p. (Gy.II.65).

Csernekteleki 1336: *Churnukteluky*, t. (Gy.II.65).

Csiger 1243/344: *Chuger*, v., 1394: *Chyger*, p. (Gy.II.65).

Csika 1335: *Chyka*, p., t. (Gy.II.65).

Csikatelke 1317: *(Ch)ykateluke*, t. (Gy.II.65).

Csoboló 1265: *Chobolo*, 1298/326, 1312: *Chobolou*, p., t., 1326: *Chobolow*,
p., 1340/XVI.: *Chobulow*, p., 1343/355: *Chubulo*, de ~ *Cubulo*, de
(Gy.II.65).

Csobolótelki 1269/270/473/XIX.: *Schobolotelky*, t. (Gy.II.65).

Csoma 1230/349: *Chama*, (Gy.II.65).

Csomafája 1307, 1314, 1332-5/Pp.Reg: *Chamafaya*, de, 1331: *Chamafaia*,
de (Gy.II.65).

Derzsa 1340/XVI.: *Dersa*, p. (Gy.II.66).

Devecser 1334/335: *Deuecher*, de ~ *Dewecher*, de, +1326/500 k.: *Dewcher*, de (Gy.II.66).

Diósmacskás 1343, 1357: *Gyosmachkas*, (Gy.II.78).

Doboka [1164 k.], Chron. saec. XIV.: *Dobuka*, de, urbs, Anon. [1200 k.], 1308, 1309/Cod., [1331 k.]: *Dobuca*, de, 1213/550, 1214/550, 1219/550, 1230/349, 1279, 1300, 1313, 1315/369, 1317, 1321, 1321/339/341/343, 1322, 1322/560, 1323, 1326, 1331, 1332-5/Pp.Reg, +1243/344: *Doboka*, de, t., v., 1246/263: *Dobica*, 1265, 1332-5/Pp.Reg: *Dobka*, 1268: *Dobaka*, de, 1269/270, 1270/279, 1305, 1315: *Dabaka*, t., 1271, 1322: *Doboca*, de, 1306: *Dubucha*, m., 1319, 1332, 1334: *Dubuka*, de, 1332-5/Pp.Reg: *de boka* | -i: 1219/550: *Dubukai* (Gy.II.66-7).

Dobokavárfalva 1279: *Dobokawarfolua*, (Gy.II.66).

Domán 1307/347: *Daman*, p. (Gy.II.67).

Drág 1320: *Draakh*, t., p., 1332-5/Pp.Reg, 1345: *Drag*, p., v. (Gy.II.67).

Elefánt 1320: *Elefant*, (Gy.II.87).

Esküllô Anon.[1200 k.]: *Esculeu*, 1331/337: *Eskeleu*, de, 1332-5/Pp.Reg: *Eskelev* ~ *Eykulev*, 1345: *Wskulew* (Gy.II.68).

Fata 1285/800 k.: *Facha*, de, 1297, 1332-5/Pp.Reg: *Fatha*, de, 1332-5/Pp.Reg: *Pathani*, v. (Gy.II.68).

Fatatelke 1243/344: *Fatateleke*, t. (Gy.II.68).

[Feldevecser] 1230/349: *Deuecher Superior*, p. (Gy.II.66).

Felnyíres 1305, 1305>305: *Fulnyres*, p. (Gy.II.82).

Felnyíresfô 1347: *Fulniresfey*, (Gy.II.82).

Felsômacskás 1313/356/358: *Machkas superior*, de, t. (Gy.II.78).

Felsôtôk 1280: *superior Theuk*, p., 1379: *Felseutheuk*, (Gy.II.92).

Fitáctelke 1320: *Fitachteleke*, p. (Gy.II.69).

Fodorháza 1320: *Fudurhaza*, p. (Gy.II.69).

Földvár 1327: *Feulduar*, (Gy.II.69).

Füzestelek 1230/349: *Fizestelek*, p. (Gy.II.69).

Genyemacskása 1314: *Genemachkasa*, p., 1314/314: *Genyemachkasa*, p. (Gy.II.78).

Gorbó 1336: *Gorbo*, p. ~ *Gurbo*, p. ~ *Gurbov* (Gy.II.69).

Göc 1305, 1326/331, 1329: *Geuch*, p., t., 1328: *Geulch*, p., +1326/500 k.: *Gewch*, de (Gy.II.70).

Gresef 1319/320, 1319/323, 1323: *Greseph*, p., v. (Gy.II.70).

Gyeke 1228/357: *Gyeka*, v., 1326/331, 1329, 1332-5/Pp.Reg: *Geke*, v., t., 1332-5/Pp.Reg: *Kege* (Gy.II.70).

Gyekekuta 1329: *Gekekuta*, p. (Gy.II.70).

Gyulaháza 1326: *Gulahaza*, v. (Gy.II.71).

Gyula 1307, 1314: *Gyula*, t., de, 1315/418: *Gywla* (Gy.II.71).

Gyulatelke 1318: *Gyulatelke*, v., 1329: *Gulateleke*, p., t. (Gy.II.71).

Harina 1246/263: *Herina*, 1282: *Herena* (Gy.II.72).

Hássas 1326>348, 1333>348, 1348/348: *Hassas*, p. (Gy.II.72).

Hérhalom *1310>358: *Herholm*, de (Gy.II.80).

Hermántelke 1319/320, 1319/323, 1323: *Hermanteleke*, v., p. (Gy.II.72).

Hesdát 1339: *Hassad* [§: *Hasdad*], de, +1326/500 k.: *Hosdath*, de (Gy.II.72).

Hídalmás 1332-5/Pp.Reg., 1365: *Hydalmas*, de, p. (Gy.II.58).

Honttelke 1314/355: *Hunthteleke*, p. (Gy.II.72).

Igalja 1230/349: *Igalia*, v. (Gy.II.72).

Igrici 1379: *Igrichy*, p. (Gy.II.72).

Iklód 1320: *Iuklud*, p., +1326/500 k.: *Iklod*, de (Gy.II.73).

Iklódtteleki 1320: *Iuklotteleky*, t., p. (Gy.II.73).

Inokháza 1315/369: *domus Inok*, 1345, 1370: *Inokhaza*, de, p. (Gy.II.73).

Isztény 1305: *Istyan*, de, t., 1306: *Iztyen*, 1317: *Izthien ~ Izthyen* (Gy.II.68).

Ivánkattelke 1322: *Iwankateleke*, t. (Gy.II.73).

Jenô 1269/270/473/XIX.: *Geneu*, t., 1298/326, 1326: *Jenew*, p. (Gy.II.73).

Józsefmacskása 1314/314: *Josephmachkasa*, p. (Gy.II.78).

Jordán 1453: *Ardan*, p. (Gy.II.73).

Jordánfalva 1319/320: *Jordanfolua*, p., v., 1332-5/Pp.Reg: *Jordani* v., v. (Gy.II.73).

Józsefmacskás 1343: *Machkas Joseph*, p. (Gy.II.78).

Kajla 1332-5/Pp.Reg: *Kyule*, (Gy.II.74).

Kalocsa 1220/550, 1312: *Kalatha*, de, 1312, 1335, 1337: *Kalacha*, de, p., 1312: *Kalucha*, p. (Gy.II.74).

Kapor 1329: *Kopur*, t. (Gy.II.74).

Kékes 1320, 1345, +1246/274 [XV.]: *Kekus*, t., p., v., de, 1329: *Keykes* (Gy.II.74).

Kelemenés [1293-313]: *Kelemenechs*, v. ~ *Kelemenés*, v. (Gy.II.59).

Kend 1306, 1317, 1326/348, 1332-5/Pp.Reg: *Kend*, v., de, 1332-5/Pp.Reg: *Kond* | ~i: 1317: *Kendi*, de (Gy.II.74).

Kendtelek [1242-52]>355: *Kendtelek*, p., 1279: *Kendteluk*, p., [1293-313]: *Kenteluk*, v. | ~i 1332-5/Pp.Reg: *Konteluky*, de (Gy.II.75).

Keresztúr 1320: *Kerestur*, p., 1320/349: *Kereztur*, p., 1332-5/Pp.Reg: *S. Crux*, 1345: *Kerezthur*, p. ~ *Kerezthwr*, p. (Gy.II.75).

Kerlés Kézai [1282-5]: *Kyrioleis*, 1295-99, Chron. saec. XIV.: *Kyrieleys*, 1332-5/Pp.Reg: *Kynelis*, Chron. saec. XIV.: *Kirieleis*, (Gy.II.75).

Kétdevecser +1245 [1317 k.]: *Kethketh Deuecher*, p. (Gy.II.66).

Ketel 1305/XIX.: *Katel*, p., 1330: *Ketel*, p. ~ *Ketyl* (Gy.II.75).

Kéthorpágy 1320: *Kethurpaag*, p. (Gy.II.75).

Kétnyíres 1305: *Kethnyeres*, p. (Gy.II.82).

Kide 1332: *Kyde*, de, 1333>347: *Kydeu*, t. (Gy.II.76).

[Kisdevecser] +1326/500 k.: *Dewcher Minor*, de (Gy.II.66).

Kisesküllő 1320: *Kyuseskuleu*, v. (Gy.II.68).

Kismohaly [1326-42]>347: *Kysmuhol*, (Gy.II.81).

Kismohalytelke [1326-42]>347: *Kysmuholtelke*, t. (Gy.II.81).

Komlóstelek 1336: *Komlostelek*, p. ~ *Komlosteluk*, p., t. (Gy.II.76).

Kondormárk 1230/349: *Kundurmart* [§:Kundurmarc], p., 1317: *Hundurmark*, t., 1321: *Kond(ur)mark*, p. (Gy.II.76).

Kovácsi 1467: *Kowachy*, p. (Gy.II.76).

Kovácskút 1312: *Kouachkuth*, p. (Gy.II.76).

Kovácssteleke 1320: *Kuachteleke*, p. (Gy.II.76).

Köblös 1306, 1310>358, 1320, 1332-5/Pp.Reg: *Kublus*, de, p., 1332-5/Pp.Reg: *Hublus*, (Gy.II.76).

Lak 1318/323, 1323: *Look*, v., 1329: *Laak*, p. (Gy.II.77).

Lekence 1285/800 k.: *Lekenche*, t. ~ *Lekicench*, t. (Gy.II.77).

Lóna 1315>370/752: *Lona*, p. (Gy.II.77).

[Lôrincfalva] 1332-5/Pp.Reg: *Laurentii* v., v. (Gy.II.78).

Lôrincrève 1387: *Lewrinchryue*, t. (Gy.II.78).

Lôrinczigete 1320: *Leurenychygethe*, p. (Gy.II.78).

Luzsád 1279: *Lusad*, t. (Gy.II.78).

Macskás 1283/414/568, 1310>358, 1313/356/358, 1315, 1320, 1329 [§:1339]/559, 1332-5/Pp.Reg, 1339: *Machkas*, p., de, t., 1307, 1332-5/Pp.Reg: *Mochkas*, de, 1332-5/Pp.Reg: *Mockas* (Gy.II.78).

Majszon 1213/550: *Moyzun*, de v. (Gy.II.80).

Mányik 1329: *Manik*, t., [1331 k.], 1344, +1326/500 k.: *Manyk*, de, 1332-5/Pp.Reg: *Manich* ~ *Maruch* ~ *Monich* (Gy.II.80).

Maró 1335: *Moro*, (Gy.II.80).

Márokháza 1318, 1329, 1337, 1348: *Markhaza*, v., t., p. (Gy.II.80).

Mikestelke 1314>355: *Mykusteleke*, t., 1320: *Mikusteleke*, p. (Gy.II.80).

Mikó 1312: *Myko*, p. (Gy.II.80).

Milvád 1320: *Miluad*, v. (Gy.II.81).

Milván 1345: *Myluan*, p.,v. (Gy.II.81).

Mohaly 1220/349: *Mohal*, p. (Gy.II.81).

Mohalytelek [1326-42]>347: *Muholtelke*, t. (Gy.II.81).

Monyorós [1235-70, 1272-90]>355: *Monyoros*, p., [1293-313]: *Munaros*, v. ~ *Mungerochs*, v., 1332-5/Pp.Reg: *Monorous*, (Gy.II.79).

Móric 1291/588: *Mauruch*, t., 1291/588, 1307, 1326: *Mouruch*, t., 1329, 1331: *Moruch*, de, 1332: *Mowruch*, de, 1334: *[Mou]ruch*, de, +1326/500 k.: *Morych* (Gy.II.81).

[Nagyesküllő] 1320: *Esculeu maior*, p. (Gy.II.68).

Nagsajó 1319/320: *Nogsoyou*, v., p., 1319/323, 1323: *Nogsayou*, p., 1332-5/Pp.Reg: *Sonyano Maior* (Gy.II.86).

Nazalas 1215/550: *Nazalas*, de v. (Gy.II.81).

Néc 1291: *Neech*, v. (Gy.II.81).

Noszoly 1220/550: *Noozul*, de v., +1245 [1317 k.]: *Nusol*, 1318/323, 1323, 1329, 1332-5/Pp.Reg: *Nuzal*, v., 1332-5/Pp.Reg: *Nusal* (Gy.II.82).

Omboz 1320, 1320/324: *Vmbuz*, t., 1329: *Omboz*, v. (Gy.II.83).

Omboztelke 1230/349: *Ombuzteleke*, p., 1320/324: *Vmbuzteluke* (Gy.II.83).

Onok 1317: *Onuk*, v. (Gy.II.83).

Ôrhalom 1348: *Eurholm*, p. (Gy.II.80).

Ôrmezô 1320: *Eur Mezeu*, p., 1345: *Ewrmezew* (Gy.II.83).

Ôs 1294/347, 1307/347, 1332-5/Pp.Reg: *Ws*, de, p., 1332-5/Pp.Reg: *Vis* ~ *Vs* (Gy.II.83).

Pálostelke 1320: *Paulustheluke*, t., 1320/324, 1320/327: *Paulustelky*, p.,t., 1320/324, 1320/327, 1324: *Paulusteluke*, p.,t., 1320/327: *Palusteleke*, p. (Gy.II.83).

Palota 1320: *Palata*, p. (Gy.II.84).

Paptelke 1230/349: *Popteleke*, p., 1306: *Poptheluky*, 1312: *Poptelke*, p. (Gy.II.84).

Poklostelke 1306: *Phuchustheluky*, p., 1306/306: *Puklustheluky*, t., 1320: *Poclustelek*, p. (Gy.II.84).

Polon 1265: *Polon*, t., 1315, 1322: *Pulun*, t., 1320/324: *Polun*, t. (Gy.II.85).

Póstelke 1320: *Pouus theleke*, p. (Gy.II.85).

Purgó 1328: *Purgo*, p. (Gy.II.62).

Rádla 1319/320, 1319/323, 1323: *Radla*, v., p. (Gy.II.85).

Rákos 1320, 1345: *Rakus*, t., p. (Gy.II.85).

Rigótelke 1320: *Rigotheleke*, p. (Gy.II.85).

Rozva 1292/333>347: *Ruzua*, de (Gy.II.85).

Sajó 1332-5/Pp.Reg: *Soyana* ~ *Soyo* (Gy.II.86).

Salamontelek 1336: *Salamontelek*, p. ~ *Salamonteluk*, p. ~ *Salamonteluky*, t. (Gy.II.86).

Sárvár 1345: *Sarwar*, p. (Gy.II.86).

Sebes 1319/320, 1319/323, 1323, 1332-5/Pp.Reg: *Sebus*, v., p., 1332-5/Pp.Reg: *Zebus* (Gy.II.86).

Serling 1319/320, 1319/323, 1323: *Serleng*, v., p. (Gy.II.86).

Simontelke *1215/550: *Simonis* v., de v., 1318, 1319/320: *Symonteluke*, t., v., p., 1318: *Symunteluke*, t., 1319/323, 1323: *Simonteluke*, p. (Gy.II.86).

Só 1243/344: *Sow*, t., [1293-313]: *Salis*, v. (Gy.II.87).

Solymos 1319/320, 1319/323, 1323: *Solmus*, v., p. (Gy.II.87).

Sólyomkő 1320: *Solumkuu*, v., 1332-5/Pp.Reg: *Solumku*, (Gy.II.87).

Somtelke 1320: *Sumteleke*, t., p. (Gy.II.87).

Szászszilvás 1321: *Zaaszyluas*, p., v. ~ 1321: *Zazsciluas*, p., v., 1324/422: *Zaazsciluas*, p. ~ *Zazciluas*, p. (Gy.II.91).

Szava 1318: *Zaua*, v., 1320/324, 1332: *Zawa*, t., p., 1320/324: *Zwa*, t. (Gy.II.87).

Szék 1291/315/335/349/377/614, 1315: *Zek*, 1310: *Zeek*, v. (Gy.II.87).

Székakna 1315: *Scekakna*, v. (Gy.II.87).

Szentandrás 1288/390>394/408: *Zenthand(re)as*, t. (Gy.II.72).

Szentegyed 1318, 1322, 1332, 1332-5/Pp.Reg, 1337: *S.Egidio*, de, 1320/324: *Scenthegyud*, 1321: *Scenthegud*, +1326/500 k., 1329/347: *Zentheged*, 1329/347: *Zenteged*, p., 1331: *B.Egidii*, 1337: *Zenthegied*, p. (Gy.II.88).

Szentgothárd +1245[1317 k.]: *Scentgothart*, p., 1320/324: *Zentguthard*, t., 1321, 1324/422: *Scenthgotharth*, p., v., 1326: *Scenthgothart*, p., 1326/331: *Scentgothard*, p., 1329: *Zentguthart*, 1332-5/Pp.Reg: *S.Boyhardo*, de ~ *S.Gothardo*, de (Gy.II.89).

Szentiván 1305: *Scenthyuan*, p., 1315: *Scen Ivan*, +1245 [1317 k.]: *Scen Iuan*, p., 1321: *Scenth Iwan*, p., 1326: *Scentyuan*, p., +1326/500 k.: *Zent Iwant*, de, 1328: *Scent Iwan*, p. ~ *Sent Iwan*, p., 1329: *Zentiwan*, t., 1332-5/Pp.Reg: *S.Johanne*, de (Gy.II.89).

Szentjakab 1332-5/Pp.Reg: *Jacobi* v., v., 1456: *Zenthiacab*, p. (Gy.II.90).

Szentkaterina 1320: *Scenkatherina*, p. (Gy.II.90).

Szentmárton 1312: *Zenthmartun*, p., 1335: *Scenthmarthun*, p. (Gy.II.90).

Szentmiklós 1329: *Zentmiclos*, t. (Gy.II.90).

Szentpéter 1312: *Zenpetur*, p. (Gy.II.90).

Szeret [1235-70, 1272-90]>355: *Zereth*, p., [1293-318]: *Szereth* (Gy.II.90).

Szil 1219/550: *Scil*, de v., 1312, 1319/323, 1346: *Zyl*, de gen., p., 1377: *Zil* (Gy.II.91).

Szili 1213/550: *Salu* [§: *Scilu*], v. ~ *Silu*, de v., 1220/550: *Scily*, de v., 1312, 1335, 1370: *Zyly*, p. (Gy.II.91).

Szilvás +1245[1317 k.]: *Schiluas*, p., 1326: *Zcyluas*, p., 1326, 1332-5/Pp.Reg: *Ziluas*, p. (Gy.II.91).

Szolttelke 1320: *Zolthteleke*, p. (Gy.II.91).

Szöllős +1245[1317 k.]: *Sceleus*, p. (Gy.II.91).

Tahótelek 1336: *Thohotelek*, p. ~ *Thohoteluk*, p., v. (Gy.II.92).

Tibatelke 1320: *Tybateleke*, p. (Gy.II.92).

Tótôr 1305: *Toutheur*, t., 1317: *Thoutheur*, v. (Gy.II.92).

Ugróc 1345: *Wgruch*, p., v. (Gy.II.92).

Újfalu 1305/XIX.: *Ujffalu*, t., v. (Gy.II.92).

Urkontelke 1320: *Wrkunteleke*, p. (Gy.II.92).

Úrtelek 1320: *Wrtelek*, p., t., 1544/559: *Vrtelke*, p. (Gy.II.92).

Vajdaháza 1320: *Woiuadahaza*, p. (Gy.II.93).

Válaszút 1325/326, 1326/326, 1332-5/Pp.Reg: *Valazut*, t., 1326: *Walazut*, v. ~ *Walazuth*, v., 1332-5/Pp.Reg: *Valazuch*, (Gy.II.93).

Ványa 1320: *Vaania*, p. (Gy.II.93).

Várhely 1319/320: *Varhel*, v., p., 1319/323, 1323: *Warhel*, p. (Gy.II.93).

Vásárhely 1336, [1326-42]>347: *Vasarhel*, t. (Gy.II.93).

Vászol 1230/349: *Wesscel*, p., +1245[1317 k.]: *Ki's'soly [Vasoly]*, p.
(Gy.II.88).

Vászoltelke 1315: *Vascultelege*, p., 1331: *Vazunteluk*, v., p. (Gy.II.88).

Vice 1315: *Wyche*, 1332-5/Pp.Reg: *Vite*, de ~ *Vitex*, 1334/XV.: *Vyce*, v.
(Gy.II.93).

Vidacstelke 1320: *Vidachteleky*, p. (Gy.II.93).

Viszolótelek 1291>345, 1345: *Vizouloteluk*, t. (Gy.II.93).

Zsombor 1291/588, 1340: *Sumbur*, de gen. 1. 1320, 1332-5/Pp.Reg, 1333,
1334/335, 1345: *Sumbur*, t., p., de, v., 1332-5/Pp.Reg: *Zumbur*, 1333:
Sombor, de, 2. 1320, 1329, 1332-5/Pp.Reg, 1345: *Sumbur*, t., p., v., 1332-
5/Pp.Reg: *Zumbur*, 3. 1320: *Sumbur*, v. (Gy.II.94).

Zsombortelek 1336: *Sumburtelek*, p. ~ *Sumburteluk*, p. ~ *Sumburteluky*
(Gy.II.94).

Kolozs vármegye

Ábeltelke 1325/326, 1326: *Abelteleky*, p., 1326/326: *Abelteleke*, t. seu p., 1483: *Aboltheleke*, p. (Gy. 3: 341).

Achya 1213/550: *Achya*, v. (Gy. 3: 341).

Ajton 1320: *Ohthunh!*, v., 1329: *Ahton*, 1332-7/Pp. Reg: *Ohcu(n)!*, 1345: *Ahthon*, p. seu v. (Gy. 3: 341).

Ajtontelke 1320: *Ohtunteleke*, v. (Gy. 3: 341).

Kisakasztó 1329: *Kysakazto*, t. (Gy. 3: 341).

Nagyakasztó 1329: *Akazto maior*, t., 1329: *Nogakazto*, t., 1329: *Nagakazto*, t. (Gy. 3: 341).

Nagyakasztótelke 1325: *Nogakaztoteluki*, p. (Gy. 3: 341).

Akna(j) 1332-7/Pp. Reg: *Akna*, *Aknay*, *Oknay*, *Hakna*, +1315: *Aknay*, v., 1322>428: *Oknay*, p. (Gy. 3: 342).

Hontelke 1299/300: *Hontelke*, p. (Gy. 3: 342).

Ontelke +1263/324/580, +1296/324/580, 1324/580: *Ontelke*, p. (Gy. 3: 342).

Apáthida +1263/324/580: *Apathida*, p., v., +1263/324/580, +1296/324/580, +1324/580, 1326: *Apathyda*, v., t., 1280/717: *Pons Abbatis*, 1332: *Appathyda*, v. (Gy. 3: 342).

Bács +1263/324/580, +1296/324/580, +1324/580, 1297: *Baach*, p. (Gy. 3: 342).

Báld 1332-5/Pp. Reg: *Bald* (Gy. 3: 342).

Báni 1315: *Bany*, 1322>428: *Bani*, p., 1332-5/Pp. Reg: *Bama (Bania?)* (Gy. 3: 342).

Principis 1332-5/Pp. Reg: *Principis*, v. (Gy. 3: 342).

Villa Principis 1332-5/Pp. Reg: v. *Principis* (Gy. 3: 342).

Bányabik 1297: *Banabyk*, p. (Gy. 3: 343).

Bányabiki 1322/560: *Banabike*, 1332-5/Pp. Reg: *Banabyky, Banabiky*, 1339: *Banabiky*, p. (Gy. 3: 343).

Báré 1279/345: *Bare*, t., 1326, 1329, 1339: *Baree*, v., t., p., 1332-5/Pp. Reg: *Bark, Bare, Rare, Bare* (Gy. 3: 343).

Bátos 1319: *Batus*, p., 1332-5/Pp. Reg: *Batus, Bacus, Sacus, Batus, Batus, Batus* (Gy. 3: 343).

Berkenyes 1332-5/Pp. Reg: *Bere(n)knes, Bereknes, Bereknes, Berekenes* (Gy. 3: 343).

Boc 1341: *Buch*, p. seu v. (Gy. 3: 343).

Bodróvölgytelke 1332: *Bodrouueulgteluke*, t. seu p. (Gy. 3: 343).

Bogártelke 1299: *Bugarteluke*, v., 1299/300: *Bogartelke ~ Bogartelk*, p. (Gy. 3: 344).

Bottelke 1326: *Bochteluke ~ Bochteleky*, t. (Gy. 3: 344).

Bénye 1283/414/568: *Benye!*, t. (Gy. 3: 344).

Bőnye +1263/324/580, +1296/324/580, +1324/580: *Bewnye*, 1301/390: *Bevnye*, p. (Gy. 3: 344).

Buda1 1315/418: *Buda* (Gy. 3: 344).

Buda2 *é. n.[1293-313]: *Buda* (Gy. 3: 344).

Budaegyháza2 1323: *Budayghaza*, p. (Gy. 3: 344).

Budatele1 1283/414/568: *Budatelk* (Gy. 3: 344).

Budatelke1 1283/414/568: *Budatelke!*, p. (Gy. 3: 344).

Budatelke2 1318/323, 1330: *Budateleky*, v., p., 1329: *Budateleke*, p. (Gy. 3: 344).

Büzöstelke 1326: *Buzustelkee* ~ *Buzutelke (!)*, p. (Gy. 3: 345).

Cég 1327: *Cheeg*, 1329: *Ceeg* (Gy. 3: 345).

[Kis]cég 1329: *Minor Ceeg* (Gy. 3: 345).

[Nagy]cég 1329: *Maiori Ceeg* (Gy. 3: 345).

Csősz [1303 u.]: *Cheuz*, t. (Gy. 3: 345).

Csősztelke [1303 u.]: *Cheuzteluke*, t. (Gy. 3: 345).

Dedrád 1319: *Dedraad*, p., 1325: *Dedrad*, 1332-5/Pp. Reg: *Drad*, *Dydrag*, *Dedrog*, *Dydrad*, *Drad*, *Dydrag* (Gy. 3: 345).

Dereg 1214/550: *Dereg*, v. (Gy. 3: 346).

Dezmér 1315/418: *Desmer*, 1322/444/XVIII: *Deszmer*, 1332-5/Pp. Reg: *Ziner*, *Dezmer*, *Dozmer*, *Ezmer* (Gy. 3: 346).

Diós 1283/414/568, 1301/390, 1315/418: *Gyos*, p. (Gy. 3: 346).

Tomb 1319>347: *Thumb*, v., 1325, 1329: *Tumb*, p., v. (Gy. 3: 346).

Egeres +1263/324/580, +1296/324/580, +1324/580, 1299/300: *Egeres*, p. (Gy. 3: 346).

Eperjes +1263/324/580, +1296/324/580: *Eperyes*, p., +1324/580: *Eperies*, p. (Gy. 3: 346).

Erked 1297, 1304/329/360, 1329/360: *Erkud*, t., 1332-5/Pp. Reg: *Ercuntino*, *Erkud*, *Erku(n)dino*, *Erkuntino* (Gy. 3: 347).

Herked 1322>428: *Herked*, p. (Gy. 3: 347).

Fejérd +1314 [XIV/XV]: *Feyerd*, v., 1326: *Feyrd*, t., 1326: *Feird*, p., 1332-5/Pp. Reg: *Fyerd*, *Veyerd*, *Feyerd*, *Pheyerd*, (Gy. 3: 347).

Fenes1 1298, 1299, 1312, 1332-5/Pp. Reg: *Fenes*, p. (Gy. 3: 347).

Szászfenes1 1297: *Zaazfenes* (Gy. 3: 347).

Fenes2 1299: *Fenes* (Gy. 3: 347).

Oláhfenés2 1332-5/Pp. Reg: *Olafenes*, *Olaufernes*, *Olahfenés*, *Olafenes* (Gy. 3: 347).

Fodot 1214/550: *Fodot*, v. (Gy. 3: 348).

Fráta *Rogerius [1243]/488 [1242-re], 1331: *Frata*, v., p., 1293/580: *Fhratha* (Gy. 3: 348).

Fűzkút 1329: *Fyzkut*, t. (Gy. 3: 348).

Gesztrágy *1219/550: *Gnezted* [f: *Guezt(er)ed*], v. (Gy. 3: 348).

Gledény 1319: *Geledun*, p., 1332-5/Pp. Reg: *Gledyno*, *Eledyno*, *Oledyno*, *Gledyno*, *Cladino*, *Gladino*, *Kledyn*, *Gleamo* (Gy. 3: 348).

Gyerecse 1304: *Gyereche*, t. (Gy. 3: 348).

Gyümcstelke 1315/418: *Gyechtheleke, Gyumchteleke* (Gy. 3: 349).

Gyalu +1263/324/580, +1296/324/580, +1324/580: *Gyalo*, 1246/263: *Golou*, 1282: *Gelo!*, v., 1294: *Galou*, 1298: *Gyolo*, p., 1304: *Gyolou*, 1331: *Galo* ~ *Galov* ~ *Goolov*, 1332-5/Pp. Reg: *Syab, Gyalo, Gyalov, Gyalov, Gylaov, Gyalo* (Gy. 3: 349).

[Györgyfalva] 1332-5/Pp. Reg: v. *Georgii* (Gy. 3: 349).

Harasztos 1319/320, 1319/323, 1323: *Harasztus*, v. seu p., p. (Gy. 3: 350).

Ida 1322>428: *Ida*, p., 1332-5/Pp. Reg: *Ida, Yda, Ida (3x), Joda, Ida* (Gy. 3: 350).

Inaktelke 1299/300: *Inaktelke*, p. (Gy. 3: 350).

Jegenye +1263/324/580, +1296/324/580, +1324/580: *Jegenye*, p. (Gy. 3: 350).

Kajántó [1283]/379>424-37, 1339: *Kayantho*, p., +1263/324/580, +1296/324/580, +1324/580, 1283/414/568, 1301/390: *Kayanthow*, p., v. seu t., 1285>559: *Kayanto*, p., 1314: *Kayantou*, p., 1329 [f: 1339]/559: *Kayantou* ~ *Kayanthou*, p. (Gy. 3: 350).

Kályán 1326: *Kalyan* (Gy. 3: 351).

Kamarás1 1312, 1325, 1332-5/Pp. Reg: *Kamaras*, t., p. (Gy. 3: 351).

Kamarás2 1322>428: *Camaras*, p., 1329, 1332-5/Pp. Reg: *Kamaras*, v. (Gy. 3: 351).

Kapus 1282: *Kopus*, v., 1332-5/Pp. Reg: *Kapus, Kapous* (Gy. 3: 351-2).

Felkapus 1219/550: *Felcopusi*, v., 1318: *Kopus Superiori* (Gy. 3: 351-2).

Kara 1339/364: *Kara*, p. (Gy. 3: 352).

Katona 1327, 1329: *Kathana*, t. 1332-5/Pp. Reg: *Chachana*, *Kachana*, *Kathana* (Gy. 3: 352).

Keszü 1332-5/Pp. Reg: *Kezev*, *Kezy*, *Kezev*, *Gezev*, *Kezu* (Gy. 3: 352).

Kicsid 1329: *Kychyd*, t. (Gy. 3: 352).

Kiserdőtelek 1332: *Kyserdeuteluk*, t. seu p. (Gy. 3: 352).

Kolozs 1214/550, 1222 Pp./Reg, 1264/285/421, 1304/335, 1308, 1310, 1315, 1332 Pp./Reg, 1213/550, 1214/550, 1215/550, 1229/550, 1291, 1294, 1294/347, 1308, 1312, 1321/321, 1325, 1331: *Clus*, v., 1225 Pp./Reg, 1314, 1314, é. n. [1177 k.]: *Clusiensis*, 1232 Pp./Reg, 1235 Pp./Reg, [1250 k.] 1241-re: *Clusa*, 1238 Pp./Reg: *Cubis* [f: *Culus*], 1291/315/335/349/377/614: *Kolos*, 1299, 1308/Cod.: *Klus*, 1329: *Koloz*, 1332-5/Pp. Reg: *Clus*, *Cus!*, *Olus*, +1183/326/363: *Culusiense*, 1199/Pp. Reg: *Clusiensi*, 1201/272/285, 1282/291, 1288, 1317: *Kulus*, 1220/550: *Dus* [f: *Clus*], 1235/550: *Culusiensis*, 1246/263: *Culusiensi*, 1275/313: *Clws*, 1291: *Culus*, 1309/Cod. Ital.: *Klus*, *Clus*, 1337: *Cluus* (Gy. 3: 353-4, 356-7).

Kolozsakna 1314: *Clusakna*, 1326/358: *Kulusakna*, 1332-5/Pp. Reg: *Klusakna* (Gy. 3: 353).

Kolozsmonostora +1263/324/580, +1296/324/580, +1324/580: *Colusmonustura!*, +1314, 1301/390, 1311/Cod. Ital., 1313, 1314/355, 1315: *Clusmonustra*, 1283/414/568, 1313/361/412/597, 1329 [f: 1339]/559: *Colosmonostr!*, 1285>559: *Clusmonosthora*, 1288: *Kulusmunustra*, 1297/297: *Clusmonustura*, 1299: *Kulus Monustra*,

1299/300: *Colusmonustra*, 1310: *Clusmonasterio*, 1315: *Kolusmostra!*,
1321: *Clusmonostora* (Gy. 3: 354).

Monostor +1263/324/580, 1297, 1297/297: *Monustur*, p., +1263/324>424-
37, 1313>424-37: *Monostor*, +1296/324/580: *Monusthur!*, v.
+1296/324/580: *Monostur* (Gy. 3: 353-4).

Monostora +1263/324/580: *Monustura* (Gy. 3: 353).

Kolozsvár +1289: *Culuswar*, v., 1213/550: *castro Clus*, 1229/550: *castri
Clus*, 1275/313, 1297, 1308, 1313, 1321, 1324 [f: 1325]/336, 1324/326,
1325, 1326, 1328, 1332/Pp. Reg, 1337 Pp./Reg: *Cluswar*, v., t.,
1282/291, 1313/429, 1316/331/336, 1317, 1340/345 [1327-re]: *Kuluswar*,
v., 1299: *Klusuar*, 1313: *Clusvar*, v., 1315, 1315>370: *Clusuar*,
1320/324, 1332: *Koloswar*, 1322/331, 1326, 1331: *Koluswar*, 1331/401:
Closwar!, 1332-5/Pp. Reg: *Clusuar*, *Oluzuar*, *Cluswar*, *Clusuar*, *Klusuar*,
Chlusuar, 1341: *Coluswar*, é. n. [1257-72]>331: *Kulusuar* (Gy. 3: 356-7).

Kolozsvára 1337: *Clusvara* (Gy. 3: 357).

Klausenburg 1348: *Clusenbvr*g (Gy. 3: 357).

Komlód +1315: *Kumloud*, v., 1335: *Comolod*, p. (Gy. 3: 360).

Komlós 1303 u., 1305: *Komlous*, t., 1305: *Komlus*, t., 1322>428: *Comlos*, p.
(Gy. 3: 360).

Kornád *1215/550: *Curnad*, v. (Gy. 3: 360).

Kórógy 1334: *Koroug*, p., 1334: *Coroug* (Gy. 3: 360).

Korpád 1326: *Kurpad*, t. (Gy. 3: 360).

Kozmatelke 1315: *Kvzmateluke*, v., 1322: *Kozmateleke*, p., 1322>428: *Cozmateleke*, p. (Gy. 3: 360).

Köblös [1344]: *Cublus!*, p., [1344]: *Kublus*, 1329: *Kwblws* (Gy. 3: 360).

Kedelen 1329: *Keduelen*, v. (Gy. 3: 361).

Kedelentelek 1332: *Kedelenteluk*, t. seu p. (Gy. 3: 361).

Köbölkút 1297: *Kubulkuth*, v., 1332-5/Pp. Reg: *Kubulcuth!* (Gy. 3: 361).

Köristelke 1332: *Korusteluke*, p. (Gy. 3: 361).

Középlak 1219/550: *Cuzeplac*, v., 1341: *Kuzeplak* (Gy. 3: 361).

Légen 1296: *Legun*, 1296, 1307>347: *Legen*, p. 1332-5/Pp. Reg: *Legen*, *Legun* (Gy. 3: 361).

Légenfark 1329: *Legenfark* (Gy. 3: 361).

Legyen 1306>347: *Legyen*, p., 1320/324: *Legyn*, t., 1332: *Legyun*, p., 1334: *Ligyn*, p. (Gy. 3: 361).

Leske 1299, 1299/447, 1299>424-37: *Leske*, t. (Gy. 3: 362).

Apáthavasa 1299/447: *Leske* vulgo *Apáthavasa* (Gy. 3: 362).

Lomb 1291, 1309: *Lomb*, t. (Gy. 3: 362).

Lompérd 1344: *Lamperth* (Gy. 3: 362).

Lóna 1298, 1332-5/Pp. Reg: *Lona*, t. seu v., 1298: *Louna*, t. sive v. (Gy. 3: 362).

Ludvég 1332-5/Pp. Reg: *Ludvici*, *Luduig*, *Luduici*, v. (Gy. 3: 362).

Ludvégfalva 1322>428: *Ludueghfalua*, p. (Gy. 3: 362).

Mákó 1299/300: *Mako*, p. (Gy. 3: 362).

Máriamagdolnatelke 1315/418: *Mariamagdalen Theleke* (Gy. 3: 363).

Máriatelek +1263/+324/580: *Mariatelwk*, p., +1296/324/580: *Mariateluk*,
1283/414/568: *Mariateluk!* ~ *Mariatelk!*, p. (Gy. 3: 363).

Máriatelekfő 1283/414/568: *Mariatelukfew!* (Gy. 3: 363).

Máriatelke +1324/580: *Mariateleke*, 1285>559: *Mariathelke*, p., 1315/418:
Mariatheleke (Gy. 3: 363).

Méhes 1293/580: *Mehes* (Gy. 3: 363).

[Kis]Méhes 1293/580: *Mehes Minoris* (Gy. 3: 363).

[Nagy]Méhes 1293/580: *Mehes Maioris* (Gy. 3: 363).

Morucháza 1319>347: *Moruchaza*, v., 1325: *Moruchhaza*, p. (Gy. 3: 363).

[Marocháza] *1332-5/Pp. Reg: v. *Marci* (Gy. 3: 363).

Ménes 1326: *Menes* (Gy. 3: 363).

Ménestelke 1332: *Mynusteluke*, t. seu p. (Gy. 3: 363).

Méra 1299/300, 1310, 1314, 1326, 1332/333/335, 1332-5/Pp. Reg, 1334:
Mera (Gy. 3: 363).

Mikótelke 1296: *Mykoteluke*, p., 1306>347, 1307>347: *Mykotelke*, p., 1312:
Mykoteleke, t. (Gy. 3: 364).

Misketelke 1326: *Mysketeluke*, t. (Gy. 3: 364).

Mocs 1329: *Mooch*, t., 1337: *Moch*, 1332-5/Pp. Reg: *Mooch*, *Moch* (Gy. 3:
364).

Monor 1319: *Monor*, p., 1332-5/Pp. Reg: *Moneti*, *Moueni*, *Monery*, *Monerii*, v., *Moneri* (Gy. 3: 364).

Nádas 1285/285/XVIII, 1285/XVIII, 1314: *Nadas*, t. (Gy. 3: 364).

Nádasd +1263/324/580, +1296/324/580, +1324/580, 1299: *Nadasd*, p., v. (Gy. 3: 365).

Néc 1334/335: *Neech* (Gy. 3: 365).

Nóé 1320: *Noee*, v., 1332-5/Pp. Reg: *Noe* (Gy. 3: 365).

Novaj 1331: *Nouay* (Gy. 3: 365).

Nyulas +1315: *Nulas*, v., 1322>428: *Nywlas*, p., 1335: *Nulos*, p. (Gy. 3: 365).

Oláhzsuk 1483: *Olahswk* (Gy. 3: 341).

Ondó 1214/550: *Vndou*, v. (Gy. 3: 365).

Ondótelke 1326, 1352: *Vndoteleke*, t., p. (Gy. 3: 365).

Oroszfája 1297: *Vruzfaya*, 1335: *Wruzfaya* (Gy. 3: 365).

Tárcsaháza 1352: *Vndoteleke* al. nom. *Tarchahaza* (Gy. 3: 365).

Ölyves 1321: *Whues!*, p., 1321/321/321: *Wleues*, p. (Gy. 3: 366).

Őr 1320: *Eur*, v. (Gy. 3: 366).

Örményes 1321: *Ermenus*, p., 1329: *Ewrmenus*, p., 1332-5/Pp. Reg: *Hermenus*, *Ermenus*, *Ormenus*, 1336: *Eurminus* ~ *Eurminus*, p. (Gy. 3: 366).

Palatka 1296, 1306>347, 1307/347, 1319>347, 1323>347, 1326, 1326>347, 1328>347, 1331>347: *Palathka*, p., t. seu p., 1312: *Palatka ~ Polotka*, t., 1320/324: *Pa[l]athka*, t., 1332: *Palatka* (Gy. 3: 366).

Felsőpalatka 1323>347: *Felseupalathka*, p., 1326: *Fulswpalathka*, p. (Gy. 3: 366).

Papfalva 1284/XV: *Papfalva*, 1332-5/Pp. Reg: *Popfalua* (Gy. 3: 367).

Bolgar 1284/XV: *Bolgar*, t. (Gy. 3: 367).

Paszmos 1319/320, 1319/323, 1323: *Pozpus*, v. seu p., p., 1332-5/Pp. Reg: *Pazpus*, *Posmus!*, *Piczpus*, *Posmus*, v., *Pozmus* (Gy. 3: 367).

Pata *1229/550: *Poca* [f: *Pota*], v., 1326: *Patha* (Gy. 3: 367).

Péntek 1322>428: *Penthwk*, p., 1332-5/Pp. Reg: *Poutok*, *Pintuch*, *Byntuk*, *Pintuk*, *Penung*, *Pinkuk*, *Pentyk* (Gy. 3: 368).

Petebérce 1334: *Petheberche* (Gy. 3: 368).

Petelaka 1294/347: *Pethelaka*, t. (Gy. 3: 368).

Pértetelke 1296: *Peturteluke*, 1296: *Pethurteluke* (Gy. 3: 368).

Petetelke 1306>347: *Pethetelke*, p., 1307/347: *Petetelke*, p. (Gy. 3: 368).

Ponyvatele 1331: *Ponuateluk*, t. (Gy. 3: 368).

Rados 1228/378: *Radus*, v. (Gy. 3: 368).

Rosk 1319: *Roosk*, p. (Gy. 3: 368).

Rőd 1292: *Revd*, 1318, 1324/326, 1326: *Reud*, 1336: *Beud* [f: *Reud*] (Gy. 3: 368).

Sajó 1228/378: *Soyou*, 1319: *Sayo*, p., 1332-5/Pp. Reg: *Soyo* (Gy. 3: 369).

[Fel]sajó 1332-5/Pp. Reg: *Boyano Superiori, Sorano Superiori* (Gy. 3: 369).

[Kis]sajó 1332-5/Pp. Reg: *Sarov Minori* (Gy. 3: 369).

Sármás 1311>348, 1329: *Sarmas*, p., t., 1329: *Saramas*, v. (Gy. 3: 369).

Sáságy +1263/324/580, 1297: *Saasadg*, p., t., +1296/324/580, +1324/580: *Saasagh*, p., 1291: *Sasag*, 1295: *Sassag*, t., 1313>424-37: *Sasaagh* (Gy. 3: 369).

Septér [1295-99], 1321, 1336: *Septer*, p., 1329: *Septeer*, p. (Gy. 3: 370).

Solymos *1297: *S-----*, t., 1318/319, 1319: *Solumus*, t. (Gy. 3: 370).

Sólyomtelke +1263/324/580, +1296/324/580, +1324/580: *Solyumtelke*, p. (Gy. 3: 370).

Somateleik 1332: *Sumateluk*, p. seu t. (Gy. 3: 370).

Sóspataktelke 1320: *Sospotokteleky* (Gy. 3: 370).

Süldő 1229/550: *Seldeu*, v. (Gy. 3: 370).

Szamártelke 1288: *Zamarteluke*, t. (Gy. 3: 370).

Szamos 1332-5/Pp. Reg: *Zomus* (6x), (Gy. 3: 370).

[Szamosfalva] 1339: v. *Zamus* (Gy. 3: 370).

Szavateleik 1332: *Zauateluk*, t. seu p. (Gy. 3: 371).

Szelecse 1285/285/XVIII: *Zelege*, t., 1285/XVIII: *Zelleche*, t. (Gy. 3: 371).

Szentbenedek +1263/324/580: *Szent Benedewk*, p., +1296/324/580: *Szent Benedwk*, p., +1324/580: *Zent Benedek*, p., 1297: *Zenthbeneduk*, p., 1313>324-37: *Zenthbenedek*, p. (Gy. 3: 371).

Szentesháza *1332-5/Pp. Reg: *Gindusdorf* [f: *Sindusdorf?*], 1319/320, 1323: *Zentushaza*, v. seu p., p., 1319/323: *Scentushaza*, p. (Gy. 3: 371).

Szentgyörgy1 +1263/324/580: *Zent Georg*, p., +1296/324/580, +1324/580: *Szent Georgy*, p., 1299: *Scentgyurg*, t., 1299/300: *Sendgyurgh*, p. (Gy. 3: 371).

Szentgyörgy2 1329: *Zengurgy*, t., 1334: *Scenthgurg*, t. seu v. (Gy. 3: 371).

Szentiván1 +1263/324/580, +1296/324/580, +1324/580: *Szent Iwan*, p. (Gy. 3: 371).

Szentiván2 1329: *Zentiwan*, t. (Gy. 3: 371).

Szentivántelke2 1359: *Zentywantelku*, p. (Gy. 3: 371).

[**Szentlászló**] 1285/XIX: *S. Ladislai*, 1332-5/Pp. Reg: *S. Ladislao*, *S. Ladyslao* (Gy. 3: 372).

Szentmárton *1332-5/Pp. Reg, 1306, 1306/306, 1334, é. n. [1296-313]: *S. Martino*, 1329: *Zenmartun!*, t. (Gy. 3: 372).

Szentmihályfalva2 1329: *Zentmihalfolwa*, t. (Gy. 3: 372).

Szentmihálytelke1 1283/414/568: *Zentmyhelstelke!*, 1299/300: *Zenthmyheltek!*, 1315/418: *S. Michaelis Theleky*, 1341: *Zenmihalteluke*, v. (Gy. 3: 372).

Szentmihálytelke2 1319: *Scenmihalteluke*, v., 1322/358/366: *Zenthmihaltelke*, p., 1329: *Zentmihalteleke*, t. (Gy. 3: 372).

Szentmiklós 1280/717: *S. Nicolaum*, 1322/344/XVIII: *Szent Miklos*, p. (Gy. 3: 372).

Szentpál 1295: *S. Paulo*, 1341: *Zenpal* (Gy. 3: 373).

Szentpéter 1305: *Scentpetur*, 1305, 1334: *S. Petro* (Gy. 3: 373).

Ózd é. n. [1303 u.]: *Ozd* (Gy. 3: 373).

Ózdszentpéter 1329: *Ozdscentpetur*, t., é. n. [1303 u.]: *Ozdscentpet(ur)* (Gy. 3: 373).

Széplak 1228/378: *Sceplak*, p., 1319: *Sceplak*, p., 1332-5/Pp. Reg: *Sceplak*, *Scyplak* (Gy. 3: 373).

Szilvás 1321: *Sciluas*, p., 1329: *Zylwas*, p., 1332-5/Pp. Reg: *Ziluas* (5x), *Siluas*, 1336: *Ziluas*, p. (Gy. 3: 374).

Szilvástelek +1314 [XIV/XV]: *Zyluastelek*, p., +1314/314 [XIV/XV]: *Zylwastelek*, p. seu t. (Gy. 3: 374).

Szilvástelke +1263/324/580: *Eerd* al. nom. *Szyluastelke*, +1296/324/580: *Zyluastelwke*, p., +1324/580: *Zyluastelke*, p. (Gy. 3: 374).

Érd +1263/324/580: *Eerd* al. nom. *Szyluastelke*, p. (Gy. 3: 374).

Szokol 1322: *Zakol*, p. (Gy. 3: 375).

Szombattelke 1322>428: *Zombathteleke*, p., 1329: *Zumbatteleke*, t. (Gy. 3: 375).

Szomordok [1260-70]: *Zomordog*, t., 1283/414/568, 1315/418: *Zomordok*, p., 1329, 1329/357: *Zumurduk*, 1329/357: *Zomurduk*, p. (Gy. 3: 375).

Szopor1 1213/550: *Zupur*, v. (Gy. 3: 375).

Szopor2 1320: *Zupur*, v., 1332-5/Pp. Reg: *Supur*, *Zumpur*, *Zupur* (Gy. 3: 375).

Szováť *1213/550: *Zuat*, v., 1311>348: *Zoath*, p., 1329: *Zovath*, v., 1332-5/Pp. Reg: *Zuach*, *Suath!*, *Suach*, *Svach*, *Znach* (Gy. 3: 376).

Szucsák +1297: *Zuchak* (Gy. 3: 376).

Tamásfalva 1341: *Tamasfolwa*, p. (Gy. 3: 376).

Tehenestelke 1296: *Thehuenustelke*, p., 1296: *Thehuenusteluke*, 1306>347: *Thehenustelke*, p., 1307/347: *Tehenustelke*, p., 1320/324: *Tehenusteleke*, t. (Gy. 3: 376).

Teke 1318/319: *Theke*, 1322>428: *Teke*, p., 1332-5/Pp. Reg: *Theka*, *Teka*, (Gy. 3: 376).

Tiburctelke 1347: *Tyburchtelke*, t. (Gy. 3: 351).

Topa 1324/326, 1341: *Tupa*, p., v. (Gy. 3: 377).

Tótfalu 1341/Pp. Reg: *Tontfolu*, v. (Gy. 3: 340).

Tuzson 1319>347, 1323>347, 1326>347, 1325, 1326: *Tusun*, v., 1332-5/Pp. Reg: *Tusun*, *Tusink* (Gy. 3: 377).

Türe 1299/300: *Tyre*, p., 1332-5/Pp. Reg: *Tyukre*, *Thure*, *Cyre* (Gy. 3: 377).

Újfalu 1332-5/Pp. Reg: *Vyfalu* (Gy. 3: 377).

Bartalosújfalva 1319/320: *Bartaleusvyfolua*, v. seu p., 1319/323, 1323: *Barthaleuswyfolva*, p. (Gy. 3: 377).

Truhnek 1332-5/Pp. Reg: *Truhnek* (Gy. 3: 377).

Újlak 1329: *Wylak!*, t., 1332-5/Pp. Reg: *Wylok*, *Vylok*, *Vylak* (Gy. 3: 377).

Varjadtelke 1326: *Woryadteleke*, t., 1332: *Variadteluke*, t. seu p. (Gy. 3: 378).

Vásárhely 1288, 1296: *Vasarhel*, t., v., 1299/300: *Wasarhel*, 1332-5/Pp.
Reg: *Vasarlhel* (Gy. 3: 378).

Vataháza 1341: *Vatahaza*, p. (Gy. 3: 378).

Vejla 1319: *Veylla*, p., 1332-5/Pp. Reg: *Veyla* (Gy. 3: 378).

Velkértelke 1293/580: *Velkeralwke* [f: *Velkertelwke*], t. (Gy. 3: 378).

Visatelke 1332: *Vizateluke*, t. seu p. (Gy. 3: 378).

Vista 1291: *Vysta*, v., 1304: *Wysta*, t., 1332-5/Pp. Reg: *Diusta*, *Vista*, *Vysta*
(Gy. 3: 378).

Viszolyatelke 1329: *Wyzuliateleke*, t. (Gy. 3: 379).

Vulchoi 1213/550: *Vulchoi*, v. (Gy. 3: 379).

Zutor 1334/335: *Zuthur*, p. (Gy. 3: 379).

Suk 1314, 1325/326, 1326: *Suk*, t. seu p., v., t., 1320, 1324, 1329: *Suuk*,
t., 1320: *Sukky*, 1320/327, 1324: *Suky*, 1332/333/335: *Swk*, 1332-5/Pp.
Reg: *Sunk* (Gy. 3: 379).

Zsuk 1312: *Zuku*, 1320: *Zuky*, 1332: *Zuk*, v. seu p. (Gy. 3: 379).

Zsuktelek 1317: *Sukteluk*, t. (Gy. 3: 381).